NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 15 גראשען

היינט 12 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 57 | Łódź, Wtorek, 9 marca 1937 | אדרעס: לאדז, פעטריקאווער 21 טעל. 224-71 Adres Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt.1.06 | לאדז, דינסטאג פ' ויקרא כ"ז אדר תרצ"ז | 15-טער יאהרגאנג

יודען-פראגע אין סענאט

ביים באטראכטען די בודזשעטען פון אינערן-און דעם האנדעלס-מיניסטעריום

ארויסטרעטונגען פון סענאטארן שאר און טראקענהיים

סענאטאר ראסטוואראווסקי געגען פינאנץ-מיניסטער

וו א ר ש א, 8 (טעלעפאניש)

אויף דער היינטיגער סענאט-זיצונג זענען באטראכט געווארען די בודזשעטן פון אינערן-מיניסטעריום און פון האנדעלס-מיניסטעריום.

אבער פארן אנהויב פון דער אייגענטליכער זיצונג איז אומגעריכט ארויסגעטרעטן מיט א סענסאציאנעלע רעדע דער פארזיצער פון דער בודזשעט-קאמיסיע ביים סענאט, ראסטוואראווסקי, וועלכער האט זיך אנגענומען די עולה פונ'ם גענעראל-רעפערענט פונ'ם בודזשעט פון פינאנץ-מיניסטעריום, סענאטאר עווערט.

אין אנהויב פון זיין רעדע האט סענ. ראסטוואראווסקי געזאגט אומגעפעהר אזוי:

אויסנוצענדיג די געלעגענהייט, וואס דער פרעמיער-מיניסטער געפינט זיך דא אויפ'ן זיצונגס-זאל, וויל איך אפגעבען פאלגענדע דערקלערונג:

בעת דער גענעראל-דעבאטע איבערן בודזשעט אין סענאט האט דער פינאנץ-מיניסטער פערענדיגט זיין רעדע מיט אזא זאץ: „דאס מאניפירען א פסיכאז פון האפנונגסלאזיגקייט, וואס הערשט היינט אזוי אויך בענוגע מחוץ די ווענט פון סיים און סענאט, איז, לויט מיין מיינונג, א רעה פאר דער מלוכה, א רעה פארן פוילישן פאלק, פאר דעם לאזונג פון לאנד-פארטיידיגונג, פאר דעם נאציאנאלען באוואוסטזיין, פארן הויפט-פיהרער פון דער ארמעע, פאר דער פעסטקייט פון דער מלוכה און געגען דעם לאזונג פון קאנסאלידאציע."

אלס פארזיצער פון דער בודזשעט-קאמיסיע ביים סענאט, וואס טראגט די פאראנטווארטליכקייט פאר די ארבייטען פון דער קאמיסיע, וויל איך ערקלערן, אז אויף דעם באריכט, וואס עס האט אפגעגעבען פארן סענאט-פלענום דער גענעראל-רעפערענט סענ. עווערט און וועלכער איז געווארען דער אביעקט פון פארווארפען מצד דעם פינאנץ-מיניסטער קוויאטקאווסקי, — האב איך געגעבען מיין אונטערשריפט און דערמיט באשטעטיגט, אז דער באריכט איז דורך דער קאמיסיע אנגענומען און באשטעטיגט געווארען.

נאכדעם ווי ער קריטיקירט די דערמאהנטע ערקלערונג פון פינאנץ-מיניסטער אין צוזאמענהאנג מיטן באריכט פון גענעראל-רעפערענט סענ. עווערט, זאגט סענאטאר ראסטוואראווסקי: לויט די רייד פון מיניסטער קוויאטקאווסקי קאן מען דרינגען, אז דער סענאט באשווערט פלומרשט דעם הויפט-אנפיהרער פון דער ארמעע דאס אויספיהרען זיינע אויפגאבען. איך ווארף אפ קאטעגאריש די דאזיגע פארווארפען, ווייל זיי טרעפען שווער די אינסטיטוציע, וועלכע די נייע קאנסטיטוציע האט הויך אוועקגעשטעלט אין דער היערארכיע פון די מלוכה-ארגאנען—דעם סענאט.

די פארווארפען פון פינאנץ-מיניסטער קאנען נישט דערשיטערן אונזער טיפע איבערצייגונג, אז מיר זענען נישט עובר געווען אויף די פליכטען, וואס עס האבען אויף אונז ארויפגעלייגט די קאנסטיטוציע און די שבועה.

ערשט דאן איז דער סענאט צוגעטרעטען באטראכטען דעם בודזשעט פון אינערן-מיניסטעריום.

דער רעפערענט סענ. גאלובאווסקי האט געפאדערט מען זאל פארשטארקען דעם קאמף מיט'ן קאמוניזם און מען זאל נארמירען די באציהונגען צווישען דער רעגירונג און דער פרעסע און צו דעם צוועק צואיילען מיט'ן ארויסגעבען דאס פרעסע-געזעץ.

אין דער דיסקוסיע האט דער אוקראינער סענ. הארבאטשעווסקי זיך באקלאגט, אז די אוקראינישע באפעלקערונג ליידט שטארק פון די אדמיניסטראטיווע ארגאנען. רעדענדיג וועגען איזאלאציע-לאגער אין

קארטוז-בערעזע

זאגט ער: ס'קאן זיין, אז די ידיעות, וואס מיר האלטען וועגען קארטוז-בערעזע זענען נישט אמת, יעדענפאלס אבער זענען די דאזיגע ידיעות פון בערעזע נישט קיין גוטע.

מיט א לענגערער רעדע איז דערויף ארויסגעטרעטען די ליבעראלע סענאטארין פרוי פלעשער וועלכע ווייזט אן, אז אין די באציהונגען צו די בירגער ווערט אנגעווענדעט א פאליציייאיש סיסטעם. דאס דאזיגע סיסטעם לאזט זיך אויך שטארק באמערקען בנוגע דער באציהונג צו די פראפעסיאנעלע ארגאניזאציעס און צו דער פרעסע. אן שום סבות ווערן פארבאטען ארבייטער-פערזאמלונגען. דער

קאמף מיט'ן קאמוניזם

דארף נישט געפיהרט ווערן אויף אזא אופן. מיט אזעלכע מיטלען קאן מען צווינגען צו אונטערערדישע ארבייט, וואס איז אוודאי נישט גינסטיג.

רעדענדיג וועגען דער פרעסע, זאגט די סענאטארקע, א געוויסע צייט איז געווען שטיל מיט די פרעסע-קאנפיסקאטעס. אבער ווערען לעצטענס קאנפיסקירט ארטיקלען, וועלכע באלויכטען די דעקלאראציע פון פילי קאץ. עס איז גראד מיסטער — זאגט די רעדנערין אז די פריימסטע שיכטען זאלען זיין וואס מעהר אינפארמירט וועגען דער פראגע. דעריבער זענען נישט אויפן ארט אזעלכע קאנפיסקאטעס. זי דערמאנט אויך דעם „דזשענניק פאפולארני", וועלכער איז אינגאנצען אפגעשטעלט געווארען בעת עקסטרעמע ציימונגען — זאגט זי ערשיינען ווייטער.

פרוי פלעשער שטעלט זיך אויך בריט אפ אויף דער פראגע פון קארטוז-בערעזע. זי דערציילט וועגען א מאטעריאל פון פאמיליעס פון אזעלכע, וואס זענען אונטערגעבראכט אינם איזאלאציע-לאגער. אין דעם מאטעריאל ווערען, לויט דער רעדנערין, איבערגעגעבען אוממענשליכע זאכען. פאר וואס — פרעגט די סענאטארקע — שטעלט מען נישט אוועק דעם ענין בעת דער רעזון אויף א מענערישען אופן? אויב די פאקטען, וואס ווערן געבראכט אין אנגערופענעם מעמאריאל — רופט אויס די רעדנערין — זענען פאלשע, דארף מען נעגען די מחברים פארפירען א פראצעס; אויב

די פאקטען זענען יא אמת, דארף מען אין זיי זיך מודה זיין און באגרינדען די נויטווענדיגקייט פון אנווענדען אזעלכע שרעקליכע מיטלען!

די רעדנערין גיט דערביי איבער פאקטען: נישט לאנג צוריק האב איך אליין געזעהן, ווי מען גלאריפיצירט איינעם, וואס איז געשטאנען אין קארטוז-בערעזע. צי האט בערעזע דעם צוועק צו שאפען מארטירער?

בעת דער בודזשעט-קאמיסיע האט דער פרעמיער געזאגט, אז מ'רעדט א סך וועגען בערעזע, אבער קיינער האט נישט פארגעשלאגען, אז מ'זאל אפשאפען דעם איזאלאציע-לאגער אין בערעזע. לייהער — פיהרט אויס די רעדנערין —

האט די נייע קאנסטיטוציע אונז נישט געגעבען די געזעצגעבערישע איניציאטיוו.

די סענאטארין שילדערט אויך דעם גורל פון די מענשען, וואס ווערען ארויסגעשיקט פון די גרעניצען פון לאנד און זאגט: אויך דאס זענען תשלומען פון פאליציייאישען סיסטעם. אבער דאס איז נישט דער איינציגער וועג פון רעגירען אין פוילען.

דער היטלעריסט סענ. וויזנער אפעלירט צום אינערן-מיניסטער, אז ער זאל ערלויבען

שאפען אין פוילען א שטארקע דייטשע יוגענד-ארגאניזאציע, וועלכע זאל ערציהען גוטע דייטשען און פוילישע בירגער...

סענאטאר פראפ. מיראלאוויטש ברענגט א רייה פאקטען פון אונארדנונג אין דער אדמיניסטראציע. צוו. אנד. דערציילט ער אז צו א געוויסען שילער האט זיך געווענדעט א פאליציי-אגענט, וועלכער האט צוגערעדט דעם שילער, ער זאל שפיאנירען זיינע קאלעגען אין שולע און דערפאר האט מען דעם שילער צוגעזאגט צו געבען מאטורא. דער קוראטאר פון דער דערמאנטער גענגנד האט זיך געטענגעשטעלט אזא „ארבייט" מצד א שילער און דערפאר האט ער איצט אייסצושטיין אוממענשליכע נגישות. מען ווארפט איהם גאנצע עטערס בלאטע.

(ווייטער זעה 3-טע זייט)

אפגעשטויסען די גענעראל-אפענסיווע

פון די אויפשטענדיגע אויף מאדריד

„מיר וועלען זיין די זיגער" — ערקלערט גען. מיאכא

מ א ד ר י ד, 8 (ספ. טעל.)

האוואס איז מודיע: היינט פריה האט זיך אנגעהויבען די גענעראל-אפענסיווע פון די אויפשטענדיגע אויף מאדריד. צו דער אפענסיווע האבען די אויפשטענדיגע לאנג זיך געגרייט, קאנצענטרירענדיג א שטארקע ארמעע און פיל קריגס-מאטעריאל.

נאך א הוראגאן-פייער פון דער ארטילעריע האבען די אויפשטענדיגע אפטיילונגען פארטאגס ארויסגערירט צום אטאק ווערענדיג געשטיצט פון טאנקסען און עראפלאנען.

א געוואלטיגען אנגריף האבען די אויפשטענדיגע געמאכט אויפ'ן אפשניט גואדאלאריא אויף צפון מזרח פון מאדריד.

ב א ר צ ע ל א נ א, 8 (ספ. טעל.)

די געוואלטיגע אטאקע פון די אויפשטענדיגע אויף גואדאלאריארא איז אפגעשטויסען געווארען. דער שונא האט זיך צוריקגעצויגען מיט גרויסע פארלוסטען. פון אינדערפריה ביז אין אוונט האט די שלאכט אין דעם זעלביגען שטארקען טעמפא.

פ א ר י ז, 8 (ספ. טעל.)

פראנצויזישע און ענגלישע קריגס-קארעספאנדענטען טיילען מיט, אז די לאגע אין מאדריד איז שוין פולשטענדיג אויפגעקלערט געווארען. דאס רעגירונגס-מיליטער האט אינגאנצען אפגערייניגט די וועגען, וואס פיהרען קיין וואלענסיא. איצט דראהט שוין נישט דער קאמוניקאציע צווישען וואלענסיא און מאדריד קיין שום געפאהר.

אין מאדריד גופא ווערט דאס לעבען פולשטענדיג נארמאליזירט.

די קאפעען, קינאס און אפילו טעאטערען זענען טעטיג. אין שטאט פעהלט אויס צוקער, מעהל און פלייש, דאגעגען קאן מען באקומען גענוג רייז און פאמעראנצען.

די באפעלקערונג פון מאדריד האט זיך שוין צוגעוואוינט צו די לופט-אטאקעס, אז זיי ווייסען שוין גענוי, וואו און ווען דער לופט-אנגריף וועט פארקומען.

נעכטען האט גענעראל מיאכא אויפגענומען אויסלענדישע קריגס-קארעספאנדענטען, פאר וועלכע ער האט ערקלערט, אז נאך די לעצטע נצחונות פון רעגירונגס-מיליטער, קאן ער דרייסט זאגען, אז מאדריד דראהט שוין נישט קיין שום געפאהר.

די לעצטע שלאכטען — האט דער גענעראל ווייטער געזאגט — האבען באוויזען, אז די ענדגילטיגע זיגער וועלען מיר זיין און דאס שוין אין דער גאהענטסטער צוקונפט.

ב א ר ד א, 7 (ספ. טעל.)

די קאנצעלאריע פון דער פרעפעקטור אין ושד ראד מעלדעט, אז זי האט דערהאלטען א ראדיא-דעפעשע, וועגען דער באמבארדירונג פון ענגלישען דאמפער „אדא". צו וועלכער רעגירונג די באמבארדירער געהערען, איז נישט באקאנט. די ענגלישע שיף האט זיך פון די באמבעס אנגעצונדען און איז א ברענענדיגע אונטערגעגאנגען. וועגען גורל פון די פאסאזשירען און מאנשאפט פון דער שיף איז דערווייל גארנישט באוואוסט.

געגען נאצי-אגיטאציע אין אונגארן

ענערגישע ארויסטרעטונג אין פארלאמענט

ב ו ד א פ ע ש ט, 8 (ספ. טעל.)

אין אונגארישען פארלאמענט זענען פארשטעהער פון די גרעסטע פארטייען, נעמליך פון דער קריסטליכער פאראייניגונג און פון פארבאנד פון די קליינע אגראריער שארף ארויסגעטרעטען געגען דער נאציאנאל-סאציאליסטישער אגיטאציע אין אונגארן. זיי האבען ענערגיש געפאדערט אן אויספארשונג פעסטצושטעלען, פון וואנען עס קומען די מיטלען פאר דער דאזיגער אקציע.

מעגליכקייט פֿון א מלחמה
איז נישט אויסגעשלאסען — זאגט מין. אידען
אימפּעריאלע קאנפערענץ לטובת'ז וועלט-שלום וועט פארקומען היינטיגן זומער

לאָנדאָן, 8 (ספּ. טעל.)

אין אַבערדעען האָט מינ. אידען היינט געהאַל-טען אַ רעדע, אין וועלכער ער האָט צוו. אַנד. ער-קלערט: טראָץ דער באַאונרוהיגונג פֿון דער עפֿענט-ליכער מיינונג אויף דער גאַנצער וועלט צוליב'ן איצ-טיגען וואוקס פֿון די באַוואָפֿנונגען באַרעכטיגט דאָס נישט בשום אופֿן די באַהויפּטונג, אַז אַ מלחמה איז נישט אויסגעשלאָסען. גרויס-בריטאַניען טיילט נישט אַזאַ מיינונג. די גרויסע ריזיקא, וואָס איז פֿאַרבונדען מיט אַ מלחמה, איז אַ גרויסער פּרעווענץ-מיטעל און וועגען דעם דאָזיגען פֿאַקט דאַרפֿן געדענקען אלע פֿעלקער און אלע פּאָליטיקער. די אויסלאַנדס-ענינים וועלן זיין דער פּרינציפּיעלער געגענשטאַנד פֿון דער דיסקוסיע אויף דער אימפּעריאַלער קאָנפֿערענץ, וואָס וועט פֿאָרקומען תּיכף נאָך דער קרוינונגס-צערעמאָניע אין לאָנדאָן.

די ענגלישע רעגירונג האָט בדעה אויף דער דאָזיגער קאָנפֿערענץ צו רעפֿערירן פֿאַקטן אָהן שום שלייערן און וועט זיך באַמיהען צו דערגרייכן אַ פֿאַרשטענדיגונג בנוגע די ריכטליניען פֿון האַנד-לונגען, וואָס זאָלן זיין אין הסכם מיט די אינטערע-סען פֿון דער אימפּעריע און דעם וועלט-פֿריידן.

נאָכ'ן אונטערשטרייכן די השפּעה פֿון אמע-ריקא אויפֿ'ן ענין פֿון שלום. האָט מינ. אידען ערקלערט, אַז די באַוואָפֿנונג פֿון ענגלאַנד איז אָהן צווייפֿעל אַ צוגאָב לטובת דעם שלום. אָבער די ענגלישע רעגירונג וועט ביי דער ערשטער געלע-גענהייט זיין גרייט צוצושטימען צו אַ פֿאַרשטענדי-גונג, וואָס זאָל איבעררייסען דאָס געלויף אַרום די באַוואָפֿנונגען.

באַוואָפֿנענדיג זיך, ווילען מיר קיין שום פֿאָלק נישט דיקטירן עפּעס אָדער באַאונרוהיגען.

20-שעה'דיגע ווידוי
פֿון נעפּעהרליכע באַנדיטען

וואַרשאַ, 8 (טעלעפֿאָניש)

די אויספֿאָרשונג אַרום דעם מורא'דיגען באַ-דיטען-אָנפֿאַל אויף דער וואוינונג פֿון אייגענטימער פֿון אַ קאָלאָניאַל-געשעפֿט אויף פּשיאָקאָפּאָווא 27 כאָינסקי, דויערט ווייטער.

ביידע באַנדיטען, קאָשינסקי, אַ געוועזענער די-רעקטאָר פֿון אַ פֿאַבריק און דער קוים 18-יעהרי-גער וואַנשיקאָווסקי, האָבען זיך, ווי באַקאַנט, אַלץ מודה געווען.

קאָשינסקי האָט, בעת'ן אויספֿיהרען דעם מאָרד פֿאַרלוירען אויפֿ'ן אָרט אַ זאָקטו-בענדעל און דאָס האָט איהם פֿאַרראַטען.

אין אָנהויב פֿון דער אויספֿאָרשונג האָט ער זיך נישט געוואָלט מודה זיין און אפילו געפּרובט צו ווייזען זיין אַליבי, אָבער נאָכדעם, ווי מען האָט פֿעסטגעשטעלט, אַז אויף איין פֿוס האָט ער נישט זיין זאָקען-בענדעל און מען האָט עס איהם גע-וויזען, האָט ער זיך אין אַלעם מודה געווען.

די לעצטע אויספֿאָרשונג פֿון די ביידע באַנדי-טען האָט געדויערט 20 שעה אהן אויפֿהער פֿון שבת 2 בייטאָג ביז מאָנטאָג 10 פֿרי'ה.

אין משך פֿון די 20 שעה האָבען די באַנדיטען געהאַלטען זייער ידוי. בלויז 2 מאָל האָט זיך איי-נער פֿון זיי איינגעבראָכען. דער געוועזענער דירעק-טאָר פֿון פֿאַבריק, קאָשינסקי, וועט שוין זיכער נישט אויסמיידען די תליה.

Każdy, kto ma pracę
i zarabia,
powinien pomóc
bezrobotnym.
Konto PKO Nr. 70.200
Pomoc Zimowa

קאנפליקט צווישען גערינג און מינ. העס
צוליב'ן אריער-פאראגראף

בערלין, 8 (ספּ. טעל.)

פֿון גוט-אינפֿאָרמירטע קרייזען טיילט מען מיט, אַז צווישען פּרעמיער גערינג. אינערן-מיניסטער פֿריק, פֿון איין זייט. אין היטלער'ס פּאַרטייטער מיניסטער העס, פֿון דער צווייטער זייט, איז איצט געקומען צו אַ שאַרפֿען קאָנפֿליקט וועגען דעם אַרי-ער-פּאַראַגראַף.

מיניסטער גערינג און אינערן-מיניסטער פֿריק פֿאָדערן, אַז די האַלב-יודען, ד. ה. אַזעלכע, וועלכע האָבען טעהאָט יודישע עלטערן און אליין זענען זיי שוין קריסטען — זאָל ערלויבט ווערען חתונה האָבען מיט אַריער. אַזעלכע יודען זענען אין דייטשלאַנד פֿאַרהאַן 300 טויזענד.

געגען דעם טרעט שאַרף אַרויס מיניסטער העס, וועלכער רעציזירט אין דעם ענין. ווי מען טיילט מיט, זאָל אויף דעם באַרען שוין האָבען געקומען צו ערנסטע קאָנפֿליקטען.

10-יעהריגע יובל-קאנפערענץ פון „וויזא"

וואַרשאַ, 8 (טעלעפֿאָניש)

היינט האָט זיך אין וואַרשאַ געעפֿענט די 10-יעהריגע יובל-קאָנפֿערענץ פֿון דער פֿרויען-אָרגאַ-ניזאַציע „וויזאָ". מיט באַגריסונגס-רעדעס זענען אַרויסגעטרעטען יצחק גרינבוים און דיר. הינדעס.

אין פּרעזידיום איז פֿון לאָדזער „וויזאָ" פֿאַר-טרעטען פֿרוי מלכה רעזניק.

שוסטער-שטרייק אין ווארשא דויערט
1-טע קאנפערענץ ביים ארבייטס-אינספעקטאר

וואַרשאַ, 8 (טעלעפֿאָניש)

דער אָקופּאַציע-שטרייק פֿון די שוסטערס דויערט. עס זענען אָקופּירט 120 שיך-געשעפֿטען. צום שטרייק זענען צוגעשטאַנען 15 טויזענד שוס-טערס.

ביים ארבייטס-אינספעקטאָר האָבען זיך היינט אָנגעהויבען אונטערהאַנדלונגען מכח ליקווידירען דעם שטרייק.

אונזערע פֿריינט
ערבוים אין אלעקסאנדער
צוליב'ן טויט פֿון זייער פֿאָטער
אליעזר נ"ע
דריקען מיר אויס אונזער ביילייד מיט המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.
בריֶדער און שוועסטער **עלבוים**
לאָדז — וואַרשאָ - בריסעל.

צו דער חתונה פֿון אונזער פֿריינדין
פֿרל. **רוזשא ראפאפארט** (לאָדז)
מיט ה'
דוד וואלף (תל-אביב)
ווינשען מיר אַ הערצליכען מזל-טוב
און אַ גליקליכע צוקונפֿט
ישראל'יק זאנאבענד,
חנה זאנאבענד און פֿאַמיליע

ציוניסט. ארגאניזאציע אין לאדז. | **פילהארמאניע-זאל** נאַרוטאָוויטשאַ 20.
דאָנערשטאָג, דעם 11-טען ה. ח. 8.30 אָוועד קומט פֿאָר
א גרויסע פאלקס-פערזאמלונג
מיט דער באַ-טייליגונג פֿון **יצחק גרינבוים** עקזעקוטיווי-מיטגליד. פֿון דער יוד. אַגענץ אין ירושלים און די ה"ה: ד"ר י. ראָזענבלאַט און משה לימאַן.
מיטגלידער פֿון ציוניסטישען צענטראַל-קאָמיטעט אין וואַרשאַ, וועלכע וועלען אַרויסטרעטען מיט רעדעס אויף ד. ט.:
„די איצטיגע לאגע אין ארץ-ישראל און אין ציוניזם"
בילעטען שוין צו בעקומען אין ביוראָ פֿון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, שרודמיעסקאַ 29.

אונזער פֿריינט
ה' **בנימין זילבערבערג**
צוליב'ן טויט פֿון זיין פֿאָטער
רפאל נ"ע
דריקען אויס דעם טיפֿסטען ביילייד.
שמואל בארענשטיין און פֿרוי

קמח של פסח
תחת השגחת הראבינאט דפה לודז.
בעקאנטמאכונג פאר לאדז און פראווינץ!
די איינציגע מיהל
„עלעקטראמלין"
איז געכשרט אונטער דער השגחה פֿון היגען ראַבינאַט, ס'איז איבעריג צופֿיל צו רעקלאַמירען, בעווייל אין דעם זענען אונזערע ג' קונדען איבערצייגט, אַז דאָס בעסטע און שענסטע זעמעל מעהל אויף מצות בע-קומט מען נאָר ביי אונזער פֿירמע „עלעקטראַמלין" לאָדז, זאַקאָנטנאַ 47, טעל. 147-40, וועלכע איז פֿאַראַנטוואָרטליך פֿאַר די רייִנלע און פּינקטליכע ליפֿע-רונג לויט יעדענס פֿערלאַנג. בעשטעלונגען ווערען שוין אָנגענומען פּערזענליך אָדער דורך טעל. 147-40.
מיט אַכטונג
Firma „**Elektromłyn**" Łódź
Zakątna 47, tel. 147-40.

בעקאנטמאכונג.
דאָס איבעראַל-באַקאַנטע **הורט-פארבען-כעמיקאליען-געשעפט**
לאדז, דרעוונאווסקא 5
מאַכט בעקאַנט, אַז צום קומענדיגען סעזאָן איז דאָס געשעפֿט פֿערזעהען מיט אַ גרויסען אויסוואַהל פֿון פֿערשידענע
פארבען און כעמיקאליען
פֿון אַלע גרעסערע פֿאַבריקען. די בעשטעלונגען פֿון דער לאָדזער און פּראָווינצער קונדשאַפֿט ווערען רעעל און פּינקטליך אויסגעפֿיהרט.
קאָנטאָ P.K.O. 602219 מיט אַכטונג **מ. שייבע** (פֿריהער בערנער)
לאָדז, דרעוונאָווסקאַ 5, טעל. 133-39.
בעמערקונג: איך בעזיץ אויף לאַגער דעם גאַנצען אַסאָרטימענט פֿאַרבען פֿון דער פֿירמע **J. KRAUSE, Andrespol**

די ליבע חברים אַרטיסטען
וואלף זילבערבערג און **ב. דאלסקא**
ווי אויך אונזערע ליבע פֿריינט
בנימין זילבערבערג און **פרוי**
צוליב'ן טויט פֿון זייער ליבען פֿאָטער און שוויגער-פֿאָטער
רפאל נ"ע
אונזער טיפֿסטען הערציגסטען מיטגעפֿיהל.
וו. נייהויז און פֿרוי.

גערענקט! אז קויפען סחורה
איז נאָר ביי
שטשענשליווי
וואו ס'געפֿינט זיך אויף לאַגער צום זומער-סעזאָן
א גרויסער אויסוואַהל פֿון אָריגינעלע
ביליצער און **טאמאשאווער סחורות**
אויף אנציגער און פאלטענס
פֿון די בעסטע קוואַליטעטען. —::— קומט און איבערצייגט אייך
R. SZCZĘSLIWY
לאדז, 5 נאוואמיעסקא 5 טעל. 156-09. געדענקט פֿראָנט II שטאָק.

לעזט דאָס „נייע פֿאָלקסבלאַט"

אכטונג אכטונג
100-טער מענשען
האָבען זיך שוין איבערצייגט, אַז די בעסטע
היגיענישע טאפטשאנעס,
קאָזעטקעס און מאַטראַצען
ווי אויך פֿערשידענע טאַפּעציר-אַרבייט זענען נאָר צו בעקומען אין דער 1-טער לאָדזער ווערקשטאַט פֿון אויסגעבעסערטע היגיענישע טאָפּטשאַנען און מאַטראַצען
„ZURMA" א. נ.
אינה.: ל. מרוז.
Łódź, Cegielniana 58
telefon 178-21.
סאָלידע און פּינקטליכע אויספֿיהרונג!

אלטע ספרים
קויפֿט און צאָהלט די בעסטע פּרייזען אין ספרים-סקלאַד
34 פילסודסקי 34
פֿראָנט-געוועלב ווי אויך איינגאַנג דורכ'ן טויער.

אַ הערציגען מזל-טוב ווינשען מיר אונזערע פֿריינד ה' נחמי' בריק און פֿרוי צו דער בר-מצוה פֿון זייער ליבען זוהן.
די פֿאַמיליע פֿינק.

די
בעסטע קוועלע
פֿון
מאַשינען-טיילען.
ספּרענזשינעס,
עקסצענטערס,
שווייסונגען
איז נאָר אין דער
שלאסערײַ
J. REDER
Łódź, 11 Listopada 11/13.

אויערען, נאָז און האלז
און **לונגען-קליניק**
מיט בעטען פֿון Dr.
Z. RAKOWSKI
פּיעטריקאָווער 67. טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועקס אָפּעראַציע א. אז. וו. ווי אויך אַמבולאַטאָ-רישעס פֿון 9-2 און פֿון 4-8 אָווענר
ביי דער קליניק איז טעטיג
א רענטגען-גאבינעט
פֿאַר דורכלייכטונגען און אַלערלייפֿאָטאָגראַפֿיעס

Dr.med. LEON FAMILIER
אינערליכע און קינדער - קראַנקהייטען
6. שערפיען 37 בענעדיקטא
נעהמט אָן פֿון 5—7 נאָכמ.

באמבען-אטענטאט
אויפ׳ן חיפה׳ער פאליציי-קאמיסאריאט
שאסען אויף דער גרעניץ פון יפו און תל-אביב

ירושלים, 8 (יט״א טעלעגראפיש)

אין דעם התקוה-קווארטאל אין יפו, וואס געפינט זיך אויף דער גרעניץ פון תל-אביב, זענען געווען אבגעגעבן געווארען איניגע שאסען.

שטארקע פאליציי-אבטיילונגען היטען די רוה און ארדנונג.

בעת א באמבע-אויפרייס פאר דעם פאליציי-קאמיסאריאט אין חיפה, איז פארוואונדעט געווארן א פארבייגייענדיגע אראבישע פרוי.

באפרייאונגס-אורטייל אין מארד-פראצעס
פון געריכט פון געשוואוירענע אין לעמבערג

לעמבערג, 8 (טעלעפאניש)

דאס געריכט פון געשוואוירענע האט היינט ווייסגעטראגען דעם אורטייל איבער די 5 אנגעקלאגטע אין ערמארדען דעם יוד לייב רייס. 11 פון די געשוואוירענע האט אויף דער שולד-פראגע געענטפערט מיט „ניין“. אזוי ארום זענען אלע אנגעקלאגטע באפרייט געווארען פון שולד.

חדר-יונגעל שטעכט זיין רבי ביים לערנען

ווארשא, 8 (טעלעפאניש)

א אויסטערלישער פאל האט פאסירט אין שטעטעל יוזעפאוו. ביים ארמיגען מלמד גרשון בלאהשטיין, האט געלערנט דער 12 יעהריגער יצחק האנינבערג א יתום און א פאטער. בעת׳ן לערנען, איז דער מלמד עפעס געווארען אין כעס אויף זיין תלמיד און איהם חער-לאנגט א קלאפ. דער קליינער חברה-מאן איז דערפון ארייגעבאלען אין אזא אויפרעגונג אז ער האט א כאפ געטון א מעסער פון טיש און אריינגעשטאכען זיין רבי׳ן אין רבשטעכענדיג איהם די לונגען. דער אומגליקליכער איז געפאלען א באר-אסענער מיט בלוט און מען האט צו איהם געמוזט גלייך ארויסרופען דאקטוירים, וועלכע האלטען זיין צושטאנד פאר געפערליך. דעם יונגען מעסער-שטעכער האט פאליציי ארעסטירט.

ז. ז. ז. האט בעשלאסען
נישט צוצוטרעטען צום נייעם לאגער פון פולק. קאָץ

ווארשא, 8 (טעלעפאניש)

נעכטען איז אין היגיענישען זאל אין ווארשא פארגעקומען דער קאנגרעס פון ז. ז. ז. (פארבאנד פון די פראפעסיאנעלע פאראיינען). אלס פארזיצער פון קאנגרעס איז אויסגעוועהלט געווארען מאראשעווסקי, וועלכע האט אויך געהאלטען אן ערעפנונגס-רעדע. מאראשעווסקי און יעזשי שוריג, דער גענעראל-סעקרעטאר, האבען אפגעגעבן א טעטיגקייטס-בעריכט און געהאלטען הויפט-רעפעראטען וועגען דער פאליטישער לאגע.

נאך א קורצער דיסקוסיע איז פארגעקומען א באמענטליכע אפשטימונג איבער דער פראגע וועגען דער בעציהונג צו פולק. קאץ׳ס פארטיי און צי דער ז.ז.ז. דארף צושטעהן צום נייעם לאגער. מיט 287 שטימען געגען 5 איז בעשלאסען געווארן נישט צוצושטיין צו פולק. קאץ׳ס פארטיי.

מכח קאפיטאליסטען-וויזעס קיין ארץ-ישראל

ווארשא, 8 (טעלעפאניש)

עס גייען ארום קלאנגען, אז די נייע פויליש-פאלעסטינא-געזעלשאפט, וואס זאל אין צוזאמענהאנג מיט׳ן קליריגנ-אפמאך זיך פארנעהמען מיט׳ן ערלעדיגען די געלד-ענינים פון קאפיטאליסטען און טוריסטען, וואס פאהרען קיין ארץ-ישראל, וועט נעהמען פון יעדער געלד-סומע לערך 6 ביז 10 פראצ. א ספעציעלען אפצאהל.

די קרייזען פון די יודישע סוחרים זענען דורכאויס געגען אזא אפצאהל. זיי זאגען, אז דאס וועט ווערען א בכיה לדורות, און מען טאר אזא אפצאהל אויף קיין פאל נישט איינפיהרען. די יודישע סוחרים-קרייזען האלטען אויך, אז עס דארף נישט זיין איין מאנאפאל-געזעלשאפט, פון וועלכער מען וועט האבען נאר שאדען, ווייל מען ווייסט דאך גאנץ גוט, אז א מאנאפאל-געזעלשאפט טוט וואס זי וויל און דער קליענט איז שטענדיג ביי איהר אין דער האנד. זיי האלטען, אז עס דארפען זיין עטליכע געזעלשאפטען, און ממילא וועט כאטש זיין א געוויסע קאנקורענץ.

רעוויזיאניסטן זאלען צוריק אריין אין ציוניסטישער ארגאניזאציע

לאנדאן, 8 (ספ. טעל.)

מ׳גיט איבער, אז צווישען זשאבאטינסקי און דעם פרעזידענט פון דער יודישער אגענץ פראפעסאר ווייצמאן ווערען געפיהרט פערהאנדלונגען וועגען שליסען שלום. עס איז זעהר מעגליך, אז די רעוויזיאניסטען וועלען צוריק אריינטרעטען אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, און אזוי ארום בעקומען פארטרעטער אין די פאלעסטינא-אמטען ווי אויך א ענטשפרעכענדע צאהל סערטיפיקאטען.

מאנגעל פון כשר פלייש אין ווארשא

ווארשא, 8 (טעלעפאניש)

דער ראבינאט מעלדעט, אז שבת צו-נאכטס איז נישט פארגעקומען קיין שום שחיטה פון כשר פלייש. שם איז דער־יבער אנטשטאנען, אז דער גרעסטער טייל פלייש וואס וועט היינט פארקויפט ווערען אין די יודישע יאטקעס אלס פלומרשט כשר, איז פאקטיש מעכאניש געשאכטען פלייש. די סיבה פארוואס מען האט נישט געשאכטען קיין בהמות מיט כשר׳ער שחיטה איז ווייל דער קאנטינגענט פון דער ערשטער וואך האט זיך געענדיגט. באמת איז דער קאנטינגענט געווען אזוי קליינער, אז ער האט נישט צוגעשטעלט דער ווארשאווער יודישער באפעלקערונג דעם נויטיגען סכום כשר פלייש אפילו ווען מען זאל שוין טרייבערן די אונטערשטע טיילען. איצט קומט נאך אין היינטיגען מאנאט מער׳ץ דער יום-טוב פסח, ווען דער פארברויך פון פלייש איז געוועהנליך גרעסער. ווי מען מעלדעט וועלען פארשטייער פון ראבינאט זיך ווענדען צו די מאכטארגאנען וועגען דער פראגע פון באזארגען ווארשא מיט כשר פלייש אין א טעגליך פעלענדער מאס.

אפגעשטעלט דעם „הארץ“ אויף א וואך צייט

ירושלים, 8 (יט״א טעלעגר.)

היינט איז אפגעשטעלט געווארן דער „הארץ“ אויף א וואך צייט.

נפטר געווארען דער סאסאווער רבי

ווארשא, 8 (טעלעפאניש)

פון סאסאוו מעלדעט מען, אז דארט איז נפטר געווארען דער סאסאווער רבי ר׳ שלום טויב זצ״ל. די פטירה האט געמאכט א גרויסען רושם.

אין די גאהענטסטע טעג
הויב אן צו שפילען דער
מאריאנעטען-טעאטער
„חד-גדיא“
פרייליכער פראגראם א. נ.
„מ׳האט עס אין דר׳ערד“
אין קאפע
„Caprice“
פיעטריקאווער 29.

ערפאלג פון דער פראנצויזישער הלוואה
צי איז פרעמיער בלום אבגעטרעטען פון פאלקס-פראנט-פראגראם?

פאריז, 8 (ספ. טעל.)

די נייע ווירטשאפטליכע און פינאנציעלע פאליטיק פון בלום׳ס רעגירונג איז ווייטער די הויפט-טעמע פון געשפרעכען אין די פאליטישע קרייזען. פיינער פון די סאציאליסטישע דעפוטירטע, דעשיזא האט ערקלערט, אז די נייע פינאנציעלע פאליטיק פון פרעמיער בלום איז פיל מעסיגער פון רוזוועלטס פינאנציעלע פאראָרדנונגען. דינסטאג וועט דער פרעמיער בלום דעבאטירען וועגען א נייער הלוואה, וואס זאל ארויסגעלאזט ווערען אין דריי וואלוטעס. עס איז העכסט וואהרשיינליך, אז דער דאזיגער פראיעקט וועט אנגענומען ווערען כמעט איינשטימיג, ווייל דאס וועט זיין ווי א צוטרוי-וואטום פאר בלומ׳ס רעגירונג. ערשט נאך דעם באשלוס פון פארלאמענט וועט פרעזידענט לעברען האלטען דורכן ראדיא א רעדע.

אין דיפלאמאטישע קרייזען שמועסט מען, אז די פראנצויזישע פארטיידיגונגס-הלוואה איז שוין טיילווייז געדעקט געווארען דורך די אמעריקאנער בענק. איידער זי איז נאך אפיציעל ארויסגעלאזען געווארען.

פאריז, 8 (ספ. טעל.)

מיט גרויס אינטערעס ערווארט מען די דינסטאגדיגע (היינטיגע) פארלאמענט-זיצונג געווידמעט דעם פראיעקט וועגען דער נייער הלוואה פאר לאנד-פארטיידיגונג.

רעדעס פון סענ. שאר און טראקענהיים

(ענדע פון דער 1-טער זייט)

א צווייטער פאקט: אין ווארשא איז פארהאן א געזעלשאפט פאר פראפילאקטישער מעדיצין, וועלכע ארבייט צוזאמען מיטן ווארשאווער מאגיסטראט און דעם מיניסטעריום פאר סאציאלער שוץ. די דאזיגע געזעלשאפט האט די השגחה איבער קינדער. צווישען זייערע הכנסות האט זיך געפינען די איינקונפטען פון דיזאנפעקצירען טעלעפאן-טרייבלעך. אין א געוויסען טאג האט אין לאקאל פון דער געזעלשאפט זיך ארייגעריסען א גרופע פון 40 פערזאן, וועלכע האבען אקופירט דעם לאקאל און געפאדערט פון די־רעקטאר ער זאל אפטרעטען פון זיין אמט. ערשט נאך אן אינטערווענץ פון מיניסטעריום פאר סאצ. שוץ איז די בלאקאדע באזייטיגט געווארען, אבער די קאנצעסיע, וואס האט דער געזעלשאפט געגעבען יעהרליך 17 טויזענד גילדען, איז צוגענומען געווארען.

דער רעדנער פאדערט לסוף צו שאפען א זשור-נאליסטען - קאמער, בכדי צו סאנירען די פאר-האלטנישען אין דער פרעסע.

דאן קומט א רעדע פון סענ. טראקענהיים, וועלכער זאגט:

דער אינערן-מיניסטער דארף שטיין אויף דער וואך און אפהיטען די מלוכה פון די אינערליכע שונאים. די ערגסטע שונאים פון דער מלוכה זענען די, וועלכע פארשפרייטען שנאה און מאכען אונמעגליך א פרידליך צוזאמענלעבען פון די נאציאנאלע מינדערהייטען.

דער פרעמיער האט אנומעלט ערקלערט — זאגט סענ. טראקענהיים — אז די אנטיסעמיטישע עקסצעסען פרעהנען צו אנארכיע. די יודישע באפעלקערונג איז אין פוילען דער בעגענשטאנד פון קאמף פאר מאכט.

שלאגענדיג יודען מיינט מען צו טרעפען די מאכט-ארגאנען. דער אינערן-מיניסטער שיצט נישט געהעריג די בירגער. די עקסצעסען אויף די הויכשולען דויערן ווייטער. צי הערט א פארברעכען אויף צו זיין א פארברעכען, ווען ער ווערט אויסגעפיהרט אויפן שטח פון דער הויכשול? די אנטי-יודישע געשעהענישען זענען נישט קיין ספאנטאנע באוועגונג פון א געזעלשאפט פאר זענען א רעזולטאט פון אונאויפהערליכער העצערישער אגיטאציע געגען יודען. דער „דזשענניק נאראדאווי“ הערט נישט אויף צו זייען האס און שנאה געגען יודען נישט אפשטעלענדיג זיך פאר פארשפרייטען מיאוסע בלבולים געגען יודען. די אונטערטעניגקייט פון דער פראקוראטור אין דעם פאל, איז באמת אומפארשטענדליך.

דער פרעמיער אלס דאקטאר ווייסט גוט, אז אין דער מעדיצין איז דאס וויכטיגסטע פראפילאקטיק. דאס אונשעדליך מאכען די יודען-העצערישע עלעמענטען איז איינע פון די וויכטיגסטע אויפגאבען פון דער רעגירונג אלס פארשטייער פון דער יודישער באפעלקערונג פאדער איך פון דער רעגירונג זי זאל שיצען דאס לעבען און פארמעגען פון די יודען און רעספעקטירען זייערע רעכט.

סענאטאר קארנעקע (שלעזיע) רעדט וועגען דער דעקלאראציע פון פולק. קאץ און פיהרט אויס, אז די מלוכה דארף זיך פאראינטערעסירען מיט דער פראגע פון די נאציאנאלע מינדערהייטען.

סענ. מאדזשעיעווסקי רעדט וועגען צושטאנד פון די שטאטראטען אין לאנד.

ביים באטראכטען דעם בודזשעט פון האנדעלס-מיניסטעריום טרעט ווידער ארויס די סענאטארין פלעשאר וועלכע ווייזט אן, אז פוילען קויפט צופיל פראדוקטען אין אויסלאנד.

בעת דער רעדע פון דייטשען סענ. האסבאך (פון לאדז) קומט צו אן אינצידענט. סענ. האסבאך האט זיך באקלאגט, אז דייטשע ארבייטסלאזע קריגען נישט קיין ארבייט דערפאר. ווייל די דייטשען שיקען זייערע קינדער אין די דייטשע שולען אריין. ס׳וואלט בעסער געווען ווען מ׳וואלט די דייטשען געבען פרויען און ארבייט, איידער מ׳זאל זיי פאר־שטראפען דערפאר, וואס זיי באנוצען זיך מיטן גרוס מיט וועלכען ס׳באגריסען זיך אלע (?) דייטשען אין דער גאנצער וועלט.

עס פאלען א סך צווישענרופען, דער מארשאלעק רופט איהם צו ארדנונג.

סענ. פיטראזשיצקי טרעט ארויס מיט אן אנטי-סעמיטישער רעדע, אין וועלכער ער פיהרט אויס, אז דאס פאלק פון תושבים, די פאלאקען, דארף איבער-נעמען די ווירטשאפטליכע פאזיציעס פון די פערמדע אנגעלאפענע עלעמענטען.

מיט א לענגערער רעדע טרעט דאן ארויס

סענאטאר פראפ. שאר,

וועלכער ווייזט אן, אז די אנטוויקלונג פון פוילישען האנדעל און מלוכה מחזיק בשום אופן נישט פיה-רען צו דער פארניכטונג פון די יודישע ארבייטס-פאזיציעס. דער האנדעלס-מיניסטער האט בשעתו אנגעוויזען, אז דער פוילישער האנדעל איז אין פאר-הועלטניש צו דער צאהל פון דער באפעלקערונג זעהר שוואך אנטוויקעלט. ווען מ׳וואלט נאר רעאליזירט די איבערשטיציע-פלענער פון דער רעגירונג, וואלט זיך ארויסגעוויזען, אז עס איז פוילען נישטא קיין איבערבאפעלקערונג, נאר ס׳וואלט געווען א מאנגעל אין הענט.

ער פאלעמיזירט מיט׳ן סענ. פעטראזשיצקי און באווייזט, אז יודען זענען נישט אין פוילען קיין אנגעלאפענער עלעמענט, וואס קומט אויף א קורצער צייט. ער פאררופט זיך אויפן באוואוסטען פוילישען עקאנאמיסט פוכאוויעצקי, וועלכער האט פעסטגעשטעלט, אז אין דער צייט פון פוילענס פארשקלאפונג האבען יודען געראטעוועט דעם פוילישען האנדעל און האנדווערק. ער דערמאנט נעמען פון א רייע יודען-פיאנערען פון די גרעסטע פוילישע אינדוסטריעצווייגען ווי קראנענבערג, דעם שעפער פון די אינדוס-טריע-שולען, דעם פיאנער פון די פוילישע באהן-ליניעס, פראפ. שאר פאררופט זיך אויך אויף אן ארטיקעל פון פראפ. סט. גראבסקי, וועלכער זאגט, אז די יודען-פראגע אין פוילען איז א וויכטיגע פראגע, אבער נישט די וויכטיגסטע, אפילו ווען עס זאל געלונגען צו באזייטיגען די יודען פון זייערע ווירטש. פאזיציעס, וואלט די זעלבע פראגע אין 7 יאהר ארום ווידער אקטועל געווארען.

סענ. פעטראזשיצקי פאלעמיזירט מיט סענ. שאר און באמיהט זיך ווייטער צו באווייזען, אז יודען זע-נען אן אומגעלאפענער עלעמענט, קיין היסטארישע חקירות וועלען נישט העלפען. יודען האבען געהאט א פאטערלאנד, ס׳איז געשעהן אן אומגליק. זיי האבען פארלוירען דאס פאטערלאנד, אונזער מיטגעפיל זיי. דערפון דריננט ארויס, אז יודען זענען אין פוילען א פרעמדער עלעמענט, זיי זענען פרעמד סיי אין היינזיכט פון ראסע, סיי אין הינזיכט פון שפראך און פרעמד לויט דער רעליגיע.

אויך סענ. לעבנציצקי פאלעמיזירט מיט פראפ. שאר. ער איז מסכים, אז יודען האבען אסך מיטגע-ווירקט צום אויפבליה פון פוילען. מ׳דארף אבער אויך נישט פארגעסען, אז ביים שליסען דעם ווער-סיילער טראקטאט — זאגט סענ. לעבניצקי — האט ראטשילד נעדראהט פוילען. לויט לעבנציצקי׳ן האט ראטשילד געוואלט זאגען: אויב פוילען וועט זיין פאר-טרעטען דורך א פאלאק, א פארטרעטער פון דער צאר-רישער דומע, וועלען יידען ארויסטרעטען געגען פוילען. ראטשילד האט געוואלט זאגען: איהר וועט אונז האבען געגען זיך אויב וועט קיין דאנציג, שלע-זיען ווילנא, לעמבערג.

פראפ. שאר פרעגט: ווער האט דאס געזאגט? הנה קומען איניגע ענטפערס, אבער קיין איינע נישט קיין קלארע. אלע פלאנטערן זיך מיט ספק רייד.

היינט דינסטאג וועט דער סענאט באטראכטען די בודזשעטען פון אגראר און יוסטיץ-מיניסטעריום.

רעקטאָר פון ירושלימער אוניווערזיטעט פראָפ. בערגמאַן אנגעקומען קיין וואַרשע

וואַרשאַ, 8 (טעלעפאָניש)
נעכטען, 12 אַ זייגער ביינאַכט איז מיט'ן פּראַגער שנעל־צוג אָנגעקומען קיין וואַרשאַ דער רעקטאָר פון העברעאישען אוניווערזיטעט אין ירושלים פראָפ. ד"ר הוגאָ בערגמאַן אין באַגלייטונג פון די אוניווערזיטעטס־דעלעגאַטען די ה"ה אַלפרעד בערגער און יעקב מגיד.
אויפ'ן הויפט־וואַקזאַל האָבען זיך פאַרזאַמעלט נאָך פאַר'ן אָנקומען פון צוג די מיטגלידער פון עהרען קאָמיטעט מיט די ה"ה פראָפ. משה שאָר, אינזש. קערנער בראש, פאָרשטייער פון אַ ריי געזעלשאַפטליכע און קולטורעלע אָרגאַניזאַציעס, אַקאַדעמישע יוגענד און פרעסע.
נאָכ'ן אויסשטייגען פון צוג און באַגריסען זיך מיט די מיטגלידער פון עהרען־קאָמיטעט, זענען די חשוב'ע געסט פאָרגעשטעלט געוואָרען דעם פאַרזאַמעלטען עולם און עס זענען געמאַכט געוואָרען פאָטאָגראַפישע אויפנאַהמען.

פרעסע־קאנפערענץ ביי פראָפ. הוגא בערגמאַן

וואַרשאַ, 8 (יט"אַ טעלעפאָניש)
דער באַזוך פון פראָפ. הוגאָ בערגמאַן אין וואַרשאָ האָט געגעבען די געלעגענהייט דער געזעלשאַפט „פריינד פון העברעאישען אוניווערזיטעט" איינצולאַדען די פאָרשטייער פון דער יודישער פרעסע אויף אַ קאָנפערענץ מיט דעם ערשטען רעקטאָר פון העברעאישען אוניווערזיטעט אין ירושלים.
נאָכדעם ווי פראָפ. בערגמאַן האָט אויסגעדריקט זיין אויפריכטיגע פרייד איבער דער מעגליכקייט, וואָס איז איהם געגעבען געוואָרען צו קומען אין קאָנטאַקט מיט די פאָרטרעטער פון דער יודישער עפענטליכער מיינונג, האָט ער צוו. אַנד. אָפּגעגעבען פאָלגענדע ערקלערונגען:
איך וועל מיר קודם־כל ערלויבען אין נאָמען פון דעם העברעאישען אוניווערזיטעט אויסצודריקען דורך אייער פאַרמיטלונג דעם וואַרימסטען דאַנק דעם פוילישען יודענטום פאַר'ן אינטערעס און אַנטייל, וואָס עס האָט ביז איצט אַרויסגעוויזען פאַר אונזער אינסטיטוציע אויפ'ן הר־הצופים. די אוניווערזיטעט אין ירושלים איז מיט שטאַרקע פעדים באַזונדערס פאַרבונדען מיט די פוילישע יודען, כמעט צוויי־דריטעל פון דער יודישער סטודענטשאַפט, וואָס שטודירט ביי אונז פון אַקאַדעמישער בילדונג, שטאַמט פון פוילען און בילדעט דעם וויכטיגסטען באַשטאַנדטייל פון אונזער שילער־מאַטעריאַל.
אונאָפּהענגיג דערפון בין איך דעם פוילישען יודענטום שולדיג אַ באַזונדערן דאַנק. עס איז אייך וואָהרשיינליך באַקאַנט, דאָס איך בין פיל יאָהרען געשטאַנען אין דער שפיץ פון דער גרויסער נאַציאָנאַלער אינסטיטוציע, וואָס איהר גרונדשטיין איז געלייגט געוואָרען דורך אַ פוילישען יוד, איך רעד וועגען דער נאַציאָנאַל־ביבליאָטעק, וואָס איז געגרינדעט געוואָרען אַ דאַנק דעם אונערמידליכען גייסט פון דעם ביאַליסטאָקער יוד, ד"ר כאַזאַנאָוויטש. די שיינע טאַט פון ד"ר כאַזאַנאָוויטש איז פאַר וואַידעלט געוואָרען אין אַ ווירקליכקייט. דאָס יודישע פאָלק באַזיצט היינט זיין נאַציאָנאַלע ביבליאָטעק, וואָס אַנטהאַלט כמעט 350.000 בענדער אין אַ העררליכער געביידע אויפ'ן הר־הצופים. דאָס איז די גרעסטע ביכער־זאַמלונג אויפ'ן נאָהענטען מזרח.
עס איז זעהר שווער אין קורצען צו געבען אַן איבערבליק איבער דער געשיכטע פון העברעאישען אוניווערזיטעט. איך וועל אייך מאַכען אויפמערקזאַם אויף איין מאָמענט. עס ליגט עטוואָס סימבאָלישעס אין דעם פאַקט, וואָס פראָפ. ווייצמאַן האָט אַלס דעם ערשטען אַקט נאָך דער עראָבערונג פון ירושלים דורך דער ענגלישער אַרמעע געלייגט דעם גרונדשטיין פון אוניווערזיטעט אויפ'ן הר־הצופים. בעת דער דאָזיגער פייערליכקייט האָט מען נאָך געהערט דעם קאַנאָנען־דונער פון די קעמפענדע אַרמעען. עס איז נאָך נישט געווען באַוואוסט, ווי אַזוי עס וועט זיך אויסקריסטאַליזירען די אידעע פון דער יודישער נאַציאָנאַלער היים און דאָך האָט שוין דאַן פראָפ. ווייצמאַן פאַרשטאַנען, דאָס צוזאַמען מיט דער זיכערונג פון באָדען, מיט דער אויפלעבונג פון דער יודישער קולטור, דאַרף גלייכצייטיג געלייגט ווערען דער גרונדשטיין פון אַ יודישען אוניווערזיטעט אין דער היים.

לעבונג פון דערווירטשאַפט איז נויטיג אין דעם ערשטער רייה צו זאָרגען פאַר דעם אויפבוי פון דער קולטור.
ביז איצט האָט דער אוניווערזיטעט צוויי פאַקולטעטען, אַ הומאַניסטישען און נאַטור־וויסענשאַפטליכען. מיר האָפען אָבער, אַז מיט דער צייט וועט דער אוניווערזיטעט ווייטער אויסגעבויט ווערען. דער נעכסטער פאַקולטעט, וואָס מיר האָבען בדעה צו עפענען, וועט זיין דער מעדיצינישער. אַלס גרונדלאַגע פאַר דעם מעדיצינישען פאַקולטעט ווערט איצט געבויט אַ גרויס שפיטאָל צוזאַמען מיט אַ שוועסטער־שולע. עס ווערען אויך געמאַכט פאַרבערייטונגען צו גרינדען אַן אינסטיטוט פאַר אַ־צטע, וועלכער וועט געבען די מעגליכקייט געענדיגטע אַרצטען צו ספּעציאַליזירען זיך אויף דעם געביט פון טראָפּישער מעדיצין. וואָס איז זעהר וויכטיג פאַר פאַלעסטינאַ. צו דעם צוועק עקזיסטירען שוין איניגע אַנשטאַלטען, ווי דער באַקטעריאָלאָגיש – היגיעני שער אינסטיטוט, פאַראַזיטאָלאָגישער אינסטיטוט און אינסטיטוט פאַר קרעבס־קראַנקהייטען. עס עקזיסטירט אויך אַ פיזיאָלאָגישער און גינעקאָלאָגישער אינסטיטוט.
אַלס ווייטערע אַנשטאַלטען, וואָס עקזיסטירען ביים אוניווערזיטעט, דאַרפען נאָך דערמאָהנט ווערען, אויסער דער נאַציאָנאַלער ביבליאָטעק, דער מוזעאום פאַר ביבלישער באָטאַניק און דער מוזעאום פאַר אָריענטאַלישער מוזיק.
דער אוניווערזיטעט האָט צו ערפילען צוויי פונקציעס: ער איז אַ לאַנדעס־אוניווערזיטעט (מיר האָבען אויך אַראַבישע און קריסטליכע סטודענטען) און דער אוניווערזיטעט פון יודישען פאָלק. פון דעם דאָזיגען ציל דינט דער שוואונג פון דער יודישער צענטער פון יודענטום. צו דער דערגרייכונג פון דעם דאָזיגען ציל דינט דער שוואונג פון דער יודישער רענעסאַנס־באַוועגונג, די גייסטיגע עקזעקוטיווע פון וועלכער עס שטרעבט צו ווערען דער אוניווערזיטעט. דאָס יודישע פאָלק דאַרף אונז שאַפען די מיטלען צו דערגרייכען דעם דאָזיגען צוועק. אונזער אוניווערזיטעט באַקומט נישט קיין מלוכה'שע שטיצע. די מאַטעריעלע מיטלען ווערען געזאַמעלט דורך די געזעלשאַפטען „פריינד פון דער העברעאישער אוניווערזיטעט".
דער צוזאַמענשטעל פון דער סטודענטשאַפט איז זעהר פאַרשידענפאַרביג. אין פאַריגען יאָהר זענען פון 700 סטודענטען 350 געווען פון פוילען, 135 פון א"י און 556 פון דייטשלאַנד. כמעט אַ העלפט פון אַלע סטודענטען מוזען אליין פאַרדינען, כדי זיך אויסצוהאַלטען.
מיט באַזונדערער פרייד מוז איך אונטערשטרייכען די ענגע פאַרבינדונג צווישען אוניווערזיטעט און דעם ישוב אין א"י. ברייטע קרייזען פון א"י־דיגען יודענטום פאַרשטייען שוין איצט די באַדייטונג פון אוניווערזיטעט פאַר דעם אויפבוי פון לאַנד, פון היגיענע און ערציהונגס־אויסגאַבען, פאַר לאַנדווירטשאַפט און אינדוסטריע.
פון זיין זייט באַטייליגט זיך דער ישוב אין אַן אַלץ גרעסערער מאָס אין דעם אויפבוי און אויסהאַלטונג פון זיין אוניווערזיטעט. נישט געקוקט אויף די שווערע לאַסטען, וואָס דער ישוב מוז איצט טראָגען, מאַכט ער אַלץ גרעסערע אָנשטרענגונגען צו שטיצען דעם אוניווערזיטעט, וואָס לייסטעט פאַר איהם אַזוי פיל. די קרבנות, וואָס דער אוניווערזיטעט האָט געבראַכט אין דער צייט פון די לעצטע אונרוהען האָט נאָך מעהר געשטאַרקט דעם באַנד צווישען איהם און דעם ישוב. אין אַלע גרעסערע יודישע צענטרען פון א"י זענען לעצטענס געגרינדעט געוואָרען פאַראיינען, וועלכע האָבען דעם צוועק צו שאַפען פאָנדען פאַר דעם אוניווערזיטעט און איהם צו געבען די מעגליכקייט ווירדיג צו ערפילען זיינע אויפגאַבען און זיך ווייטער צו אנטוויקלען.
איך האָף, אַז מיין באַזוך אין פוילען, אין דער דאָזיגער שטאַרקער און געשלאָסענער יודישער געמיינשאַפט, וועט מיטווירקען צו פאַרשטאַרקען די פאַרבינדונג צווישען דעם העברעאישען אוניווערזיטעט און דעם פוילישען יודענטום. דער אוניווערזיטעט, וואָס דאַרף זיין דער שטאָלץ פון אונזער פאָלק, וועט קענען ווירדיג ערפילען זיינע אויפגאַבען, ווען דאָס יודענטום וועט איהם געבען די נויטיגע דערצו מאַטעריעלע מיטלען. מיר זענען אַ אוניווערזיטעט, וואָס האָט הינטער זיך נישט קיין שטאַאַט. דאָס יודישע פאָלק איז די מלוכה, וואָס האָט אונז געשאַפען, וועלכעס מיר דינען און וועלכעס מוז פאַר אונז זאָרגען. זעהר גרויס זענען די פינאַנציעלע שוועריגקייטען, מיט וועלכע מיר מוזען קעמפען.

הילף פאַר טשיזשעוו

תל־אביב, 8 (יט"אַ טעלעגר.)
דאָ איז פאָרגעקומען אַ פאַרזאַמלונג פון לאַנדס־לייט פון טשיזשעוו, וועלכע האָט באַשלאָסען צו שיקען אַ דרינגענדע פינאַנציעלע הילף פאַר די געליטענע פון די אונרוהען אין טשיזשעוו.

4 יודישע דעפּוטאַטען אין פּאַרלאַמענט פון איראַק

ירושלים, 8 (יט"אַ טעלעגר.)
בעת די וואַהלען צום נייעם פּאַרלאַמענט אין איראַק זענען אויסגעוועהלט געוואָרען 4 נייע דעפּוטאַטען.

תל־אביב'ער וויצע־בירגערמייסטער אָפּגעפאָהרען קיין לאָנדאָן

קאָנפערענץ פון יוריס־קאָנסול [...] דער יודישער אַגענץ מיט דער [...] רעגירונג וועגען זיכערהייט אין לאַנד

ירושלים, 8 (יט"אַ טעלעגר.)
דער וויצע־בירגערמייסטער פון תל־אביב דוד האַז איז אָפּגעפאָהרען קיין לאָנדאָן [...] דרינגענדע ענינים.

ירושלים, 8 (יט"אַ טעלעגר.)
דער יוריס־קאָנסול פון דער יודישער [...] ד"ר יוסף בערנאַרד האָט אָפּגעהאַלטען אַ קאָנ[פע]רענץ מיטן לייטער פון אַדמיניסטראַטיווען דע[פּאַר]טאַמענט פון דער א"י־רעגירונג וועגען זיכערהייט־ענינים אין לאַנד.

וואַרשאַווער אַפּיציעלע בערזע

האָלאַנד	—	—	—	—	[...]60
לאָנדאָן		—	—	—	[...]74
ניו־יאָרק (קאַבעל)		—	—	—	[...]
פּאַריז	—	—	—	—	[...]02
פּראַג	—	—	—	—	[...]41
ציריך	—	—	—	—	[...]42

אַפּיציעלע פּראָצענטיגע פּאַפּירן

באַנק פּאָלסקי	—	—	—	[...]50
3 % אינוועסטיציע I		—	—	[...]0
3 — II		—	—	[...]50
4 — דאָלאַרובקע		—	—	
7 — סטאַביליזאַציע		—	—	[...]
5 — וואַרש.		—	—	[...]50
5 — לאָדזער		—	—	

אַלפּוילישער קאָנפערענץ פון דער פאָלקס־פּאַרטיי

וואַרשאַ.
שבת, 9 אין אָוונט, איז פאָרגעקומען די פייערליכע דערעפענונג פון דער אַלפּוילישער קאָנפערענץ פון דער יודישער דעמאָקראַטישער פאָלקס־פּאַרטיי. דער שיינער זאַל פון צענטראַלען יודישען האַנדווערקער־פאַרבאַנד אין פוילען, לעשנאָ 52, איז שוין דערקאָרירט, מיר זעהען פאַרשידענע אויפשריפטען, וועלכע זענען די לאָזונגען פון דער פאָלקס־פּאַרטיי.
אין זאַל געפינען זיך ביז 100 דעלעגאַטען פון פאַרשידענע שטעט און שטעטלעך און פיל געסט.
די קאָנפערענץ עפענט דער אדוו. נ.ח. פּרילוצקי, וועלכער באַגריסט וואַרעם די דעלעגאַטען און געסט, ווייזט אָן אויף די דערפרייענדע דערשיינונג, וואָס נישט קוקענדיג אויף די שווערע עקאָנאָמישע לאַגע און נישט פּאַסיגע ערב־יום־טוב'דיגע צייט, איז געקומען אַזאַ גרויסע צאָהל דעלעגאַטען.
ווייטער ווייזט אדוואָקאַט נ.ח. פּרילוצקי אָן, אַז עס לאָזט זיך לעצטענס פיהלען די נויטיגקייט פון אַ שטאַרקע דעמאָקראַטישע פאָלקס־פּאַרטיי אין איצטיגען, אַזוי שווערען פאַר פוילישען יודענטום, מאָמענט. זיין רעדע ווערט אויפגענומען מיט רוישענדע אַפּלאָדיסמענטען.
נאָכדעם ווי ס'ווערען דורכגעפיהרט די באַגריסונגען פון פאַרשידענע גרופּירונגען, אָרגאַניזאַציעס און איינצעלע פערזאָנען, ווערט באַשלאָסען אַרויסצושיקען אַ טעלעגראַפישע באַגריסונג דעם שפּעטער פון דעמאָקראַטישען פּאָליטישען גערואַנק פּראָפ. שמעון דובנאָוו.
אין פּרעזידיום פון דער קאָנפערענץ ווערען געוועהלט: אדוו. י. ווייצמאַן (לאָדז), אדוו. מ. סוריץ (וואַרשאַ), פּ. באַרי (לאָדז), צוקערמאַן (מעזעריטש), גראַדעל (לובלין), פישער (קראָקא), מיקער (לעמבערג), האָכמאַן (ווילנע), אַלס סעקרעטאַרען די ה'ה באַלבערישסקי (לאָדז), פּינעס (וואַרשאַ).
אַ גרויסען פּאָליטישען רעפעראַט האַלט נ.ח. פּרילוצקי. ער שילדערט די פּאָליטישע לאַגע אין פוילען זינט 1926, ער ווייזט אָן, אַז דער סאַנאַציע־שער לאַגער אונטער דער אָנפיהרונג פון פאַרשטאָרבענעם מאַרשאַל יוזעף פּילסודסקי האָט צום אָנהויב געזוכט אונטערשטיצונג צווישען די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען און אָפּערירט מיט ליבעראַלע לאָזונגען, אַ דאַנק וועלכע ער האָט אַ משך פון אַ געוויסען צייט גענאָסען די סימפּאַטיע פון גאַנצען דעמאָקראַטישען פּאָליטישען לאַגער, נישט אויסשליסענדיג די פּ.פּ.ס.
אין יענע יאָהרען האָבען די סאַנאַטאָרישע מיניסטאָרען פון דער סים טריבונע פּראָקלאַמירט, אַז ווירטשאַפטליכע אַנטיסעמיטיזם איז שעדליך. די סאַנאַציע האָט אָבער אין משך פון די לעצטע יאָהרען גענצליך געענדערט איהר אַמאָליגע שטעלונג. דער אַנטיסעמיטיזם האָט געהאַלטען אין איין וואַקסען אין איהר לאַגער און דער היטלעריזם האָט אין היינטיגער טשאַט נישט קיין קליינעם איינפלוס, שפּעטער איז געוואָרען געוואָרען חבר באַרימטער „אָזור" שעם" לאָזונג און דער סוף די באַקאַנטע דעקלאַראַציע.
צום סוף פון זיין אינהאַלטסרייכען רעפעראַט האָט אדוו. פּרילוצקי אַנטוויקעלט, אַז דער וועג פון דער יודישער דעמאָקראַטיע פיהרט צו דער אמת'ער פוילישער דעמאָקראַטיע. נייענדיג האָט ביי האַנט מיט די פוילישע דעמאָקראַטישע עלעמענטען, וועט מען שאַפען אַ פרייע פוילען, אין וועלכען אַלע, אַהן אויסנאַם, בירגער, וועלען זיך קענען קולטורעל, נאַציאָנאַל און עקאָנאָמיש פריי אויסלעבען.
מיט אַפּלאָדיסמענטען אין דער רעפערענט באַדאַנקט געוואָרען פאַר זיין רעפעראַט.
חשם צווייטען רעפעראַט וועגען דער באַציאונג פון דער פאָלקס־פּאַרטיי צו אַנדערע יודישע פּאָליטישע פּאַרטייען, האָט געהאַלטען אדוו. יוסף נאַלדבערג. ער האָט געגעבען אַ כאַראַקטעריסטיק פון דער אגודה, ציוניסטישע שאַטירונגען און אַנדערע גרופּירונגען, בונד א.אַ.וו. ער האָט אָנגעוויזען, אַז אין דער ציוניסטישער באַוועגונג זענען דער „על המשמר" און די „פּועלי־ציונים" די איינציגע גרופּירונגען, וועלכע באַמיהען זיך לעצטענס אייגצושטעלען אַ דעמאָקראַטישען פּראָגראַם בנוגע זייער טעטיגקייט אין פוילען. ער זאָגט אויך אָן, אַז אין די „בונדישע קרייזען פיהלט זיך לעצטענס אַ געוויסער איבערברוך און ס'זענען פאַראַן טענדענצען מיטצואַרבייטען מיט די בירגערליכע פּאַרטייען.
דער רעפערענט קומט צום אויספיהר, אַז די יודישע פאָלקס־פּאַרטיי קאַן נאָר ביי האַנט נאָר מיט אמת'ער דעמאָקראַטיע.
נאָך די רעפעראַטען האָט זיך אָנגעהויבען אַ דיסקוסיע, אין וועלכע ס'האָבען אָנטייל גענומען אדוואָקאַט י. ווייצמאַן, באַרי (לאָדז), אדוו. סוריץ, צוקערמאַן, מ. נאַלדבערג, פּערלאַל, מאַרקעוויטש, נייפעלד, מ. באַלבערישסקי (לאָדז).
די דיסקוסיע האָט געטראָגען אַ זאַכליכען און ערנסטען כאַראַקטער און געגעבען אַ בילד וועגן שטימונגען, וועלכע הערשען זיך אויף דער יודישער גאַס.
2 אַ זייגער ביינאַכט איז ביי אַ געהויבענער שטימונג די ערשטע זיצונג געשלאָסען געוואָרען.

אויף דער צווייטער זיצונג,
וואָס איז פאָרגעקומען זונטאָג, פאַרמיטאָג, זענען אייסגעהערט געוואָרען רעפעראַטען וועגען ווירטשאַפטליכע [...] פון אדוו. יוסף ווייצמאַן: „אונזער קולטור אַרבעט" — נ.ח. פּרילוצקי און באַריכט פון דער עקזעקוטיווע — ד"ר בילויער.

אויף דער נאָכמיטאָג־זיצונג
איז אויך געהערט געוואָרען רעפעראַטען וועגען אָרגאַניזאַציע. אין דער גרויסער דיסקוסיע האָבען אָנטייל גענומען אַ סך דעלעגאַטען, צווישען זיי די לאָדזער — [...] יוזעפאָוויטש, ניהויז, ראַדאָשיצקי, פּר. יאַסקאָ[...] האַמבורגער פון אַנדזשיעוו א. אַ. צום סוף מאַג. מ. באַלבערישסקי (לאָדז), פאַרגעלייענט אַלע רעזאָלוציעס, וואָס די טערמינען־קאָמיסיע האָט געאַרבייט וועגען די אַלע רעפעראַטען צווישען אַ ספּעציעלע רעזאָלוציע מיט אַ דאַנק פאַר [...] ווייצמאַן פאַר זיין מוטיגער האַלטונג אין [...] שטאָטראַט און ס'איז „אַז בלאָק" אָנגענומען וואָרען די ליסטע פון דער עקזעקוטיווע בראש נ.ח. פּרילוצקי אין צענטראַל־קאָמיטעט.
פון לאָדז זענען אין דער עקזעקוטיווע [...] אדוו. ווייצמאַן און מאַג. מ. באַלבערישסקי.
אין צ. ק. זענען פון לאָדז אַריין — נלאַ[...] געלאָסען, יוזעפאָוויטש, באַרי און אונזיקאָווסקי (טעטער־אָרגאַניזאַציע) האַמבורגער פון אַנדזשעוו, מער זענען אַריין איניגע פאָרשטייער פון [...] וואָיעוואָדשאַפט ווי פון פּיאָטרקאָוו, טאָמאַשאָוו, פּאַביאַניץ א. אַ.
צווישען דער צווייטער און דריטער זיצונג פאָרגעקומען אַ פייערליכער מיטאָג פאַר אַלע [...] גאַטען, איינגעאָרדענט דורך דער וואַרשאַווער [...] גאַניזאַציע, דערביי זענען געהאַלטען געוואָ[רען] גאַנצע ריי באַגריסונגס־רעדעס אין צוזאַמען מיטן 20־יאָהריגען יובל פון דער פּאַרטיי. [...] מיטאָג איז געווען מאַג. מ. באַלבערישסקי.
די קאָנפערענץ איז געשלאָסען געוואָרען [...] ערמוטיגענדע רעדע פון נ.ח. פּרילוצקי.

Dr. med.
HALTRECHT
ספּעציעל־אַרצט פאַר הויט־, געשלעכטס קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע
האָט זיך איבערגעצויגען פון פּיאָטריקאָווער 10 אויף
161 פּיעטריקאָווער 161
טעל. 245־21.
נעמט אָן פון 8 ביז 2 בייטאָג און פון 7 ביז 9 אָוו.
זונטאָג און חגאות פון 9 ביז 1 בייטאָג.
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פּרייזען

Dr.
Wołkowyski
ציגעל־גאַס 11, טעל. 238־02
ספּעצ. פאַר טריפּער, סיפילים און הויט־קראַנקה[ייטען] בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע
נעמט אָן פון 8—11 פּייטאָג און 4—9 אָוונט

Dr.
Wajnberg
ספּעציאַליסט פאַר לונגען, האַרץ און סקלעראָז קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126־02.
נעמט אָן פון 9־10 פריה 3־5 8־9 אָוו.

דער שטורם פארדעקט מיט וואלקענס דעם הימעל

די ארגאניזאציאנעלע אקציע געדויערט ווייטער. טעגליך פארעפנטליכט די פרעסע גאנצע שפאלטן פון ארגאניזאציעס, וואס מעלדן זייער אנשלוס צום לאגער פון פאלקאווניק קאץ. אין אייניגע מאמענטן איז שווער אונטערצושיידן, ווי גרויס עס איז די צאהל פון אלע פארבאנדן, פאראיינען, קלובן, פראפעסיאנעלע ארגאניזאציעס. עס מארשירן שטאטראטן, פיהרער, פאהנען טרעגער און הינטער דעם ים פעהנער זעהט מען נישט די קעפ פון דער מאסע. עס פלאטערן די פעהנער, וואס פארשטעלן די מארשירענדע געוועהנליכע זעלנער.

ווען עס וועט אינטערעסירן ווערן די ענטשיידענדע סומע, ווען עס וועלן געשאפן ווערן אלע קאמיטעטן, ווען עס וועט נאמינירט ווערן דער פיהרער פון שטעטישען הארפיישן, ארביטער סעקטאר, ווען עס וועט צושטאנד קומען דאס באשטימען פון די ערשטע 200 פערזאן, וועט מען זיך קענען אפגעבן א חשבון נישט נאר פון דער נומער קראפט, נאר אויך פון איכות פון דעם מאטער.

חערוויל ווערט געפיהרט א פראפאגאנדע אין דער צייט. קיינמאל אפשר איז דער ווייצע־מארשאלעק מיעדזשינסקי נישט געווען אזוי טעטיג ווי יעצטענס, דא שרייבענדיג נישט־דיסקרעציעס, דא ארויסגעבנדיג לייט־ארטיקלען, ער רעדט, צו אמאל האט ער, אמאל וויל ער פארפיהרן, אמאל זידלט ער זיך. אין זיין קאמף העלפט איהם צו אויך איינער פון די אנגעזעהענסטע ליטעראטן אין פוילן, נאטור מענטש, פארלירענדיג אויפן וועג ליטעראטור און ,,קוריער פאראנני''. עס קעמפט די רויטע פרעד פון צייט צו צייט גיט א קלאפ די ,,פאלסקא פראגנא''. א הויך אונדיסקרעציעס קען מען לייענען אין דער ,,גאזעטא פאלסקא'' אויך אין דער פרעסע פעהזיכט. עס האט פארשארצט די ארבעל, דער פארטרעטער פון שעף ־ רעדאקטאר, דער גשוו. וואיעוואדע מיעטשיסלאוו סטארזשינסקי.

די משפחה סטארזשינסקי קעמפט אויף אלע פראנטן. דער דירעקטאר פון פוילישען ראדיא, מאיאר סטארזשינסקי האט אפגעגעבן צו דער דיספאזיציע אלע ראדיא ־ סטאציעס. אמענערגישסטן ארבייט אבער דער פרעזידענט פון דער הויפטשטאט סטעפאן סטארזשינסקי. צוויי טעג נאך זיין קומען אין לאנדאן האט ער געהאלטן א רעדע אויף דער פארזאמלונג אין ראטהויז, ער האט צוזאמענגערופען די פארשטייער פון די שטעט פון גאנץ פוילן, ער האט איבערגענומען די ליטונג אלס פארזיצער פון דער ווארשעווער ארגאניזאציע, ווערענדיג דער פיהרער פון קליינבירגערטום, ווי אמאל דער פרעזידענט דעקוערט.

אין אייניגע וואכען ארום וועט ער ווארשיינליך איבערנעהמען אן אנדער'ן פאליטישען אמט, ער זאגט זיך אבער פון דער דאזיגער ארבייט נישט אפ, שטיצענדיג די אקציע צו ארגאניזירן דאס פוילישע בירגערטום.

אמאל א טעארעטיק פון עטאטיזם האט ער רעווידירט זיין אלט פראגראם, ער האט עס צוגעפאסט צו די טעזען, וואס זענען ארויסגערוקט געווארען אין דער פאליטיש ־ אידעאלאגישער דעקלאראציע און האט אפילו אנטוויקעלט א פראגראם פון דער אנטוויקלונג פון קליינבירגערטום, אזוי ווי ער וואלט אמאל נישט געהאט הינטער זיך צוויי ווערק: ,,ווירטשאפטליכער פראנט'' און 5 יאהר אויפן ווירטשאפטליכען פראנט''.

דאס האט גורם געווען א באפעהל, וועלכער ארף פון היינט אן פארמערטען דאס כימ'ע חכמה'ן זיך, חאם פאליטישע באטראכטונגען נאך דער גאנצער רעדע פון פאלקאווניק קאץ, וואס ער האט געהאלטן אין זאל פון ראטהויז האבען געדונערט קלאנגען פון א באפעהל. ער האט גערעדט מיט פארפירטקייט, שארף דערמאהנענדיג, זעהט אויס, די אלטע מיליטערישע צייטען; ער האט ענערגיש איבערגעווארפען אין בלעטעל נאכן צווייטען, די ווערטער זענען ארויסגעקומען ווי באפעהלען.

אונטער קלאנג פון דאזיגען באפעהל קומט פאר דאס צונויפזאמלען זיך. עס קומען די אלטע חברים פון פארבאנד, עס מעלדעט זיך מיט זיין מיליטער גענעראל גורעצקי פון ,,פידאק''. עס שווימען ארויס אייגע טעמען, וואס וועקן אויף איבערלעבונגען זכרונות פון די אמאליגע יאהרען.

צו דער ארבייט האט זיך געשטעלט קאמף־באריט לעאפאלד סקולסקי, דער געוועזענער פרעמיער, וועלכער האט זיך שוין זייט 15 יאהר נישט פארנומען מיט פאליטישע פראגען ,,פארמאכענדיג די טיר פאר דעם פאליטישען טומעל.

ער איז געווען אנטוישט און האט געהאט דערצו געוויסע סיבות. אין ערשטען סיים האט ער געשפילט א גרויסע ראלע, ער איז געשטאנען אין דער שפיץ פון דער נאציאנאלער פויערים ־ פאראייניגונג, וואס איז באשטאנען פון 68 דעפוטאטען. מיט זיינע שטימען האט ער געקענט איבערוועגען אויף רעכטס, אדער אויף לינקס. ער האט אונטערשטיצט פאדערעווסקין. ער האט נאך איהם איבערגענומען דעם אמט פון פרעמיער. א לאנגע צייט נאך האט ער אין ערשטען סיים דעצידירט וועגען גורל פון באזונדערע רעגירונגען, אפילו דאס היסטארישע איינשליסען די ווילנער געגענט אין פוילן, איז פארגעקומען מיט זיין אנטייל. ער האט זיך דאן אפגעגעבן, געשטעלט צוזאמען מיט אלע גרופירונגען פון רעכטס דער פארמילע, וואס איז ארויסגעארבייט געווארען אין בעלוועדער.

ער איז געווען א מאכט, הגם ער האט זעלטען גערעדט. בעת די וואהלען צום צווייטען סיים איז די גאנצע פארטיי צושמעטערט געווארען. עס איז נאר געבליבען דער דעפוטאט גלח בליזינסקי. א גרויסער קלוב האט אויפגעהערט צו עקזיסטירען. סקולסקי איז פארשוואונדען פון דער פאליטישער אויבערפלאך צונעהמענדיג מיט זיך אויך זייטע צוויי ווערטער: ,,נאציאנאלע פויערים פאראייניגונג'', ווי אויך נאציאנאלע פאראייניגונג''.

זייט דאן האט מען וועגען איהם ווייניג געוואוסט. איינמאל נאר האט ער זיך באוויזען אין געריכט אלס אן אפיעקון פון די קינדער נאכן דער מארדעטען פרעזידענט נארוטאוויטש. נעהמענדיג אויף זיך די חאוויגע שווערע פליכט, האט ער באוויזען, אז ער רייסט פולשטענדיג איבער מיטן לאגער, וועלכער האט אנגעדרעקט געהאט אויף זיך דעם חטא פון דער העסליכער טאט.

זייט יענער צייט ווידמעט זיך דער אינזשיניער סקולסקי פולשטענדיג דער אינדוסטרי, ער איז פארטון אין פריוואטע אונטערנעהמונגען, אויפזיכטס־ראטען, אפליקאנטנדיג די אלע ידיעות וועגען זיין אנטייל אין זשיראַרדאָוו.

איצט קומט ער צוריק. פרעמיערט זיך צוריק. עס האבען זיך פארענדיגט די קאמפען פון איינער און דער צווייטער זייט. ער קומט אלס פארשטייער פון דער אינדוסטרי, געשיצט אויף דער אמאליגער פאליטישער דערפאהרונג, ער ברענגט אפילו מיט זיך דעם אמאליגען נאמען נאציאנאלע פאראייניגונג.

מעגליך, אז אויך אנדערע וועלען צוריקקעהרען, די אמאליגע, פארגעסענע. נאך נעכטען איז געקומען אין סיים דער גשוו. דעפוטאט און סענאטאר, געוועזענער טוער פון די פויערים־פארטיי יאן דעמבסקי. ער האט אויך געהערט צו די הויפט־טוער פון ערשטען סיים.

אין א וואך ארום בעת דעם צוזאמענפאהר פון די לאנדווירטשאפטליכע פארשטייער, וועלען זיך ווארשיינליך אויך מעלדען די אלטע, פארגעסענע, פון דער אמאליגער ערשטער גראבע, זיי וועלען אריין און וועלען מארשירען צוזאמען מיט די קאמבאטאנטען.

עס מונטערן זיי אויף צו מארשירען די פובליציסטען פון רעגירונגס לאגער, זיי ווערען גערן געזעהען, זיי האבען נישט נויטיג זיך ארומצובויגען ווי די קראקאווער יודישע קאמבאטאנטן אין דער רעלאציע פון ,,פ.א.ט.''

די ארגאניזאציאנעלע אקציע ווערט באגלייט דורך דער אקציע ,,אפצוריכטן חאם פעלד'', פארפרייען דעם שטח פון די געגנער.

נעכטען דער אידעאלאגישער אינוועסטיציע געהט די ארבייט פון דעזאהנאגיזירן: דעם געגנער אנטצופרידענעם און אפגלי די ,,געגנעריך''. עס פארטרעסערן זיך די צאהל פון די, וואס האבען די דרייסטקייט מורא צו האבען. לאמיר מורא האבען — דערהערט זיך אין די רעדאקציעס, ווער ווייסט, צי די שרעק וועט געהויער, דריי וואכען (באמארישעם א פאראפראזע).

די ווערטער ווערען אלזא אלס מעהר פארזיכטיג, אדורכגעטראכטע און אין אזא מאמענט פארוואונדלען זיך אפילו די שטימען פון סיים און סענאט, אפילו די קלאנגען פון די מילדעסטע שטימען וואס זענען אומגיזירט געווארען אויפן יסוד פון דער קאנסטיטוציע און אויפפאדערונגען, עס קומט א נייע צייט. דער פאלקס־קאמיסאר — ווי עס האט ערקלערט דער מיניסטער גראבאווסקי — פארלאזט דאס געריכטס־וועזען. עס ענדיגט זיך די עפאכע פון די טשעשוואווירענע טעריכטען. א רויה געזעץ, רויהע ווערטער און פאפולער רונגען אין די ווינטערדיגע טעג אין אנהויב מערץ.

רעגנין

צוויי בלאקען אין אייראפא

פון די פעלקער, וואס געהערען צו דער פעלקער־ליגע, און וואס זענען פון איהר ארויסגעטרעטען

מען קען אויף א פארשידענעם אופן אפשאצען די לעצטע פאליטישע געשעהענישען אין אייראפא — ריבענטראפס רעדע אין לייפציג. די דעמאנסטראטיווע דעקלאראציעס פון גרויסע פאשיסטישען ראט און אידענס ארויסטריט אין פארלאמענט — אבער אין איינעם קען נישט זיין קיין ספק: די דאזיגע געשעהענישען האבען ארייגעטראגען קלארקייט אין דער פאליטישער לאגע. דאס באשטימטקייט און נישט דערוואַרטעטע, וואס האט ביז איצט באגלייט געוויסע פראגען און באציהונגען הויבען זיך אן אויסצוקריסטאליזירען. און אלס פאלג'ער טרעטען ארויס די קאנטורען פון די פאליטישע גרופירונגען, די אנזשהעוורדיגע רעזולטאטען פון די הינטער קוליסען דיפלאמאטישער ארבייט פון די לעצטע חדשים.

דאס באציהט זיך קודם כל צו דער פראגע פון די איטאליעניש - דייטשע באציהונגען. סיי איטאליען, סיי דייטשלאנד האבען אידער עס איז געבילדעט געווארען דער איטאליעניש - דייטשער בלאק, וואס איז שוין געווארען א רעאליטעט, זיך באמיהט מיט אלע כוחות אנצוקניפען פריינטליכע באציהונגען מיט ענגלאנד. דערביי האט דער דערפאלג פון איין מלוכה אין דער הינזיכט ארויסגערופען אן איר־פערזענליכע אונצופרידענהייט מצד דער צווייטער. ווען אין אנהויב פון לויפענדען יאהר איז געשלאסען געווארען דער אזוי גערופענער הסכם צווישען ענגלאנד און איטאליען האט דאס נישט ווייניג בלוט קאליע געמאכט אין דייטשלאנד. און פון דער אנדערער זייט, ווען אין דער אייראפעאישער פרעסע האבען ביז היינט זיך באוויזן קלאנגען וועגן א מעגליכען הסכם צווישען לאנדאן און בערלין, האט דאס ארויסגערופען א אונצופרידענהייט אין רוים....

די פרובען פון די ביידע מלוכות זיך צו דערנעהנטערן צו ענגלאנד האבען זיך געשטיצט אויף דער אויסרעכענונג, אז א נישט - באוואפנטע ענגלאנד, איז מספים אויף ווייטגעהענדע הנחות אין א רייהע פראגען פון דער ענגלישער פאליטיק, בכדי פאר'ן דאזיגען פרייז צו קויפן די אייגענע רוהיגקייט. אין דייטשלאנד האט מען אפילו א געוויסע צייט געהאפט, אז ענגלאנד וועט מספים זיין אפצוטרעטען א טייל פון איהרע אמאליגע קאלאניעס און וועט יעדענפאלס נישט שטערן דייטשלאנד צו פארווירקליכען איהרע פלענער אין צענטראל און מזרח־אייראַפע. איטאליען איז געווען זיכער, אז לאנדאן איז נישט אזוי פארבונדן מיט פאריז, אז עס זאל נישט איינגעהן אויף א הסכם מיט איטאליען און פארמאכען די אויגען אויף דער פארפעסטיגונג פון איטאליען אין מערב'דיגען טייל פון מיטעלענדישען ים אפילו ווען דאס זאל זיין אין א סתירה צו די לעבענסאינטערעסען פון פראנקרייך...

די אלע האפנונגען אויף דער איבערמעסיגער פרידליכקייט פון ענגלאנד האבען זיך נישט באשטעטיגט. די לעצטע ערקלערונגען פון די פארשטייער פון ענגלישען אויסערן - מיניסטעריום אידען און לארד קרענבארן האבען קלאר און אנצווייד־דייטיג באוויזען, אז ענגלאנד האט אפילו נישט בדעה צו באטראכטען די פראגע פון אפטרעטען צו דייטשלאנד אפילו דאס קלענסטע שטיקעל בארען, וואס געפינט זיך אונטער איהר הערשאפט. די ענערגישע אקציע מצד ענגלאנד אין דער פראגע פון נישט־איינמישען זיך אין די שפאנישע ענינים און דאס פעסטשטעלען א פאקטישען און ווירקליכען קאנטראל איבער די שפאנישע גרעניצען איז א באוויז, אז ענגלאנד וועט נישט דערלאזען אז די איטאליענישע העגעמאניע זאל זיך פארפעסטיגען אין מערב'דיגען טייל פון מיטעלענדישען ים. און ענדליך בכדי צוצוגעבען די דאזיגע פלענער דעם גרויסטען פרעסטיזש, האט ענגלאנד אפען פאר דער גאנצער וועלט פראקלאמירט איהר באשלוס צו דערפיהרען איהר מיליטערישע מאכט צו דער העכסטער שטופע.

מען האט נישט איינמאל געשטעלט די פראגע געגען וועמען זענען אייגענטליך געווענדעט די גיגאנטישע ענגלישע באוואפנונגען. די ענגלישע מלוכה מענער ענטפערען בסדר אויף דער דאזיגער פראגע, אז ענגלאנד האט נישט קיין שום אגרעסיווע פלענער געגען וועלכע עס איז באשטימטע מלוכה, נאר אז דאס מעכטיגע געווייהר, וואס זי האט באשלאסען אויסצושמידען, וועט זיין געווענדעט געגען יעדען, וואס וועט פרובירען צו שטערען דעם אייראפעאישען שלום. און דערביי איז באזונדערס כאראקטעריסטיש דער דאזיגער נערוועזער איינדרוק מיט וועלכען עס האבען רעאגירט אויף די ענגלישע באוואפנונגס פלענער דווקא איטאליען און דייטשלאנד.

נאך לאנגע וואקלענישן און קאמפליצירטע שאכצוגען האבען איצט דייטשלאנד און איטאליען, זעהט אויס, באשלאסען צו גענוי צוזאמען.

דער איטאליעניש - דייטשער בלאק, וואס האט זיך איצט אויסקריסטאליזירט אלס נעטענזיוו צום ביטער צווישען ענגלאנד און פראנקרייך פון איין זייט און פראנקרייך און ראטען-פארבאנד פון דער צווייטער, דערמאהנט אין א היסטארישער אנאלאגיע. די גרויסע מלוכות האבען נאך לאנגע וואקלונגען ווידער זיך געפינען אויף די זעלבע פאזיציעס וואס זיי האבען געהאט פארנומען צום אנהויב פון 1914. נאר אין דעם דריי־בונד פעהלט צוזאמען מיט דייטשלאנד און איטאליען די עסטרייך־אונגארישע אימפעריע. און דעריבער איז עס נישט קיין צופאל, וואס די בליקען פון חאם ,,צוויי־בונד'' זענען אין דער ערשטער ריהה געווענדעט אויף די מלוכות, וואס זענען די יורשים פון עסטרייך־אונגארן — אויף עסטרייך, אונגארן און טשעכאסלאוואקיען.

אבער דא שטייסט זיך דער ,,צוויי־בונד'' ווידער אן אין דעם אייזערנעם ווילען פון ענגלאנד, וועלכע האט דורך דעם מויל פון מיניסטער אידען אויפסניי ערקלערט, אז ענגלאנד וועט העלפען נישט נאר פראנקרייך און בעלגיען, נאר אלע מלוכות, וואס געהערען צו דער פעלקער־ליגע. איינער פון די רעדנער, וואס איז ארויסגעטרעטען באלד נאך אידענען, האט נאך פרעציזירט דעם דאזיגען געדאנק, אנווייזענדיג, אז טשעכאסלאוואקיען איז איינער פון די געפעהרליכסטע פונקטען אין אייראפא, אבער קיינער וועט אויף איהר נישט אנפאלען, אויב מען וועט וויסען, אז ענגלאנד האט זיך פארפליכטעט איהר צו העלפען.

אין משך פון מעהר אלס הונדערט יאהר, איז נישט פארגעקומען קיין שום גרעסערע פאליטישע אונטערנעהמונג, וואס זאל זיין געשעהען געגען דעם ווילען פון ענגלאנד. און די דאזיגע איהרע פאזיציעס האט ענגלאנד נישט בדעה איצט אפצוטרעטען. פאר איהר פארטיידיגונג האט די ענגלישע אויסערליכע פאליטיק בדעה זיך צו באנוצען מיט צוויי מיטלען — צו דערפיהרען איהר מיליטערישע מאכט צום מאקסימום און צו פארפעסטיגען די פעלקער־ליגע. נישט בחנם האט אידען אין זיין לעצטע רעדע אונטערגעשטראכען, אז עס איז נאך ,,צו פריה צו רעדען וועגען דעם, אז די זשענעווער אינסטיטוציע איז געשטארבען און באגראבען''.

דער טיפער זין פון די לעצטע פאליטישע געשעהענישען באשטייט אין דעם, וואס אין זייער רעזולטאט האבען זיך אין אייראפא אויסקריסטאליזירט צוויי גרופען מלוכות — א מעהרהייט, וואס קאנצענטרירט זיך ארום דער רעפארמירטער און פארשטארקטער פעלקער־ליגע, און א מינדערהייט, וואס געפינט זיך מחוץ דער ליגע.

ב. ג.וו.

גרויסע מעגליכקייטען פון דעם האנדעלס־אויסטויש צווישען פראנקרייך און ארץ־ישראל

וואס דערציילען די מיטגלידער פון דער פראנצויזישער האנדעלס־מיסיע

פאריז (יט"א) קיין פראנקרייך איז שוין צוריקגעקומען די פראנצויזישע האנדעלס - מיסיע, וועלכע האט לעצטענס באזוכט עגיפטען און א"י. דער פארזיצער פון דער האנדעלס - מיסיע ה' מאקס הוימאן סאיז נאך פארבליבען אויף א קורצע צייט אויף הים נאהענטען מזרח. דער וויצע - פארזיצער ה' אלבערט בערנארד האט ערקלערט, אז מען קען נאך פיל אויפטון פאר דער באלעבונג פון די האנדעלס־באציהונגען צווישען פראנקרייך און א"י. דער א"י־מארק איז ביז איצט גרינג־געשעצט געווארען און פאר דעם פראנצויזישען עקספארט עפענען זיך איצט נייע מעגליכקייטען.

א נייע גרויסע בעוואסערונגס־אונטערנעהמונג

ירושלים. די געזעלשאפט ,,ניר'' האט צוזאמען מיט קרן־קימת און קרן־היסוד געגרינדעט א באוואסערונגס - געזעלשאפט ,,מקורות'', אין וועלכער עס איז אריינגעלייגט געווארען א קאפיטאל פון 30 טויזענט פונט. דער צוועק פון דער דאזיגער אונטערנעהמונג איז צו גראבען ברונעמער און קאנצענטרירען דאס וואסער אין באשטימטע פונקטען, פון וואנען דאס וואסער וועט דורך רערען פארטיילט ווערען אויף לאנדווירטשאפטליכע ישובים. הויפטזעכליך וועט די באוואסערונג אנטוויקלען די בערגיגע שטחים פון טיך אבריק, וואס געהערען צום קרן־קימת. שוין איצט ארגאניזירען זיך הונדערטער ארבייטער ארום חיפה, כדי צו באזעצען זיך אויף די דאזיגע בערג, וואס צייכענען זיך אויס מיט זייער גוטען קלימאט און פרוכטבארען באדען.

א רייה פיהרענדע יודישע פערזענליכקייטען קומט אוים צו פערלאזען דייטשלאנד

ראבינער ד"ר פרינץ בעזעצט זיך אין אמעריקא

בערלין (יט"א) ראבינער ד"ר יאאכים פרינץ וועלכער געהערט צו די פיהרענדע פערזענליכקייטען פון דייטשען יודענטום, האט פארלאזען דייטשלאנד און איז אפגעפאהרען אין די פאראייניגטע שטאטען, וואו ער האט בדעה, ווי מען נימט איבער, זיך צו באזעצען בקביעות. די דייטשע מאכט האט נישט ערלויבט דעם ד"ר פרינץ צו ווערען הויפט־רעדאקטאר פון דעם ,,איזראעליטישען פאמיליענבלאט''.

אין אמעריקע וועט דער ראבינער ד"ר פרינץ זיך באטייליגען אין חשר אקציע פאר דעם פאראייניגטען א"י־קאמפיין.

ראבינער ד"ר פרינץ איז לעצטענס אויך געווען טעטיג אלס פארשטייער פון דער העברעאישער אוניווערזיטעט אין די מיטעל - אייראפעאישע לענדער.

ווי מען רעכענט, וועלען נאך אייניגע יודישע פיהרער אין קורצען פארלאזען דייטשלאנד און באזעצען זיך אין אמעריקע.

אנ'אויפקלערונג וועגן דער „דזשאינט"־ארבייט אין פוילען

פ א ר י ז. (יט"א). אין דער יודישער פרעסע האבען זיך לעצטענס דורכגעוואָרפען איינצעלנע שטי־מען, וואָס באקלאָגען זיך, אז דער „דזשאינט" מוט זיין ארבייט אין פוילען.

אין פארבינדונג מיט די דאָזיגע טענות האט דר. שווייצער אין אן אינטערוויאו מיט א פארטרעטער פון דער יט"א געגעבען פאלגענדע אויפקלערונגען:

עס איז אפשר אמת, אז אין די יאָהרען 1933־1935, ווען דער „דזשאינט" איז צוגליך מיט אנדערע צענטראלע יודישע הילפס־ארגאניזא־ציעס געווען באשעפטיגט מיט די געליטענע יודען פון דייטשלאנד — האט דער „דזשאינט" געגעבען מינדער סומעס פאר דער יודישער באפעלקערונג פון פוילען.

אבער אויך אפילו אין יענע יאָהרען האט דער „דזשאינט" נישט צוריקגעצויגען פון פוילען קיין איינציגען גראשען פון יענע 750 טויזענט דאלאר, וואס ער האט געהאט אריינגעלייגט אין די גמילות־חסדים־קאסעס וועלכע ער האט געגרינדעט און וועלכע שפילען ווי באקאנט, אזא וויכטיגע ראָלע אין עקאנאמישען לעבען פון די מאר־אָרימסטע שיכטען פון דער יודישער באַ־פעלקערונג אין פוילען.

נאָך מעהר, דער „דזשאינט" האט מעגליך גע־מאכט אז די פוילישע מלוכה־באנק זאָל פאר די קאַ־סעס ארויסגעבען א הלוואה פון א האלבען מיליאָן זלאָטעס. אויך דעם פראָצענט פאר דער דאָזיגער הל־וואה האט באצאָהלט דער „דזשאינט". אויסער דעם האט דער „דזשאינט" אויך נאָך גענומען אונטערשריי־בען נויטיגע גאראנטיעס, אהן וועלכע די פוילישע מלוכה־באנק וואָלט די הלוואה נישט ארויסגעגעבען.

דער „דזשאינט" באטראכט די גמילות־חסדים קאסעס נישט אלס צדקה - שטיפלעך, נאָר אלס קאָנ־סטרוקטיווע קרעדיט - אינסטיטוציעס, וואָס זייערע הלוואות מוזען צוריקגעצאָהלט ווערען, כדי אויך אנדערע נויטבאדערפטיגע זאָלען קענען געניסען פון די פראָצענטלאָזע קרעדיטען. די ערפאהרונג האט באוויזען אז דער דאָזיגער פרינציפ איז א געזונדער, פילאָזאָפליכער אזוי אזא, וועלכער ווערט באַ־גריסט פון אלע יענע יודען, וואָס קענען געניסען פון די קרעדיטען, וועלכע זיי באקומען פון די גמילות־חסדים־קאסעס.

עס איז מעגליך, אז צווישען די 715 קאסעס וואָס עס פונקציאָנירען אין פוילען זענען פאראנען איינצעלנע פאלען, ווען צוליב לאָקאלע סיבות האבען די קאסעס פארשטאנען זייערע אויפגאבען אנדערש, א־בער אין קיין איין־איינציגען פאל האט דער „דזשאינט" אדער די „צעקאבע" דורך וועלכער דער „דזשאינט" פיהרט דורך א גרויסען טייל פון דער ארבייט פאר די קאסעס נישט דורכגעפיהרט וועלכע נישט איז עק־זעקוציעס.

די באהויפטונג פון א צייטונג אין פוילען, אז דער „דזשאינט" אדער זיינע פארטרעטער אין פוילען צווינגען יודען צוריקצוצאָהלען זייערע הלוואות צו די גמילות־חסדים קאסעס דורך שטרענגע געריכטס־מיטלען — זענען אבסאָלוט גרונדלאָז. די קאסעס אויף די ערטער מוזען האָבען בעסטע, וואָס זיי קענען כדי אויפצוהאלטען זייער עקזיסטענץ און זיי געניסען פון פאלשטענדיגער פריהייט צו האנדלען לויט די אָנגע־נומענע פרינציפען.

דער „דזשאינט" האט אין פוילען א מינימאלען אפאראט פאר די גמילות־חסדים־קאסעס, האט זעלבסט איז אויך מיט דעם אפאראט פאר די גמילות־חסדים־קאסעס פון דעם „צעקאבע" דאָס איז א זעלבסט־שטענדיגע ארגאניזאציע און האט איהרע איינגענע קוואלען פון הכנסה, אויף צו דעקען די אדמיניסטרא־טיווע אויסגאבען.

דער קאפיטאל פון די 715 גמילות־חסדים קאסעס אין פוילען באטרעפט איצט איבער צעהן מיליאָן זלאָטעס. א העלפט פון דעם דאָזיגען קאפיטאל אונגעפעהר בעשטענדיג אינם יאָהר 1926 איז אינוועסטירט געוואָרען דורך דעם „דזשאינט".

די דאָזיגע קאסעס האבען מעג־ליך געמאכט פאר צענדליגער טויזענטער יודישע פאמיליעס עקאנאמיש עקזיסטירען און בליבען אין פוילען אנצוהאלטען זייער היינטיגען טאג. שטעלען די קא־סעס מיט זיך פאר איינע פון די סאמע וויכטיגסטע עקאנאמישע פאזיציעס אין דעם יודישען לע־בען פון פוילען. נאָך מעהר, די קאסעס זענען אין די לעצטע יאָהרען געוואָרען די הויפט־אינסטרומענטען דורך וועלכע עס קען אין א טויט־פאל געגעבען ווערען ביסל הילף צו די אלע וואָס מוזען עס האבען, אזוי למשל איז געווען דער פאל, מיט די טויזענטער האנדווערקער וועלכע האבען געמוזט באצאָהלען צו 50 זלאָטעס ביים רעגיסטרירען זיך אין דער האנדווערקער־קאמער. האבען די גמילות־חסדים־קאסעס לויט דער אנווייזונג פון „דזשאינט" אויסגעארבעט די האנדווערקער דאָס געלד און אזוי ארום האבען זיי באקומען די מעגליכקייט צו לעגאליזירען זיך. דאָס זעלביגע האט אויך פאסירט מיט מעהרערע נויטבאדערפטיגע יודען וואָס האבען לעצטענס געליטען פון פאָיקאָט און גאָטס צוזאמען, לויט דער אנווייזונג פון „דזשאינט" האבען די גמילות־חסדים־קאסעס ארויסגעגעבען צו די גע־ליטענע יודען הלוואות אויף א סומע פון איבער 20 טויזענט דאלאר און אזוי ארום האבען מעהרערע הונ־דערטע יודען זיך ווידער אמאָל געקענט שטעלען אויף די פיס.

לעצטענס האט דער „דזשאינט" פארשטארקט זיין טעטיגקייט אין פוילען אין ער האט אסיגנירט נייע סומען אויף פארשידענע צוועקען, ווי קינדער־הילף, מעדיציניש הילף און אויך פאר די גמילות־חסדים־קאסעס. אזוי, למשל, זענען פאר די לעצטע חדשים פונם יאָהר 1936 און פאר די ערשטע דריי חדשים פונם יאָהר 1937 אסיגנירט געוואָרען פאר די קאסעס נייע 106 טויזענט דאלאר.

אויף דער פראגע פון יט"א־פארשטייער וועגען נייע סומען פאר דער הילפס־אקציע אין פוילען, האט ד"ר שווייצער ערקלערט, אז וועגען די נייע אסיגני־רונגען אויף די קומענדע חדשים איז שוין מיטגע־טיילט געוואָרען דער יודישער עפענטליכקייט.

אויסער דעם באטראכט איצט דער „דזשאינט" די נייע פלענער פון עקאנאמישער רעקאנסטרוקציע אין פוילען. די דאָזיגע פלענער זענען שטארק אָפּ־הענגיג פון דער יודישער עפענטליכקייט אין פוילען גופא. אהן דער מיטארבייט פון די פוילישע יודען איז שווער דורכצופיהרען די אלע נייע הילפס־פלענער, פאר וועלכע דער „דזשאינט" האט שוין, אגב, רע־זערווירט א סומע פון 100 טויזענט דאלאר.

וואָס שטארקער עס וועט זיין די מיטהילף מצד דעם פוילישען יודנטום — אלץ גיכער און אינטענ־סיווער וועט דער „דזשאינט" קענען אנטוויקלען אין פוילען זיין פארשטארקטע הילפס־טעטיגקייט אויף אלע געביטען.

ראַדיאָ - ווינקעל

מאָרד - אנפאל, וואָס טויזנדע עדות האבען אים בייגעוואוינט

די טראַגעדיע אין ראַדיאָ־סטודיאָ.

אז ראַדיאָ איז זעהר וויכטיג פאר דער פאליציי און דער געריכטס־מאכט ביים פארפאָלגען פון ברעכער, איז שוין אפילו גענוג באקאנט. קומט דאס נישט אלץ צו דעם, וואָס די ראַדיאָ־הערערס אין קאנאַדא האבען לעצטענס בייגעוואוינט.

זיצען אזוי טויזענטער ראַדיאָ־אמאַטאָרען ביי זייערע אפאַראטען, הערען אויס די לעצטע ניקאטען און וואַרטען אויפ'ן קאָנצערט, וואָס אין א ריגע ארום זיך אנהויבען. און דאָ דערהערן זיי פלוצלונג א בראַזג פון אן אויסגעהאקטער און גלייך אויך א זעץ פון א שווערער זאַך און דער הילף־רוף אריין גלייך אין מיקראָפאָן דער ערד אראָפּ און באַלד דערנאָך — אן אוי ציטער־געשריי מיט א רוף:

— אַלאַרמירט גיך די פאליציי!

קאָנען די ראַדיאָ־הערערס נישט פארשטען פאַר־וואָס די אודיציע איז איבערגעריסען געוואָרען. דאַגעגען עטליכע פאליציי־לייט, וואָס נען אויך גראַד געזעסען ביים ראַדיאָ־אפאראט און געהערט די סטאַציע, וואָס געפינט זיך ווייט פון דאָרט, האבען זיך שנעל אַריינגעלייגט וואָס דאָ געהט און טאַקי זיך געלאָזט גלייך וואו די טראַגעדיע איז געשעהען.

וואָס־זשע ווייזט זיך ארויס?

אז דער מיקראָפאָן איז טאַקע געווען אן עדות פון אן אמת'ער קרימינאל־סענסאציע, וואָס זיך אריינגעריסען צו די ברייטע מאַסען ראַדיאָ־הערערס אין דער סאַמע רגע, ווען זי איז געשעהן.

דערמאָהנען זיך די ראַדיאָ־הערערס, אז דעם דאָזיגען הילך פון צעבראָכענעם גלאָז דער ספּיקער אין סעסקעטון געהאַט אנגעהויבען אין זיינע קאָמוניקאַטען צו שילדערען אן פון דער קאַנאַדער פאליציי, וואָס איז מיט עט טעג פריהער געהאַט אוועקגע'גנב'עט געוואָרען. ווייזט אויס, האבען די גנבים מורא געקריגען דורך דעם, וואָס דער ספיקער מושל'ט אזוי די גנבה, וועט זיי גאַנץ שווער זיין אויסצובאַ טען זיך פאר דער פאליציי — האבען זיי באשלאָסן נישט צו דערלאָזען דעם ספיקער פאַרענדיגען קאָמוניקאַט.

האבען זיי דורכ'ן פענסטער פון סטודיאָ אריין געוואָרפען א שווערע שטאָלענע מאַסע, וואָס געקאַנט באַלד אויפ'ן אָרט אוועקלייגען דעם ספיקער א טויטען, נאָר צום גליק האָט עס איהם נישט געטראָפען. אזוי ווי דאָס אַלץ איז פאַרגעקומען ווען דער ספיקער איז געשטאַנען ביים ראַדיאָ, דער שויבען־הילך, דער זעץ אויף דער פאָ און א דאנק דעם האָבען אלע אמאטאָרען גלייך בייגעוואוינט אָט דעם סענסאציאָנעלען אנפאַל.

ווי נאָר די פאליציי איז דאָרט אריינגעקומען האָט דער ספיקער זיך באַרוהיגט, דערצעהלט די ראַדיאָ־הערערס, וואָס דאָ איז אביסעל פריהער געשעהען און דערנאָך, גאַנץ קאַלט, הגם נאָך א עטוואָס ציטערדיגער שטימע, פאַרענדיגט קאָמוניקאַט, וואָס ער האָט געהאט פריהער אָנגעהויבען.

אייסכילאס'עס „געשמידטער פּראָמעטהעאוס" אין פוילישען ראַדיאָ

די ליטעראַרישע אָפּטיילונג ביים פוילישען ראַדיאָ זאָגט צו אין חודש מערץ צו געבען א רייה טערעסאַנטע פאַנטאַזיע־שפּילען. פון פוילישע כען קומען קודם־כל: עמיל סקיוווסקי'ס הער „לוט'ס ווייב", א פראַגמענט פון עליזא אָרוש וואָס „דזיורדזיאָוויע", וואָס דאָ וועט ער „די מכשפה".

פון די אויסלענדישע שטעהען אויפ'ן ערשטן אָרט דער שעדעוור פון דער קלאסיש־גריכישער טעראַטור, אייסכילאָס'עס „געשמידטער פּראָמעטהעאוס", איבערגעזעצט פון יאַן קאַספּראָוויטש. דערנאָך זאָל זיין א פראַנצויזישער הערשפּיל „דער פּראָצעס פון לודוויק דעם 16־טען". דאָ זאָל געגעבען ווערען וואָכאַמאַל „דער אמת'ער טער דאָן־קישאָט פון לאַמאַנטש", דער אונזש ליכער שעדעוור. פון שפּאַנישער ליטעראַטור.

א אראַבישער באַנדיט

אַחמד דובאַן, וועלכער האָט יאָה־רען־לאַנג געפיהרט מלחמה געגען די יודישע קאָלאָניסטען אין ארץ־ישראל. — זיין ראָלע אין די לעצטע פאָגראָמען. — אן אמת'ע מעשה

פון יוסף באַראַץ

(איינער פון די גרינדער פון דגניה; די עלטסטע יודישע ארבייטער־קאָלאָניע אין ארץ־ישראל)

(ס ו ף)

פּרובירט דערפאַר דער לייטער פון דער עק־ספּעדיציע צו ווירקען אויף מיר, אז מיר זאָלען געהן אויף א שלום. איך טראַכט וועגען דעם פאָרשלאַג. איך זעה אין דעם דעם גרעסטען סקאַנ־דאַל, וואָס הייסט אונטערגעבען זיך צו סטראַ־שונגען פון בעדואינער? מורא האָבען פאַר באַנ־דיטען און רויבער? דאָס איז דאָך אונערהערט איך פאָהר אהיים נישט צושטימענדיג צום פאָרשלאַג.

מיט דעם אָבער האָט זיך די זאַך נישט גע־ענדיגט. דער אראַבער האָט נישט אויפגעהערט צו שיקען איין שליח נאָכ'ן אנדערען. און פון אלע זייטען איז מען געקומען אונז צו באַווירקען, מיר זאָלען מאַכען שלום. ביי אונז אָבער איז אויסער דער פּרינציפּיעלער זייט, ענטשטאַנען נאָך א פּראַגע, שלום מאַכען מיט בעדואינער איז פאַרבונדען מיט זעהר א גרויסער און שווערער צערעמאָניע. עס קומען זיך צונויף הונדערטער אין הונדערטער אראַ־בער; מען קומט רייטענדיג אויף פערד, מען מאַכט „פאַנטאַזיעס" (לויפרייען אויף פערד), מען קויפט שאָף, ביידע צדדים קושען זיך, און איין צד — דער באַשולדיגטער, — דאַרף באַצאָהלען דעם צווייטען צד, א גרויסע סומע געלד. יוי וועלען מיר דאָס גאַנצע חתונה אריבערטראָגען, און פאַרוואָס דאַרפען מיר צאָהלען?

מען האָט אונז אָבער אזוי פיל פאַרמאַטערט און איינגערעדט, אז מיר האָבען סוף כל סוף איינ־געשטימט צו מאַכען דעם שלום אויף זעהר א באַשיי־דענעם אופן און פאַר א גאָר א קליינער סומע געלט. האָט דערפאַר באַדאַרפט פיהרען „פּאָליטישע" פאַרהאַנדלונגען, און דער צווייטער צד האָט סוף כל סוף צוגעשטימט צו אונזערע פאָרשלאַגען.

אין דעם נאָהענטען דאָרף, ביים שייך אין גאַסט־הויז, זענען זיך ביידע צדדים צונויפגעקו־מען. פון אונזער זייט זענען מיר געווען דריי; פון דעם צווייטען צד — דער יונגער, פלאַם־פייַ־ערדיגער אחמד און עטליכע שייכען פון געגענט. נאָך א פריינטליכען שמועס איבער דעם וועטער, ה און שאָף, האָט מען געטרונקען א שוואַרצע אַראַבישע קאַווע. דערנאָך האָט איינער פון די שייכען געהאַלטען א קורצע רעדע וועגען ברידער־שאַפט און פריינדשאַפט; וועגען דעם, אז וואָס איז געוועזען, איז פאַראיבער; אז שלום און שלוה וועלען הערשען אומעטום פון היינט אָן. דאַן האָט דער איבער מיר די האַנט אויסגעשטרעקט זיינע שענדע אויגען האָבען אָבער געזאָגט: „איך וועל דיך בייגעקומען"... איך האָב איהם דערלאַנגט אַנט 100 דאָלאַר, און דערמיט איז דער שלום צווישען דגניה און אחמד דובאַן, פון שבט דאַלאַי־סה געשלאָסען געוואָרען...

אָבער אויך נישט דערמיט האָט זיך געענדיגט די זאַך מיט אחמד דובאַן...

עס איז פאַראיבער א קורצע צייט און איך האָב אנגעטראָפען דעם בעדואינער אין פּאָליציי־קליי־דער, מיט אן ענגלישער ביקס אויף די פּלייצעס, רייטענדיג איבער די גאַסען פון טבריה. די פּאָליציי, וועלכע האָט געהאַט פון איהם אָהן א שיעור צרות און געמוזט איהם שטענדיג היטען, האָט זיך באַרעכענט און איבערגעגעבען דעם גנב דעם שליסעל אין האַנט. זי האָט איהם געמאַכט פאַר א דעטעקטיוו... און אחמד דובאַן איז געוואָרען אן איינגעהער אין די יודישע קאָלאָניעס. ער פלעגט אויך קומען קיין דגניה. די ערשטע צייט האָט ער זיך געפיהלט גאַנץ באַקוועם אין דער נייער ראָלע. לאַנג אָבער האָט דאָס נישט געדויערט. דעם פרייען פויגעל האָט געפעהלט די פרייע לופט, דאָס וואַנ־דערען איבער באַרג און טאָל, דאָס שיסען און גנב'ענען, דאָס זיין פראַנק און פריי, צילען מיט זיין ביקס וואוהין ער האָט נאָר געוואָלט... אויף איהם פלעגען די אַראַבער פון דעם גאַנצען געגענט מיט שטאָלץ עדות זאָגען, אַז ער האָט נאָך קיין איין קויל פון זיין ביקס פאַלש נישט אויסגעשאָסען... ביז ער האָט איין נאַכט, אין די פּאָליציי־קליידער, באַגנב'עט א קלייט און אן אראַבישען דאָרף און איז פאַרשוואונדען...

עס זענען פאַראיבער יאָהרען, און מיר האָ־בען פון דעם בעדואינער נישט געהערט און איהם נישט געזעהען.

אין דער צייט פון די לעצטע אומרוהען האָבען זיך אויפ'ן באַרג פון טבריה פאַרמעהרט בעדואינישע ביידלעך. פון די ביידלעך האָט מען אָפט געשאָ־סען אין שטאָט אריין. מען האָט דערצעהלט, אז דער הויפּט פון די שיסער איז אחמד דובאַן!! דער ווילדער רויבער איז געוואָרען א פּאָליטישער קעמ־פער... אלס א „פּאָליטישער קעמפער" האָט ער שוין פאַר דער רעגירונג קיין מורא נישט געהאַט. „זיי" פאַרגיט מען דאָך זייערע קרימינעלע זינד און זייער פאַרגאַנגענהייט... פאַר „זיי" קען דאָך זיין גילטיג אן אַמנעסטיע, פאַר זיי איז דער „באַ־שולדיגונגס־אַקט" קיינמאָל נישט פאַרבערייטעט — ווי עס האָט אָפט פּאַסירט ביי די מעהרסטע משפטים פאַר די לעצטע זעקס חדשים פון די אומרוהען אין ארץ־ישראל. דער קלוגער בעדואינער האָט, ווייזט אויס, דאָס זעהר גוט פאַרשטאַנען און איז אזוי אַרום ווידער כמעט ווי לעגאַליזירט געוואָרען.

וועט אחמד דובאַן ענדיגען דערמיט זיין קאַר־יערע? דאָס ווייס איך נישט. צי איז דער שלום־קאָנטראַקט אויך גילטיג פאַר איצט? דאָס ווייס איך אויך נישט; דאָס וועט די צייט באַווייזען.

דאָס לעבען אין ארץ־ישראל

(ידיעות פון דער יודישער טעלעגראַפען־אגענטור)

דירעקטאָר פון פינאַנץ־דעפּאַרטאַמענט אין א"י פאַרלאָזט זיין אַמט?

ירושלים. „אל־ליוואַ" מעלדעט, אז דער די־רעקטאָר פון דעם פינאַנץ־דעפּאַרטאַמענט ה' רזשאַנג־סאָן, וועלכער איז די וואָך אָפּגעפאָהרען קיין לאָנ־דאָן אויף א לענגערען אורלויב, וועט זיך מעהר נישט אומקעהרען קיין א"י.

פתח־תקוה ווערט פּראָקלאַמירט אלס שטאָט

ירושלים. בעת זיין לעצטען בעזוך אין לאָ־קאַלען ראַט פון דער קאָלאָניע פתח־תקוה האָט דער וויצע־הויך־קאָמיסאַר פון יפו'ער קרייז געמאָלדען, אז עס איז נישט אויסגעשלאָסען, דאָס נאָך היינטיגען חודש וועט די רעגירונג אָנערקענען פתח־תקוה פאַר א שטאָט.

פאַר די וואַהלען צו דער אסיפת־הנבחרים

ירושלים. אין צוזאַמענהאַנג מיט די פּאַר־שטייענדע וואַהלען צו דער רעפּרעזענטאַנטען - פאַר־זאַמלונג האָט דער ועד־הלאומי אָנגעהויבען צו פיה־רען פאַרהאַנדלונגען מיט; פאַרבאַנד פון די יודישע קאָלאָניסטען וועגען צוריק אריינטרעטען אין דער כנסת־ישראל און אקטיוו באַטייליגען זיך אין דער ועד־הלאומי.

ווי יט"א הערט זיך איז צו האָפען, אז דאָס מאָל וועלען די אונטערהאַנדלונגען ברענגען א פּאָ־זיטיווען רעזולטאַט און דער פאַרבאַנד פון די יודי־שע קאָלאָניסטען וועט זיך אָנשליסען אין דער כנסת ישראל.

בוי פון סטראַטעגישע שאָסעען

ירושלים. „הארץ" טיילט מיט פון א זיכע־רער קוועלע, אז אויפ'ן פאַרלאַנג פון דער מיליטער־מאַכט אין א"י, וועט די רעגירונג איינגיכען אָנהוי־בען צו בויען צוויי גרויסע מיליטערישע שאָסעען אין צפון פון לאַנד. איין שאָסע וועט זיך ציהען פון החחה קיין אפולע דורך דעם וואַדי אַראַ, דורך וועל־כען געווענליך אַלעמביים חיילות זענען געגאַנגען פון טול־כרם קיין נצרת. דער דאָזיגער שאָסע וועט זיין 30 ק"מ לאַנג און וועט אָפּקאָסטען אן ערך 30,000 פונט. א צווייטער שאָסע אין דער לענג פון 70 ק"מ וועט געבויט ווערען אויף צפון־מזרח'דיגער גרעניץ פון ראס אל נאקורא ביז דער יודישער קאָלאָניע יסוד המעלה ביי דער אזערע כני־מרום. דער דאָזיגער שאָסע וועט זיך כמעט אינגאַנצען ציהען לענגס דער צפון־גרעניץ פון א"י מיטן לבנון און וועט ביים ווערען אין די הרי נפתלי פון גליל־העליון. ביים שאָסע וועלען אויסגעבויט ווערען שטענדיגע פּאָליציי־פּאָסטענס, כדי צו היטען די גרעניץ. דער בוי פון שאָסע וועט באַדערפען 70 טויזענט פונט.

חוץ די דאָזיגע צוויי גרויסע שאָסעען וועט די רעגירונג דורכפיהרען נאָך אַנדערע, קלענערע שאָסעען פון מיליטערישער באַדייטונג.

15 יאָהר „הפועל המזרחי"

ירושלים. דעם 20. מערץ וועט ווערען 15 יאָהר זינט עס איז געגרינדעט געוואָרען די ארבייטער אָרגאַניזאַציע „הפועל המזרחי בארץ־ישראל". די הויפּט־פאַרוואַלטונג פון דער באַוועגונג „תורה ועבודה" האָט פּראָקלאַמירט די דאָזיגע ראַטע „טאָג פון הפועל המזרחי" אויף דער גאַנצער אומעטום וועלען פאַרקומען פאַרזאַמלונגען און פּעראַטען. עס וועלען ערשיינען ספּעציעלע און אַלמאַנאַכען פון „הפועל המזרחי" וועגען צילען און אויפטוען אין א"י.

האַנדווערקעריי און האַנדעל

אויף דער וואך

עס ריהרט זיך נישט פון ארט

ס׳קומען קלעפּ איינער נאָך דעם אנדערן, ס׳יּשיטען זיך צרות ווי פון א לעכערדיגען זאק און דאָס האָט נאָך קיינעם גאָרנישט געלערנט און קיינעם נישט געצוואונגען אפילו זיך צו פערטראכטען דערוויף. די אזוי מ׳וואלט געקענט כאטש זיך האלטען אויף דער אויבערפלאך, נישט פערלירען דעם מוט און האָפנונג און קלאמערען זיך אין אונזער שווער אויס־געהאַרעוועטע האנדעלס און האַנדווערקער־פּאזיציעס. מ׳האָט זיך גאָרנישט געלערנט, ווייל ווי אנדערש קען מען דאס אָנרופען ווען יאָהרענלאנג רעדט מען שוין און מען אמפערט זיך וועגען פעראייניגען די לאָדזער האנדווערקער און קליינהענדלער־אָרגאניזאציעס און ס׳האַלט נאָך אלץ ביים רעדען, דער ענין האָט זיך נישט גערירט פון ארט אפילו אויף איין שריט.

וועגען דער לאָדזער האנדווערקער־באַוועגונג לוינט נישט אפילו נאָך קיין איין וואָרט צו פערלי־רען. מ׳האָט שוין געשטורמט פון אלע זייטען פון די אנפיהרער און פון די מאסען, זענען שוין געוועזן איבער־ראטען מיט אונטער־ראטען און הונדערטער קאָנפערענצען, איז שוין די איניציאַטיוו געקומען פון מחוץ די האנדווערקער־קרייזען, האָט מען שוין גע־האט אונטערגעשריבען פּראָוויזארישע אָפּמאַכען, אבער דער ענין שטעהט נאָך ווייטער ווי מיט יאהרען צוריק, אדער בעסער געזאגט, ער איז נאָך צוריקגע־שטויסען געוואָרען.

שטעהען נאָך ווייטער אין לאָדז צוויי יודישע האנדווערקער־אָרגאניזאציעס ווי פיינדליכע לאגערן, יעדער פיהרט די אַרבייט, אויב מ׳קען דאס אזוי אנרופען פאר זיך, און מ׳טראכט אפילו נישט וועגען דעם ווי אזוי מ׳וואלט געקענט אויסמיידען פערשי־דענע עילות און צרות וועלכע דער יודישער האנד־ווערקער וואלט געוועזן אָרגאניזירט און קאָנסאָלידירט ווען ס׳וואלט געווען אן איינהייטליכע לייטונג און איינהייטליכע „פּאָליטיק", אן איינהייטליכע שטרע־בונג צו דערהויבען דעם נייווא פון דער יודישער מלאכה און פערפעסטיגען איהר עקזיסטענץ, די גאנצע פראגע וועגען פעראייניגונג איז אוועקגעלעגט געוואָרען אין ארכיוו און קיינעם פאלט נישט איין זיך צוצוריהרען צו דעם דאזיגען „שימעל", צי וואלט אבער נישט געווען פון וועג ווען אימיצער זאל זיך דאך דערצו צוריהרען און פּרובען צוריק ארויסציהען אין דער עפענטליכקייט די אזוי נויטיגע פעראייניגונג פון די יודישע האנדווערקער אין לאָדז.

נאָך ערגער שטייט דער ענין מיט די לאָדזער קליינהענדלער. אזעלכע פעראיינען זענען פערהאן אין לאָדז גאנצע 13 און אפשר שוין איצט מעהר, ווייל מיט יעדער וואך קומט נאָך צו א פעראיין. האָט מען שוין אויך דא אָפּגעהאַלטען צעהנדליגער קאָנפערענצען, אלע זענען, פערשטעהט זיך, געווען מסכים, אַז די לאגע פון דעם יודישען קליינהענדלער איז א קאטאסטראפאַלע, אלע האָבען זיך אָראָפּגע־רעדט פון די הערצער און מען איז געקומען צום אויספיהר, אַז דאָס איינציגע מיטעל דורך וועלכען מ׳וואלט נאָך ווי עס איז געקענט דערהאלטען דעם קיום פון די יודישע קליינהענדלער איז פעראייניגען, קאָנסאָלידירען, אָרגאניזירען און צעמענטירען, האָט מען געשאַפען אנ׳אוניע און נאָך אַנדערע אָרגאני־זאציעס מיט יתרות נעמען, געשאפען סטאטוטען, יודישע קאָמיטעטען, פּרעזידיומס, ראַטען א. ד. גל. און אלץ מאכט דעם איינדרוק ווי דאס איז גע־מאכט געוואָרען מיט א כיוון נאָר כדי צו פערשלעפען דעם ענין. דער ענין ריהרט זיך נישט פון אָרט און מ׳זעהט אפילו נישט קיין סמנים דערפון, אז ס׳זאל עפּעס פון דעם גאנצען ענין יוערען, וואהרשיינליך יועט אויך דער פּראָיעקט פון פעראייניגען די קליינ־הענדלער־אָרגאניזאציעס אויך געלעגט יוערען אין ארכיוו אריין און דערצו טאר טאקע נישט דער־לאזט יוערען, מ׳טאר נישט איינשלעפערען די עפענט־ליכע מיינונג מיט בלויז קאָנפערענצען און בע־שלוסען. י. ד.

לאָדזער האנדעלס־קאמער באטראכט דעם נייעם געזעץ־פּראָיעקט

וועגען נישט דערלאזען צו הויך יקרות אויף סחורות און פּראָדוקטען

די רעגירונג איז דעצידירט ארויסצוגעבען א געזעץ, וואָס זאָל האָבען די אויפגאבע נישט צו דער־לאַזען, אז עס זאָל אויף נישט באַגרינדעטע אופן טייערער יוערען סחורות און אַרטיקלען פון טעג־ליכען געברויך.

אין צוזאמענהאנג דערמיט מאַכט די האנדעלס־קאמער א אויספאָרשונג ביי די ווירטשאַפטליכע ספערען וועגען דער מיינונג און נויטיגקייט ארויס־צוגעבען אַזאַ געזעץ. די האנדעלס־קאמער האָט אויסגעאַרבייט א אייגענעם געזעץ־פּראָיעקט וועגען דעם און יועט די טעג זיך באַמיהען ביי דער רעגי־רונג דעם דאזיגען געזעץ ארויסצוגעבען.

אין דעם נייעם געזעץ־פּראָיעקט יוערט גע־זאָגט:

אַרטיקלען פון טעגליכען געברויך מיינט מען אלע סחורות און פּראָדוקטען יואָס מענשען און בהמות מוזען האָבען כדי צו באַפרידיגען זייערע טעג־ליכע באַדערפענישען, יווי למשל, שפּייז־אַרטיקלען, כּאַשע־אַרטיקלען, קליידונגס־שטאָפען א. א. וו.

דער אינערן־מיניסטער האָט רעכט צו באַשטי־מען פּרייזען אויף אַרטיקלען פון טעגליכען געברויך און אויך צו פאַראָרדענען ,אַז מען זאָל ארויסשטע־לען די פּרייזען, צו האָבען רעכנונגען און ארויס־צוגעבען רעכנונגען יעדען יוואָס פאָדערט דאָס און צו באַווייזען רעכנונגען די פאַרשטעהער פון דער מאַכט, יוען זיי וועלען דאָס פאָדערען.

דער יסוד פאר׳ן באַשטימען די פּרייזען אויף אַרטיקלען איז: די ווירטשאַפטליך־באַרעכטיגטע פּראָ־דוקציע־קאָסטען און דער פּרינציפּ, אז מען זאָל קאָנען צוריקקויפען דיזעלבע סחורה, פאַר די סוח־רים איז דער פּונקט זעהר וויכטיג ווייל דאס גע־זעץ יועט איהם ערלויבען צו נעהמען אַזאַ פּרייז, ביי וועלכען ער זאָל קאָנען צוריק אָפּקויפען אין געשעפט אריין דיזעלבע סחורה און דערביי זאָל ער האָבען א געהעריגען פאַרדינסט.

די אַדמיניסטראַטיווע מאַכט וועט באַשטימען פּרייזען אויף טעגליכע אַרטיקלען נאָר דאַמאָלס יוען די פאַרשטעהער פון די בראַנזשעס מיט די פאַר שטעהער פון דער מאַכט וועלען נישט קאָנען קומען צו א פאַרשטענדיגונג וועגען באַשטימען די פּרייזען.

אין געזעץ יוערט אויך פאָרגעזעהען די פליכט, אז די מאכט יועט קאָנען פאָדערען פון יעדען סוחר און פון יעדען האַנדווירט, אז ער זאָל אויפגעבען א רשימה פון זיין סחורה און אַן אדרעס, יוואו זיין סחורה געפינט זיך.

אין די ווירטשאַפטליכע קרייזען וועט איצט באַהאַנדעלט דער טעקסט פון דעם דאָזיגען געזעץ און ווי מען זעהט פאר, וועט גאָר אין גיכען אַזאַ געזעץ אַרויסגעגעבען יוערען.

די נאָהענטסטע טעג וועט מען אנהויבען ארויסרופען די שטייער־צאַהלער אין שטייער־אמט,

כדי פעסטצושטעלען זייער אומזאַץ־שטייער

די וואָך איז אין צענטראַלען קליינהענדלער פעראיין פּאָמאָרסקאַ 15 יודער אָרומגערעדט גע־וואָרען דער ענין אומזאַץ שטייער פאר׳ן יאָהר 1936. דער ענין איז לעצטענס שטאַרק אַקטועל געוואָרען און גייט נישט אַראָפּ פון טאָג אָרדנונג אין די קליינהענדלער קרייזען די אַלע קליינהענדלער יואָס געגיסען פון ריטשאַלט וועלען דאס יאהר נישט געשאַצט יוערען אלע איבריגע וואס געניסען נישט, פון ריטשאַלט, יוי אויך די וועלכע האָבען זיך פון ריטשאַלט אָפּגעזאָגט יועלען געשאַצט ווערען.

די שטייער־אַמטען האָבען זיך שוין גענומען זאַמלען מאַטעריאַל, יועלכער זענען זיי נויטיג צום שאַצען דעם אומזאַץ־שטייער און אין די נאָהענטסטע טעג יועט מען אָנהויבען ארויסצורופען די צאָהלער, בכדי פעסטצושטעלען דעם אומזאַץ, אין צוזאמער־האַנג ערמיט יוערען אויפגעפאָדערט אלע מיטגלי־דער ארויסצונעהמען פון די הורטאָיוניקעס, וואָס פיהרען ביכער, בריף פאַר יופיל זיי האָבען אין יאָהר 1936 איינגעקויפט סחורה, בכדי צו זיין אָריענטירט און ביים שאצען נישט ליידען קיין עוולה.

ווייל פון ענטפערען אויף די פראַגען וועלכע דער שטייער־אַמט שטעלט איז אָפּהענגיג דער הויך פון אויסגעמאָסטענעם שטייער. גאַנץ גענויע אינפאָר־מאַציעס ערטיילט דער סעקרעטאַריאַט, פון צענט־ראַלען קליינהענדלער פאַראיי פּאָמאָרסקאַ 15, דעם ענין דאַרף מען נישט פאַרנאַכלעסיגען און אויך נישט גרינגשעצען איי אַרט און אויפ׳ן פון באַ־ציהען זיך צו דעם איז אָפּהענגיג דאָס אָפּשאַ־צען דעם אומזאַץ אוי גאַנץ אָפט דער ווייטערדיגער עקזיסטענץ פון דער אונטערנעהמונג

די גרויסע שטעמפּעל־אָפּצאָהלען און ביוראָקראַטישע פאָרמאַליטעטען

שטערען ביים אַנטשטיין פון נייע האַנדווערקער־וואַרשטאַטען

דאָס אָנהויבען א זעלבסטשטענדיגע אַרבייט אין דער מלאכה, איז נישט אַזאַ פּשוטער ענין, יוי דאָס יואָלט זיך געקענט אויסדוכטען, דערצו דאַרף מען האָבען נישט נאָר אַלע קוואַליפיקאַציע־צייג־נישען, לאָקאַל אַרבייטס־מכשירים און רויה־שטאָף וואָר קודם־כל געלד און דאָס פיל געלד אויף די פאַרשידענסטע קאָסטען, יועלכע זענען פאַרבינדען מיט ערלויבענישען, פּאַטענטען, שטעמפּעל־אָפּצאָה־לען, יועלכע ווערען אָנגעקלעפּט אויף פּאַפּירען ביי פאַרשידענע פּענסטערלעך פון אונזער ביוראָ־קראַטישער מאַשין.

דאָס אַלץ גיט נישט צו קיין חשק די האַנדווער־קער צו בויען אַנ׳אייגענעם וואַרשטאַט ער מיידט אויס צו קויפען א האַנדווערקער־קאַרטע און בכלל זיך צו טרעפען מיט פאַרשידענע אַמטען, אָפטמאָל רעזיגנירט דער בעל־מלאכה צוליב דעם אינגאַ־צען פון עפענען אַן אייגענעם האַנדווערקער־וואַר־שטאַט, ביים עפענען אָבער האַנדווערקער־וואַרשטא־טען באַקומען דאָך באַשעפטיגונג אַרבייטסלאָזע און דאַרייבער יואָלט מען גדאַרפט קומען צו הילף דער פּריוואַט־איניציאַטיווע און נישט באַשווערען.

צוליב דעם האָט די לאָדזער האַנדווערקער־קאַ־מער זיך ארויסגעזאָגט פאַר אָפּשאַפען דעם שטעמ־פּעל־אָפּצאָהל אויף די פאַר־וויקעלטע פאָרמאַליטעטען יועלכע ווערען פאַרלאַנגט ביים עפענען א האַנדווער־קער־וואַרשטאַט. לויט׳ן פאַרשלאַג פון דער האַנדווער־קער - קאַמער דאַרפען זיין פריי פון אָפּצאָה־ די אָנמעלדונגען יועגען אָנהויבען צו פיהרען א האַנדווערקער־וואַרשטאַט אויב מ׳האָט א האַנדווער־קער־קאַרטע. דער פאַרשלאַג איז איבערגעשיקט גע־וואָרען צום פינאַנץ־מיניסטעריום מיט דער ביטע אָפּצושאַפען די דאָזיגע אָפּצאָהלען שוין פון 1 אַפּ־ריל 1937.

לאָדזער האַנדעלס־קאַמער זיך ארויסגעזאָגט געגען

דעם סיים־פּראָיעקט אָפּצושאַפען דעם פּרייען האַנדעל מיט טאַבאַק־אויסאַרבייטונגען

די לאָדזער האַנדעלס־קאַמער טיילט מיט, אז באַטראַכטענדיג דעם סיים־פּראָיעקט וועגען אָפּשאַ־פען דעם פּרייען האַנדעל אין פאַרקויף פון טאַבאַק־אויסאַרבייטונגען און איינפיהרען דעם סיסטעם פון קאָנצעסיע, האָט זי זיך אַרויסגעזאָגט געגען דעם דאָ־זיגען פּראָיעקט צוליב פאָלגענדע מאָטיוען.

ביים איינפיהרען די איצטיגע פאַרשריפטען, וועלכע ערלויבען אויף אַ פּרייען פאַרקויף פון טאַבאַק אויסאַרבייטונגען אָהן בעגרעצונגען מיט׳ן אויסנאַהם פון גאַסען־פאַרקויף און באַהן־סטאַציעס וועלכע דאַרפען קאָנצעסיעס, האָט זיך דאָס פי־נאַנץ־מיניסטעריום גערעכענט מיט׳ן אינטערעס פון מלוכה־מאָנאָפּאָל, וועלענדיג פאַרלייכטערען דעם אָפּזאַץ פון זיינע אויסאַרבייטונגען און אזוי ארום פאַרגרעסערען זיינע הכנסות. גלייכצייטיג איז דאָס איינפיהרען אַזאַ פאַרקויף־פּאָליטיק געווען די רע־אַליזאַציע פון די לאַנג יעהריגע פּאָסטולאַטען פון די פאַראינטערעסירטע סוחרים־קרייזען און האָט ענטשפּראָכען די אינטערעסען פון די ברייטע קאָנ־סומענטען־קרייזען.

דאָס אָפּשאַפען דעם פּרייען האַנדעל מיט טאַ־באַק־אויסאַרבייטונגען און דאָס איינפיהרען דעם סיסטעם פון קאָנצעסיעס וואָלט אַדורכגעשטראָכען די דאָזיגע פּאָליטיק און וואָלט פאַרקלענערט די הכנסה פון אַ רייה אונטערנעהמונגען, וועלכע פאַר־קויפען צוליב דער באַקוועמליכקייט פון זייערע קליענטען טאַבאַק־אויסאַרבייטונגען ווי למשל אין שפּייז־געוועלבער, פּאַפּיר־געוועלבער א. א. וו. וואָס מאַכט מעגליך צוצוקומען צו די ברייטסטע מאַסען קאָנסומענטען, דאָס אָפּנעהמען ביי די קאָנסומענטען די דאָזיגע בעקוועמליכקייט יואָלט זיך אויך אָפּגעשלאָגען אויף די הכנסות פון מלוכהשען טאַבאַק־מאָנאָפּאָל.

אויסצובאַקען מצות דאַרף מען נישט קיין האַנדווערקער־קאַרטע

ד׳ אַלגעמיינע סאַניטאַרע פאַרשריפטען האָבען אויך נישט קיין אַנווענדונג

אין א בריף פון האַנדעלס־מיניסטעריום פון 17 פעברואַר 1937 ווערט אויפגעקלעהרט, אז הגם דאָס אויסבאַקען מצות געהט אריין אין געביט פון בעקער־פאַך, דאַרף אָבער דער וואָס באַקט אויס מצות נישט באַזיצען קיין האַנדווערקער־קאַרטע צו־ליב דעם, ווייל דאָס פאַך יוערט געפיהרט נאָר אין דער צייט פון יודישען יום־טוב פסח און האָט די קענצייכען פון הויז־אינדוסטריע.

אויך די אַלגעמיינע סאַניטאַרע פאַרשריפטען האָבען אין דעם פאַל ,אין הסכם מיט דער שטעלונג פון מיניסטעריום פאַר געזעלשאַפטליכער שוץ, נישט קיין אַנווענדונג, יווייל די פּ־אַ וקציע פון מצה עק־זיסטירט און קומט פאַר נאָר אויף א געוויסער צייט.

די טעטיגקייט פון דער דרוקער־קאָרפּאָראַציע

קאָנפערענץ מיט׳ן דרוקער־אַרבייטער־פעראיין

די נייע פאַרוואַלטונג, וועלכע פיהרט אַן מיט דער אַרבייט ערשט 3 וואָכען, האָט שוין באַוויזען אַדורכצופיהרען פאַרשידענע רעפאָרמען, יועלכע האָ־בען די אויפגאַבע צו פאַרבעסערען דעם מצב אין דער דרוקער־בראַנזשע.

קודם כל איז דורך דער איניציאַטיוו פון דער נייער פאַרוואַלטונג געשאַפען געוואָרען א פאָנד דינגען אַן אייגען לאָקאַל, יועלכעס זאָל געבען די מעגליכקייט צו פיהרען א ברייטע און אינטענסיווע טעטיגקייט. עס איז אויך פאַרגעזעהען, אַז אין נייעם לאָקאַל זאָל איינגעאָרדענט יוערען א ציקל פאַכמענישע לעקציעס און רעפעראַטען, יועלכע ווע־לען בעלעהרען די מיטגלידער אין אַלע ענינים, יואָס האָבען א שייכות צו דער דרוקער־בראַנזשע בכלל און אין דעם ענין פון קאַלקולאַציע בפרט, דאָס קאַל־קולירען די פּרייזען האָט לעצטענס אנגענומען א כאַאָ־טישען כאַראַקטער און האָט דערפיהרט דערצו, אַ׳ עס יוערט איצט געטריבען אַן אונגעהערטע שענדליכע קאָנקורענץ, יועלכע קען די דרוקער־בראַנזשע דער־פיהרען צו א קאַטאַסטראָפאַלער לאַגע. די איצטיגע

פאַרוואַלטונג האָט זיך דעריבער געשטעלט פאַר אַן אויפגאַבע אנצוהויבען א שאַרפען קאַמף געגען דער דאָזיגער אומעהרליכער קאָנקורענץ און צו דעם צוועק איז פאַרגעזעהען אין די נאָהענטסטע טעג צו שאַפען א צענניק־קאָמיסיע, יועלכע וועט זיך גענוי פאַרנעהמען מיט דעם ענין און נאכדעם, יוי דער צענניק וועט געשאַפען ווערען וועט ער זיין פאַרפליכטענד פאַר אַלע מיטגלידער.

א חוץ דעם האָט די פאַרוואַלטונג אויך באַשלאָ־סען ענדליך צו רעגולירען און נאָרמירען די אזוי־לאַנג אָנגעיועהטאַגטע אַגענטען - פראַגע, וועלכע ווערט איצט א דאַנק דער מיטהילף פון דער קאָמיסיע אונטער דער אָנפיהרונג פון ה׳ שוואַרץ געפיהרט מיט א צופרידענשטעלענדען ערפאָלג.

דאָס ביוראָ, יועלכעס פיהרט דערוויל די טעטיג־קייט איז׳ם אַלטען לאָקאַל האָט באַוויזען צוצוציהען און איבערצוצייגען א גאַנצע רייה אַגענטען אין דער נויטיגענדיגקייט פון פאַראייניגונג, ווייל נאָר אויף דעם יועג קען מען דערפיהרען צו א פאַרבעסערונג פונ׳ם מצב אין דער דרוקער־בראַנזשע. א גרויסער טייל אַגענטען פאַסען זיך טאַקע צו צו די ביוראָ־פאָר שריפטען און דערמיט האָבען זיי טאַקע די בעסטע אויסזיכטען זיך צו פאַרזיכערען א בעסערען מאָרגען.

דער דרוקער־אַרבייטער־פאַראיין האָט זיך אויך געיועגדעט צו דער פאַרוואַלטונג מיט א בריף וועגען א געמיינזאַמער קאָנפערענץ, כדי צו נאָרמירען פאַר־שידענע פּ־אַגען, וואָס האָבען א שייכות צו דער אַר־פליכטענדער אַרבייטס־געזעצגעבונג, און זונטאג איז טאַקע פאַרגעקומען די ערשטע זיצונג. א׳ ע׳ יועלכער עס זענען בעהאַנדעלט געוואָרען די פראַגען וועגען 8־שעה־דיגען אַרבייטס־טאָג און אורלויבען. וועגען די דאָזיגע פּ־אַגען איז די פאַרוואַלטונג פון דער קאָר־פּאָראַציע צוזאַמען מיט דער דעלעגאַציע פון אַרבייטער פאַראיין געקומען צו א הסכם, אַז מ׳שטעהט אויפ׳ן שטאַנדפּונקט פון געזעץ.

בעת׳ן באַטראַכטען דעם דריטען פּונקט יועגען באַצאָהלען פאַר יום־טוב איז געקומען צו א מיינונגס פאַרשידענהייט און צוליב דער שפּעטער שעה איז באַשלאָסען געוואָרען די קאָנפערענץ אָפּצולייגען אויף דעם קומענדיגען זונטאג.

דאס לאדזער לעבן

דינסטאג, 9 מערץ
כ"ו אדר תרצ"ז

זון-אונטערגאנג 5.45
זון-אויפגאנג 5.30

נאָר איין פּלענאַר-זיצונג פון שטאָט-ראַט
א הויז דער מאָרגענדיגער זיצונג האָט פּרעזידענט גאָדלעווסקי באַשטימט נאָך א זיצונג אויף דעם 15 מערץ

מיר האָבן שוין מיטגעטיילט, אַז מאָרגן קומט פאָר א פּלענאַרע זיצונג פון שטאָט-ראַט, אויף וועלכער ס'וועלן באַטראַכט ווערן א גאַנצע רייה ענינים, וועלכע זענען שוין אָנגענומען געוואָרן דורך די קאָמיסיעס פון שטאָט-ראַט. אין וועלכע ס'זענען פאַרבליבן אויף דער טאָג-אָרדענונג פון דער לעצטער זיצונג, וואָס איז איבערגעריסן געוואָרן דורך די עסדעקעס.

מיר דערוויסן זיך איצט, אַז פּרעזידענט גאָדלעווסקי האָט שוין נעכטן באַשטימט נאָך איין פּלענאַר-זיצונג פון שטאָט-ראַט אויף מאָנטאָג, דעם 15. מערץ. אויף דער טאָג-אָרדענונג פון דער הײַנטיגער זיצונג געפינט זיך די פראַגע פון שטאָטישן בודזשעט אויפן יאָהר 1937-38. די צווייטע לעזונג פון די הלוואות, וועלכע וועלן אָנגענומען ווערן אויף דער מאָרגנדיגער זיצונג. א חוץ דעם געפינט זיך אויף דער טאָג-אָרדענונג פון דער מאָנטאָגדיגער זיצונג די אָפּשטימונג וועגן מאָראַטאָריום די יתומים נאָך די געפאַלענע קרבנות בעת גאַסע-געשעהענישן. ווי באַקאַנט האָבן די עסדעקעס איבערגעריסן די לעצטע זיצונג טאַקע ביי דער הײַנטיגער אָפּשטימונג.

ווי ס'זעהט אויס וועט די מאָנטאָגדיגע פּלענאַרע זיצונג שוין זיין די לעצטע. די סאָציאַליסטען, וועלכע זענען אין הסכם מיט זייער אַגיטאַ, נישט צוטרעטן צו פאַרטראַכטן דעם בודזשעט, אויב זייער פּרעזידיום וועט נישט באַשטעטיגט ווערן. אַזוי ווי ס'איז פאָראויס געזעהען, אַז ביז מאָנטאָג וועט נאָך נישט זיין קיין דעציזיע פון אינערן-מיניסטער וועגן די צווייטע וואַהל פון גאַרבעריט באַרליצקי, וועט דער שטאָט-ראַט נישט האָבן נאָכגעקומען די התראה פון אינערן מיניסטער און דער שטאָט-ראַט וועט דאַן אויפגעלעזט ווערן.

א פאַרשפּעטיגטע „שלח מנות"
האָט געשיקט הרב ל. ראָזענבערג צו הרב מ. מ. סעגאַל

די טאָג האָט פּאַסירט אַזאַ געשיכטע: אויף פּאָר לודוויקאָווא 25 וואוינט הרב משה מנחם סעגאַל. פאַרטערצייט האָט אימיצער אָנגעקלאַפּט אין טיר, ווען דאָס דינסטמיידעל האָט געעפנט די טיר, האָט זיך אין קאָרידאָר אַריינגעריסן א יונגע פרויענצימער, וועלכע האָט אוועקגעלייגט א קינד אויף דער פּאָדלאָגע אין קאָרידאָר און איז אַנטלאָפן. דאָס דינסט-מיידעל האָט אויפגעהויבן אַן אַלאַרם, מ'האָט אָנגעהויבן נאָכצויאָגן די אַנטלויפענדער פרוי און זי געכאַפּט שוין אויף דער גאַס. מ'האָט זי צוריק אַרויפגעפירט צו הרב סעגאַל אין שטוב און דאָרט זי געוואָלט צווינגען צו נעהמען דאָס קינד. דאָמאָלס האָט דאָס מיידעל דערציילט פאָלגענדע געשיכטע:

דאָס קינד איז נישט איהרס און זי האָט אפילו נישט קיין שייכות דערצו. זי איז א דינסט-מיידל ביים מורה הוראה לייבוש ראָזענבערג. היות ווי דאָס קינד איז ביי איהם אויסגעוואָרפן, האָט ער ער־הייסן, אַז דאָס מיידעל זאָל אַוועקטראָגן דאָס אויסגעוואָרפענע קינד צו הרב סעגאַל און זי האָט אַזוי געטון.

ערשט דאַן האָט מען אוועקגעטראָגן דאָס קינד צום הרב ראָזענבערג און מיטגעטיילט דער פּאָליציי, אַז מ'האָט אויסגעוואָרפן א קינד, דאָס קינד איז אָפּגעשיקט געוואָרן אין שטאָטישן ערציהונגס-הויז.

בעת א שרפה וועט מען מעהר נישט דאַרפן וואַרטן אויף קיין וואַסער
וויכטיגע ערפינדונג פון לאָדזער פייערלעשער-קאָמענדאַנט קאַוואַלטשיק

איינע פון די אַנגעווייטאָגסטע פראַגען בעת'ן לעשען א שרפה אין לאָדז איז געווען די פראַגע וועגן וואַסער, נישט אומזיסט איז געווען גענוג וואַסער און מאַנכעסמאָל האָט מען געדאַרפט לאַנג וואַרטן ביז די פּעסלעך מיט וואַסער זענען געקומען צו דער שרפה, דאַן האָט מען זיי ערשט אויסגעלערט און זיי האָבן ווידער אמאָל געדאַרפט פאָהרן נאָך וואַסער.

איצט וועט דאָס אויפהערן, א דאַנק א נייע ערפינדונג פון קאָמענדאַנט קאַוואַלטשיק. די ערפינדונג באַשטייט אין ברונעמען וואַסער-רעזערוואַארן, וועלכע נעמען אַריין פון 4 ביז 5 טויזענט ליטער וואַסער. דאָס וואַסער פון די פּעסלעך ווערט בעת א שרפה איבערגעגאָסן אין די ברונעמען-רעזערוואַארן און די פּעסלעך דאַרפן נישט וואַרטן ביז מ'וועט זיי אויספּלומפּען, נאָר פאָהרן ווייטער אוועק און אויפן אָרט בלייבט גענוג וואַסער.

נעכטן איז ביי די פייערלעשער דעמאָנסטרירט געוואָרן די דאָזיגע העכסט-וויכטיגע ערפינדונג און ס'האָט זיך אַרויסגעוויזן, אַז די ניי-ערפונדענע וואַסער-רעזערוואַארן אַרבייטן אויסגעצייכנט, אַז בעת א שרפה וועט שוין מעהר נישט פעהלען קיין וואַסער.

א יוד א רויבער
פאַרמשפּט געוואָרן אויף פינף יאָהר טורמע

(א) דער 30-יאָהריגער בנימין כמיעלניצקי איז נעכטן פאַרמשפּט געוואָרן אויף 5 יאָהר טורמע. און דערנאָך איינגעזעצט צו ווערן אין אַנשטאַלט פאַר אומפאַרבעסערליכע פאַרברעכער, פאַרן פאָלגענדן פאַרברעכן:

דעם 18 דעצעמבער פ. י. איז ער אַריין אין עקספּעדיציע-מאַגאַזין פון יצחק מיענטקעוויטש (פּיעטריקאָווער 64) און צוגערויבט דאָרט א שטיק סחורה. אַז מיענטקעוויטש האָט איהם געפּרובט פאַרהאַלטן, האָט איהם דער רויבער שווער צו־קלאַפּט דעם קאָפּ און שיער דערשטיקט.

א יאָהר פאַר אַן אויג...

(א) דאָס קרייז-געריכט האָט נעכטן פאַרמשפּט אויף א יאָהר טורמע דעם 21-יאָהריגן ברוך סטעמפּעלינסקי פון זגערזש, דערפאַר, וויל נאָך א שפּיל אין קאָרטן האָט ער מיט א טיי-שעלעכל אויסגעהאַקט אַן אויג אברהם יעקב פרידמאַן, אויך פון זגערזש.

זעלבסטמאָרד

(א) אויף וועסאָלאַ 51 האָט זיך איבערגע־שניטן דעם האַלז מיט א בזשיטווע דער 27-יאָהריגער סטאַניסלאַוו פּיאַנקאָווסקי. פאַנאַטאָווי האָט איהם אין א שווערן צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

דער גורל פון העברעאישן אוניווערזיטעט
ליגט אין די הענט פון יודישן פאָלק.

ראָטמאַן מילמאַן פאַרמשפּט געוואָרן
אויף 2 וואָכן אַרעסט און 100 זלאָטעס שטראָף

(א) דאָס שטאָטישע געריכט האָט נעכטן גע־משפּט דעם בונדישן ראָטמאַן ש- מילמאַן, וועלכער איז באַשולדיגט געוואָרן אין דעם, אַז אין דעצעמבער 1936 האָט דער „בונד" אַרויסגעגעבן א פלוג-בלאַט וועגן קאַמף פונ'ם פּראָלעטאַריאַט פאַר זיינע פּאָליטישע רעכט. אין דעם פלוג-בלאַט איז אויך גערעדט געוואָרן וועגן די אַנטיסעמיטישע עקס־צעסן, און אין דעם פלוג-בלאַט איז אויך גע־פרעגט געוואָרן, וואָס די רעגירונג טוט אין שוץ פון די רעכט פון דער אַרבייטענדער וועלט.

דאָס געריכט האָט מילמאַנען פאַרמשפּט אויף 2 וואָכן אַרעסט און 100 זלאָטעס שטראָף.

אורטייל אין פּראָצעס
געגען די אויסברענגער פון די פאַלשע הונדערטערס

(א) דאָס קרייז-געריכט האָט נעכטן אַרויס־געטראָגן דעם אורטייל אין פּראָצעס געגען דעם 35-יאָהריגן דוד שמעון קיפּער און דעם 32-יאָה־ריגן שלום פרידריך, וועלכע זענען באַשולדיגט געוואָרן אין אויסברענגען פאַלשע הונדערטער-באַנקנאָטן ביים קויפן בהמות אין די דערפער.

קיפּער איז פאַרמשפּט געוואָרן אויף 3 יאָהר טורמע, צו פאַרלירן אַלע עהרען-און-בירגער-רעכט אויף 6 יאָהר און צו באַצאָהלן 500 זל. שטראָף, צוליב זיין שלעכטן געזונד-צושטאַנד האָט דאָס געריכט באַשלאָסן אַנצווענדן געגען איהם אַלס פאַרהיטונגס-מיטל, א קויציע פון 3000 זלאָטעס און ביז זי וועט ווערן אַריינגעלייגט וועט ווערן איהם צו פאַרהאַלטן אין אַרעסט.

שלום פרידריך האָט בעקומען 12 יאָהר תפיסה.

ביי וועמען וועלן אָראָפּגערעכנט פונקטן
פון געשאַצטן הכנסה-שטייער

די אַלע סוחרים און פאַבריקאַנטען, וואָס זייער הכנסה האָט אין יאָהר 1936 באַטראָפן נישט מעהר ווי 7,200 זל. דאַרף מען זיי פון דער שטייער-קאַסע אָראָפּרעכנען צו 2 פונקטן פאַר יעדן קינד און פאַמיליען-מיטגליד וואָס מען האַלט אויס, אויב מ'האַלט אויס למשל פיר קינדער, אַן אַלטע מאַמע, פאָטער אָדער שוועסטער, רעכנט מען אַראָפּ פאַר די זיבן פּערזאָן 14 פונקטן פון דער שטייער-קאַסע אַזוי, אַז דער הכנסה-שטייער ווערט דערמיט קלענער.

די אַלע וואָס ערוואַרטען, אַז מ'וועט זיי נישט מעהר שאַצן ווי 7200 זל. זאָלן בעצייטנס שוין איצט זיך באַזאָרגן מיט אָפיציעלע באַשטעטיגונגען פון דער פּאָליציי אָדער מאַגיסטראַט וועגן דער צאָהל קינדער, וואָס מ'האַלט אויס ווי אויך די נאָהענטע קרובים וואָס מען האַלט אויס ביי זיך, זייערע נעמען און עלטער. אויף דער באַשיי־ניגונג מוז אויך זיין אָנגעמערקט, אַז זיי ווערן אויסגעהאַלטן דורכ'ן שטייער-צאָהלער.

דעם דאָזיגן דאָקומענט דאַרף מען האָבן גרייט, ווייל מייסטענס שטייער-צאָהלער וועט מען נישט אָראָפּרעכנען די פונקטן, נאָר זיי וועלן וועגן דעם מוזן אָפּגעבן רעקורסן.

פייער פאָלקסבלאַט

1,67 פּראָצענט טייערער געוואָרן חיונה

(א) לויט דער קאַלקולאַציע פון דער וואַיעוואָד־דישער קאָמיסיע צו פאָרשען די חיונה-הוצאות, איז פעסטגעשטעלט געוואָרן, אַז די הוצאות זעיע' אין משך פון חודש פעברואַר, אין פאַרגלייך מיט'ן חודש יאַנואַר ה. י. געשטיגען אויף 1,67 פּראָצענט.

קאָנטראָלע פון האַנדעלס-אַנשטאַלטען

(א) נעכטן איז, דורכ'ן האַנדעלס-אינספּעק־טאָריאַט באַניים געוואָרן די קאָנטראָלע פון האַנדעלס-אַנשטאַלטען.

אין שייכות מיט דער אינטערווענץ פון פאַר־באַנד פון האַנדעלס-אַנגעשטעלטע צוליב די איבער־שרייטונגען אין דער אַרבייטס-צייט, האָט די קאָנטראָלע דעם צוועק פעסטצושטעלן און גע־גענצושטעלן זיך די איבערשרייטונגען, דורכ'ן באַשטימען שטראָפן פאַר די אַרבייטסגעבער.

אומאָפּהענגיג דערפון וועט בעת דער קאָנט־ראָלע א ספּעציעלע אויפמערקזאַמקייט געלייגט ווערן אויף דעם סאַניטאַר-היגיענישן מצב פון דער אַרבייט.

אין הכרעה הייזער
וועלען איצט זיין פּאָסטקעסטלעך פון די לאָקאַטאָרען

(א) די וואַיעוואָדזשטווע האָט איצט אַרויס־געגעבן א צירקולאַר צו באַזונדערע סטאַראָסטוועס אוי צו דער לאָדזשער שטאָט-פאַרוואַלטונג, אַז ביים באַשטעטיגן פּלענער אויף נייע הייזער, העכערע פון 2 שטאָק, זאָלן די הויזבאַזיצער מוזן איינ־אָרדענען אויס'ן פּאַרטער ספּעציעלע קעסטלעך, אין וועלכע די בריף-טרעגער זאָלן קאָנען אַריינ־וואַרפן די פּאָסט-זענדונגען, וואָס זענען באַשטימט פאַר די לאָקאַטאָרען.

די דאָזיגע אינאָוואַציעס וועט איינגעפיהרט, בכדי צו דערלייכטערן די אַרבייט פאַר די פּאָסט-באַאַמטע.

די צוטראָגענע לאָדזער

(א) פון דער פּאָסט מאַכט מען אויפמערקזאַם, אַז דער עולם בריף שיקער איז נישט ספּעציעל מקפּיד אויף די פּאָסט-קעסטלעך, און איהם איז נישט קיין שטאַרקע נפקא מינה וואו ער וואַרפט אַריין זיינע בריף — צי אין די רויטע פּאָסטקעסטלעך, צי אין די גרינע.

אין דער ווירקליכקייט באַשטייט אָבער די נפקא מינא נישט נאָר אין די קאָלירן, ווייל די רויטע זענען באַשטימט פאַר אויסערשטאָטישע קאָרעס־פּאָנדענץ, און די גרינע — פאַר דער שטאָטישער.

בעת מען גיט נישט דערויף קיין אַכטונג, פאַרשפּעטיגט ממילא די קאָרעספּאָנדענץ.

אַמטליכעס

(א) נאָך א 3-וואָכעדיגען פאַרברענגען זיין אין אויסלאַנד, האָט זיך צוריקגעקעהרט אין לאָדז דער פּרעזעס פון דער היגער האַנדעלס-אינדוסטריע־קאַמער, גען. ד"ר פעליקס מאַטשישעווסקי. ער האָט שוין אָנגעהויבן צו אַמטירען.

Dr. med. Trepman
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפילים און הויט-קראַנקהייטען.
בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכע
אויך אַלע אַרט אַנאַליזען.
זאַוואַדזקאַ 6, טעל. 234-12
נעמט אָן פון 8—11 נאָכמ. און פון 6—9 אָוונט

Dr. REICHER
פּאָלודניאָווא 28, טעל. 201-93
ספּעציאַליסט
פאַר מענער - שוועכע - בעהאַנדלונג
סעקסועלע באַראַטונגען פון פּסיכאָ-אַנאַליטיע
רענטגען-באַשטראַלונגען ביי הויט-קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 8—11 און פון 5—8 אָוונט
זונטאָג און יום-טוב פון 9—12 בייטאָג

ZACHĘTA
זגערזשער 26
הײַנט און פאָלג. טעג
גרויסער דאָפּעלטער פּראָגראַם
I
ראָטמייסטער
פאָן ווערפּען
אין דער הויפּט-ראָל
רודאָלף פּערסטער
II
„איינלאַדונג
צום וואַלץ"
אין דער הויפּט-ראָלע
LILIANA HARVEY
אָנהויב 4 נ"מ, שבת און זונטאָג—12 בייט.

Tysiącom dzieci w Polsce grozi głód.
Pomyślcie o tem i złóżcie ofiarę
na Pomoc Zimową dla bezrobotnych.

זאל פילהארמאניע
טעל. 213-84.
בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון „פילהארמאניע".

היינט, דינסטאג, 8.30 אוונט 5־טער מייסטער־קאנצערט
FRANCE ELLEGAARD
פענאמענאלע פיאניסטקע פון וועלט־רוהם. אין פראגראם: Scarlatti, Bach, Busoni, Schubert, Chopin, Liszt, H. Sandby, Skriabin, Ravel, Saint-Saens

די שטרייק־באוועגונג אין לאדז

די נעכטיגע קאנפערענץ אין דער זאקען־אינדוסטריע האט צו קיין הסכם נישט געבראכט

(א) אונטער'ן פארזיץ פון קרייז־ארבייטס־אינ־ספעקטאר אינז. יוזשיקאווסקי איז ווידער פארגע־קומען א קאנפערענץ וועגן ליקווידירען דעם שטרייק אין דער זאקען־אינדוסטריע (רונד־מאשינען).

צו קיין הסכם איז אויך דאס מאל נאך נישט געקומען.

וועגן ליקווידירען דעם אקו־פאציע־שטרייק אין דער פירמע טווארדאוויטש

(א) אין דער פאבריק פון מאשינען, פירמע ל. טווארדאוויטש (וויסאקא 38) האבען די ארבייטער ערקלערט אן אקופאציע שטרייק צוליב א לוין סכסוך.

דער ארבייטס־אינספעקטאר פון 13. באצירק ה' פעפערמאן האט באשטימט א קאנפערענץ אויף היינט, מיטוואך — דעם 9. ד. ח. וועגן ליקווידירען דעם שטרייק און שליסען אן אפמאך.

ווידער אויפגעהויבען די פראגע וועגן א הוספה־אקציע אין דער טעקסטיל־אינדוסטריע

(א) אויף א דעלעגאטען פארזאמלונג, וועלכע איז פארגעקומען נעכטען אין פאראיין „פראצא" איז, נאך א באריכט פון די דעלעגאטען פון באזונדערע פאבריקען, באשלאסען געווארען: אויפצוהויבען אין ארבייטס־אינספעקטאריאט און אין די באזונדערע אר־גאניזאציעס פון די אינדוסטריעלער די פראגע וועגען אויספיהרען, מצד די פאבריקאנטען, די גענומענע אויף זיך פליכטען ביים שליסען דעם קאלעקטיווען אפמאך.

באכדעם איז באשלאסען געווארען צו ווענדען זיך צו די אנדערע פראפעסיאנעלע פאראיינען וועגען צוזאמענרופען א צווישען־פאראיין קאמיסיע, כדי זיך צו באראטען אנצוהויבען א געמיינזאמע הוספה־אקציע אין צוזאמענהאנג מיט דעם וואקסענדען יקרות.

אזוי ווי אן אקציע קאן מען אויהויבען נאר נאך דער קינדיגונג פון דעם אלטען קאלעקטיווען אפמאך, און דעם אפמאך קען מען קינדיגען נאר פאר'ן 1. פון יעדען חודש מוז די פראגע געלעזט ווערען אין משך פון לויפענדען חודש.

שטרייק אין דער פירמע מענדראווסקי

(א) אין דער פירמע ב. מענדראווסקי (גאלאנ־טעריע און גומי־האנדעל נאוואמייסקא 14 און 30) דויערט שוין זייט עטליכע טעג א שטרייק פון די אנגעשטעלטע.

מענדראווסקי האט אפגעזאגט אן אנגעשטעלטע, וועלכער האט געארבייט אין דער פירמע שוין 10 יאהר און פארדינט ביי 12 שעה ארבייט א טאג, 20 זלאטעס א וואך.

דער געליטענער האט זיך געווענדעט צום פרא־פעסיאנעלען פאראיין פון האנדעל און ביורא־אנגע־שטעלטע (קאשטשושקי 21). דער פאראיין האט אינטערווענירט און אזוי ווי מענדראווסקי האט דעם אנגעשטעלטען נישט צוריקגענומען איז פראקלא־מירט געווארען א שטרייק.

30 אנגעשטעלטע אין דער פירמע מענדראווסקי האבען געוואָרפן די ארבייט; דער שטרייק זאל פער־שארפט ווערען אויב דער אינהאבער וועט דעם ענין נישט ערלעדיגען.

ווער ס'פיהרט אן מיט אן אקופאציע־שטרייק צוליב א יודישען ארבייטער אין דער זגערזשער יודישער פאבריק

מיר האבען שוין געשריבען, אז אין דער פאבריק פון דער פירמע בראנכע־ אין זגערזש (טימס־דרו־קעריי), איז אויסגעבראכען אן אקופאציע־שטרייק, צוליב דעם וואס די ארבייטער האבען פארלאנגט צו ערווייטערן פון דער פאבריק א יודישען ארבייטער, וועלכען די פאבריקס־אדמיניסטראציע האט צוגענו־מען.

אין דער הויזיגער פאבריק ארבייטען 65 ארבייטער דערונטער 13 יודישע. זייט די לעצטע 5 יאהר איז אין דער הויזיגער פאבריק נישט געקינדיגט גע־ווארען קיין שום ארבייטער, לעצטענס איז געשאפען געווארען ארבייט פאר נאך איין ארבייטער און עס איז צוגענומען געווארען א יודישער ארבייטער, צו־ליב דעם האבען די ארבייטער ערקלערט אן אקופאציע־שטרייק, וועלכער דויערט שוין 5 טעג.

לכתחילה האט מיט דעם שטרייק אנגעפיהרט א פארשטייער פון קלאסען־פאראיין א געוויסער ה' קארכעל, בעת די אונטערהאנדלונגען ביים ארבייטס־אינספעקטאר, האט דער הויזיגער קארכעל אנטווי־קעלט א טעאריע, אז דער נייער יודישער ארבייטער מוז באזייטיגט ווערען, ווייל אין יודישע פאבריקען מעגען זיך געפינען נישט מעהר ווי 10 פראצענט יודישע ארבייטער, לויט דער באפעלקערונגס־פאר־העלטנישען אין פוילען. היות ווי אין דער הויזיגער פאבריק ארבייטען שוין מעהר ווי 10 פראצענט יו־דישע ארבייטער, טאר דערצו נישט דערלאזען ווערען.

דער פאבריקס־אינהאבער האט ערקלערט, אז ער וועט נישט מוותר זיין אויף זיין רעכט צוצונע־מען דעם ארבייטער, וועלכער געפעלט איהם. די אונ־טערהאנדלונגען האבען נישט געבראכט צו קיין שום רעזולטאט.

מיר האבען נאך עהרנסטען געפרובט זיך צו פארבינדען מיט דעם קלאסען־פאראיין פון די טעקס־טיל־ארבייטער, כדי זיך צו דערוויסען וועגען דעם צי די שטעלונג פון ה' קארכעל איז געווען די שטעלונג פון קלאסען־פאראיין. צוליב זונטאג האט זיך דאס נישט איינגעגעבען.

ערשט נעכטן האבען מיר וועגען דעם ענין אינטערוועוירט און מ'האט אונז קאטעגאריש פארזיכערט, אז דער **טעקסטיל־ארבייטער פאראיין האט נישט אזא שטעלונג און אפילו וועגען דעם קיינמאל נישט געטראכט און אויב ה' קארכעל אין זגערזש האט ארויסגע־רוקט אזא מיינונג, איז דאס זיינס א פריוואטע מיינונג.**

באלד נאך אונזער אינטערווענץ האט די הויפט פארוואלטונג פון די טעקסטיל־ארבייטער באשלא־סען זיך צוריקצוציהען פון שטרייק אין בראנכער'ס פאבריק, אזוי אז דער שטרייק ווערט איצט געפיהרט דורך דעם נ. פ. ר.'ישען „פראצא". כדי אבער ענט־גילטיג צו ליקווידירען דעם פיינליכען שטרייק האט די הויפטפארוואלטונג דעלעגירט נעכטען אוונט קיין זגערזש איהר מיטגליד דעם ראטמאן מילמאן.

קליינער פעליעטאן

דאס לאדזער נייעס

— הייסט עס, אז מיר וועלען אין נאהענסטען מערצשעם האבען מונדירטע פאליציאנטקעס אויך... נישט פודירטע, נאר טאקיש מונדירטע... 14 שטיק — צוויי מאל זיבען!

אטא דאס פארשטיי איך — זאגט שמיל־שמעל־קי — דאס וועט עס זיין, וואס עס שטייט אין הייליגען תנ"ך: אשת חיל'ניצעס!

ס'איז ביידע זאכען — אי נוצליך, אי שיינ; און אז אזא פאליציאנטקע וועט, למשל, קומען איינ־לאדען א מענש אין דער קאזע ארייין אויסצורוהען אביסעל דעם אויסגעפייניגטען גוף, וועט מען דאך אוודאי נישט קאנען גראב פארקומען, אדער, חלילה, ענטזאגען זיך, און מען וועט גיין, ווי א טאטע...

א דאמע בעט, מען נישט אפצוזאגען!

אמת, אין ווארשא, — פארציילט מען — גייען די פאליציאנטקעס אין צווייען, אבער ס'איז דא א וויכטיגער טעם דערביי:

מ'זאגט, אז זיי כאפען א גנב, שרייט איינ „געוואלד" און די צווייטע לויפט נאך א פאליציאנט...

פארפאלען, אזוי האט דער רבונו של עולם בא־שאפען די מענשליכע נאטור, און זי, די טבע הייסט עס, איז לעת עתה נישט צום ענדערן....

דאך — זאגט שמיל־שמעלקי — קומען פאר געוויסע ענדערונגען:

כדומה למשל, אין פיל פאלען ווערט איצט פונ'ם „יהוא ימשול בה" א „יהיא ימשלה בו"...

מ'דרייט איבער די קארבע!

און פונדעסטוועגען וועט מיר קיינער נישט ראטען, ווען מען וועט טרעפען אזא פאליציאנטקע איינע אליין שפאצירען, פארצולייגען איהר:

— טשי מאזשנא פאניאן אדפראוואדזשיטש ווארום ווער ווייסט, וואס מ'קאן נאך אלץ פארפירט ווערען?!.

שמילשמעלקי

א סמאלע־שרפה

(א) אויף פעטריקאווער 10 האבען נעכטען אר־בייטער פאררכט דעם דאך, און דעריבער געקאכט סמאלע אויפ'ן הויף. איז א געוויסער מאמענט האט זיך די סמאלע אנגעצונדען, און זיך צוגאסען אויף מעהר, ווי האלבען הויף.

עס איז אנטשטאנען א פאניק צווישען די לאקא־טארען, ווייל מ'האט זיך דערשראקען, אז דאס הויז זאל זיך נישט אנכאפען.

עס איז אבער געלינגען דאס פייער אין משך פון א האלבער שעה איינצולעשען, און מ'איז אפ־געקומען בלויז מיט שרעק.

א געבורט אויף דער גאס

(א) אויף זגערזשער לעבען הויז נומער 7 האט פלוצים געבוירען אויף דער גאס א קינד די 22 יעהריגע היימלאזע און ארבייטסלאזע זאפיא שייווינסקא. די ארויסגערופענע פאגאטוויע האט די אומגליקליכע מוטער און קינד אפגעפיהרט אין קליניק אויף נארוטאוויטש 50.

1־טע לעטשניצע
מיט שטענדיגע בעטען
פאר כירורגיע פון ציינער, קיהן־באקען און יאסלעס
פון Dr. med. Sadokierski
פיעטריקאווער 56, טעל. 129-77
עמפפאנגס־שעה'ן פון 9 פריה ביז 12 בייטאג

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאנא 15 טעל. 149-07
ספעציעל־ארצט פאר מענער · שוועכע־בע האנדלונג און סעקסועלע בעראטונג
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט.
זונטאג פון 9—1 פארמיטאג
פאר אונבעמיטעלטע — רעטשניצע־פרייזן

ר. איזראעל

אויף נאוואמייסקא

שפאנענדער ראמאן פון לאדזער לעבען

61

— אלזא זאג מיר, ווינשטיין, גאנץ קאנקרעט, וואס פארלאנגסט דו פון מיר?

כ'האב אייך שוין געזאגט פאניע יורובעלטשיק, איך פערלאנג פון אייך א גרעסערע סומע געלד, איהר דופט דאס אן שאנטאזש, ביי מיר הייסט עס, אז איהר צאהלט אפ דעם חוב וואס איהר זענט מיר שול־דיג פאר אויסנוצען מיך דורך אזויפיל יאהרען.

— און אויב איך וועל קיין געלד נישט געבען?

— דאן וועל איך דערצעהלען פאר אלעמען דעם וד, אז איהר האט חתונה געהאט מיט א פרוי, וועלכע האט א לעבעדיגען מאן.

— וואס בין איך שולדיג דערין, דו ווייסט דאך גאנץ גענוי, אז איך האב דערפון נישט געוואוסט, אז איך בין אריינגעצויגען געווארען אין א גרויס אומ־גליק, פארוואס קומסט דו צו מיר שאנטאזשירען.

— אלץ איז מעגליך און איך וויל נישט אריינ־געהען אין די ענינים, איך האב באשלאסען די גאנצע געשיכטע אויסצונוצען פאר זיך. איהר זענט דאך נישט קיין נאר, פאניע יורובעלטשיק, אז דאס געוועץ און באזונדערס דאס דייטשע קריגס־געזעץ וועט נישט וויסען וועגען דעם צי איהר האט גע־וואוסט וואס איהר טוט אדער נישט, די הויפטזאך איז, אז איהר האט געדארפט וויסען וועגען דעם, די שטראף איז די זעלבע און דוקא א נעהר הארבע.

— דאס הייסט, אז דו דראהסט נישט נאר מיט מפ־סים מאכען דעם ענין, נאר אויך מיט פערמסרן דער פאליציי.

— וואס איך וועל קענען טון וועל איך טון, כ'וועל זיך נישט אפשרעקען פאר קיין שום זאך, כ'האב באשלאסען דעם ענין פעסט צו בעהמען און פאר יעדען פרייז איהם אדורכפיהרען.

יורובעלטשיק איז אבער נישט געווען פון די מענשען, וועלכע גיבען זיך אזוי לייכט אונטער, נאך דערצו ביי אזעלכע זאכען, דעריבער האט ער קאטעגאריש געזאגט.

— און איך האב באשלאסען נישט צו געבען קיין איין גראשען, קענסט טון וואס דו ווילסט, מיט אזעלכע רייד וועסט דו ביי מיר גארנישט מאכען. מיר קענען אדורכקומען אין גוטען. דארפסט פער־שטעהן, אז שאנטאזש האט גארנישט קיין גרעניץ, זאלען מיר אננעהמען, אז איך וועל דיר היינט געבען אזא סומע געלד ווי דו אליין פארלאנגסט האר, דו וועסט שוויגען עטליכע וואכען און דאן וועסט דו קומען מיט דעם זעלבען פזמון, פון וואנען האב איך די זיכערקייט, אז ס'וועט נישט זיין אזוי?

— איהר דארפט האבען צוטרוי צו מיר, פאניע יורובעלטשיק, איך האב קיינמאל נישט ביי מיין גאנ־צער ארבייט נישט פא פיהלט אייער צוטרוי און וועל עס אויך ווייטער נישט טון.

— ביז איצט האסט דו עס טאקע נישט געטון, אבער איצט זעה איך דאך, אז דו ביזט געווארען אן אנדער מענש. איך האב מיר קיינמאל נישט געקענט פארשטעלען, אז דו וועסט אויסנוצען אן אומגליק פון א מענשען, כדי רייך צו ווערען.

— וואס דען האט איהר זיך פארגעשטעלט, אז איך וועל לאזען טרעטען אויף מיר, שטענדיג, שטע־דיג, איהר וועט מיך שמייסען און איך וועל קושען די רוט, איך האב מעהר נישט געקענט אויסהאלטען.

— אלזא, איך זעה, אז דו ביזט איצט צו שטארק אויפגערעגט. איך זאג דיר נישט אפ, אבער איך זאג דיר נישט צו, טראכט דיר איבער ביז מארגען און דאן וועלען מיר איבערעדען, אין אזא אויפרעגונג וועלען מיר נישט קומען צו קיין טאלק. דער עיקר איז אבער, אז דו זאלסט ווייטער בלייבען ארבטען אין געשעפט, זאלסט ארבייטען אזוי ווי פריהער, אז קיינער זאל נישט באמערקען, אז צווישען אונז איז עפעס געשעהען, מיר וועלען דעם ענין ווי עס איז ערלעדיגען.

וויינשטיין האט גוט געקענט זיגמונטען און גע־וואוסט, אז אלץ וואס ער זאגט איז נאר אפנארעריי און ער וועט איהם גארנישט געבען, וויינשטיין האט אבער איצט געמאכט דעם אנשטעל, אז ער גייט איין אויף יורובעלטשיקס פארשלאג. דער זין דערפון איז געווען, אז ער זאל צושטעהן ארויסציהען ביי ציל־קען וואס ער לאזט זיך נאר און דאן ערשט וועט ער זיך נעהמען צו זיגמונטען אליין.

קאפיטעל 13

דער ״״ערנעוונג

מאיר ראזען און פיינבערג זענען צוגעשטעלט געווארען צו דער גרעניץ דורך דער האלענדישער פאליציי, זיי זענען געבליבען איינע אליין, אבער פ־ייע מענשען, וועלכע האבען געקענט טון וואס זיי האבען נאר געוואלט, מ'האט געדארפט אבער האבען פיל אונטערנעהמונגס־גייסט, איניציאטיוו און אפטימיזם, כדי זיך קענען ארויסבאקומען פון דער לאגע, אין וועלכער זיי האבען זיך געפינען. אויב ביי מאיר ראזען האט דאס געפעהלט, האט דאס פיינ־בערג געהאט גענוג, ער איז נישט געפאלען ביי זיך און אויפגעמונטערט זיין פריינד. אויף קיין איין מינוט האט ער נישט פארלוירען די האפנונג, אז ס'וועט זיך זיי ווי עס איז איינגעבען ארויסצובאקומען פון דער לאגע, אין וועלכער זיי געפינען זיך.

קיין געלד האבען זיי נישט געהאט וועגען קיין ארבייט געפינען איז נישט געווען דערוויל קיין רייד, דאס ערשטע וועגען וואס הענריק פיינבערג האט געטראכט, איז געווען צו געפינען אן ארט וואו זיך צו באזעצען און וואו אנצוהייבען א נייע לעבען און געפינען ארבייט, ער האט ביי זיך אין קאפ אדורכגע־זוכט די מלוכה וואו ער וואלט זיך געקענט באזעצען. די אייראפעאישע מלוכות האבען איהם אב־סאלוט נישט אימפאנירט, אויב ס'האט זיך שוין געמאכט אזא געלעגענהייט און ער זאל קענען ארויס־פארן, איז ער אין צו עפעס פעהיג און קען נאך ייפעס אויפטון און א חוץ דעם זיך אויסצובעהאלטען פאר דער גאנצער וועלט האט ער דאס שוין געזוכט צו טון. דעריבער איז איהם איינגעפאלען, אז זיי זאלען איינוואנדערען אין א אזיאטישער מלוכה. אין דעם פאל האט נאר געקענט קומען אין בעטראכט כינא אדער יאפאן, ער האט זיין איינפאל דערצעהלט יאיע'ען, וועלכער איז געווען גאנץ גלייכגילטיג צו אלעם, זיין גאנצע שטימונג איז געווען פיינבערג און ער האט זיך אין אלע ענינים פארלאזען אויף איהם.

— מיר איז אלץ איינס, האט ראזען געזאגט, איך וויל זיין וואס ווייטער, איך וואלט געוואלט אינקפאהרן אויף עק וועלט וואו ס'וואוינט נישט קיין שום מענש.

(המשך קומט)

דאס טוך- און קארט-געשעפט פון
B. I. MAROKO i S-wie
נאוואמיעסקא 8 טעל. 152-77
בילליגער שטאפען פאר הערען און דאמען
רעיעלע בעהאנדלונג! — פאבריקס-פרייזען!
בעזיצט דעם גרעססט אויסוואהל פון די פיינסט... פאר הערען און דאמען — הורט און דעטייל

טעאטער „פילהארמאניע"
נארוטאוויטשא 20 — טעל. 213-84
קונסט-טעאטער
מאריס שווארץ
אנסאמבל
אונאפרופליך
לעצטע 5 פארשטעלונגען
פרייטאג, דעם 12-טען. שבת, דעם 13
זונטאג, ד. 14. שבת, 4 נאכמיטאג און
זונטאג, 12 פריה 2 פאפולערע פארשטעל.
גאט, מענש
און טייוועל
אינסצעניזאציע און רעזשי מאריס שווארץ
דינסטאג, מיטוואך און דאנערשטאג ווערט נישט געש...
בילעטען צו בעקומען אין פילהארמאניע-קאסע.

אפשפארונגס-דעפאזיטען אין פ.ק.א. אין חודש פעברואר

אין חודש פעברואר זענען שטארק געוואקסן די אפשפארונגס - דעפאזיטען און די צאהל א... שפארער.

די דעפאזיטען האבען זיך פארגרעסערט מ... 9,713,347 זל. דערגרייכענדיג אויפ'ן 28 פעברו... 1937 די סומע פון 684,625,947 זל.

גלייכצייטיג מיט'ן וואוקס פון די אפשפ... רונגס-דעפאזיטען, האט זיך אין דערזעלבער צ... פארגרעסערט אויך די צאהל פון אפשפארער א... פ. ק. א.

אין פארלויף פון חודש פעברואר האט... פ. ק. א. ארויסגעגעבען 56,907 נייע אפשפארונג... ביכלעך, דערגרייכענדיג אויף דעם 28 פעברו... 1937 די אלגעמיינע צאהל פון 2,375,793 א... שפארונגס-ביכלעך

ס'איז נישט צום פיהרען פאסאזשירען...

(ז) דאס סטאראסטווע-געריכט האט נעכ... פארמשפט אויף 20 זלאטעס שטראף אדער א... 4 טעג ארעסט דעם אינהאבער פון א לאסט-אוי... ש. י. ליבערמאן (אגראדאווא 9) פאר'ן פיה'ען א... זיין אויטא פאסאזשירען, וועלכע ער פלעגט א... וויקלען אין פלעדען און פארשטעקען אונטער ד... דער פלאנדעקע

פארפאל ביי דער ארבייט

(א) אין דער פאבריק אויף פיסארסקא... איז געשעהען אן אומגליקס-פאל מיט דעם 31-יא... ריגען ארבייטער זשדזשיסלאוו קאטשמארעק (... ליסטאפאד 131). עס האט איהם, געמליי, ביי ד... מאשין אפגעריסען די פינגער פון דער לינקער האנ...

Dr. med. H_LUBICZ
ספעצ. פאר הויט ווענערישע קראנקהייטען
און מענער-שוועכע
האט זיך איבערגעצויגען פון ציגעל-נאם 7 אויף
69 פיל-טודסקיעגא 69
(רוג נארוטאוויטשא) טעל. 141-32
נעהמט אן פון 8—10 פריה, 12—2 און 5—8 א...
זונטאג און חגאות פון 9—11 פריה.

קבלת-פנים לכבוד דער דעלעגאציע
פון דער ירושלימער אוניווערסיטעט

ווי מיר האבען שוין מודיע געווען, וועט דער רעקטאר פון דער העברעאישער אוניווערסיטעט אין ירושלים פראפעסאר ד"ר הוגא בערגמאן דאנערשטאג באזוכען אונזער שטאט. די לאדזער אפטיילונג פון דער געזעלשאפט „פריינט פון דער העברעאישער אוניווערסיטעט אין ירושלים", גרייט צו א פייערלי-כען קבלת-פנים פאר דעם חשוב'ען גאסט. דער פראגראם פון דעם רעקטארס אויפענטהאלט אין לאדז איז שוין פעסטגעשטעלט מיט אלע פרטים: עס וועלען געמליך פארקומען: אן אקאדעמיע אין לאדזער יודישען גימנאזיום, א פרעסע-קאנפערענץ, פארלעזונ-גען אין „וויזא", ווי אויך אין קלוב פון יודישער אינטעליגענץ. צום לעצט וועט פארקומען אן אויפ-נאהמע אין דער געזעלשאפט „בני ברית". עס האט זיך געשאפען א קבלת-פנים קאמיטעט, פון די ה"ה: מיכאל בראנדשטעטער, אהרואקאט אלבערט טאהן, פאוועל האוזענטאהל, מאקס וויש-וויאנסקי, ד"ר יוסף שוויג, ד"ר אריה מארטאקאווער ד"ר ל. שיפמאן. פראפעסאר בערגמאן קומט אין דער בעגלייטונג פון די ה"ה: מגיד און בערגער.

אינטענסיווע פסח-אקציע
פון „תומכי אורחים"

אונטערן פארזיץ פון פרעזעס ה' משה בענ-על איז פארגעקומען א פערזאמלונג אין וועלכער ס'האבען זיך בעטייליגט 100 מיטגלידער און חשובע עסקנים, בכדי צו בעשליסען ווי אזוי צו שאפען די 12 טויזענד זל. וואס זענען מאהר דער היי-יאהריגער בודזשעט פון די פסח-אקציע, ה' ח. ענגעלקי און סעקרעטאר לייזעראוויטש לעגען פאהר צו וועהלען א ספעציעלע דעלעגאציע פון די פאר-זאמעלטע וועלכע זאל אינטערווענירען אין דער קהלה ביי דער פסח-אקציע-קאמיסיע און אנווייזען ווי שווער ס'קומט דאס יאהר אן „תומכי אורחים" א דורכצופיהרען די פסח-אקציע און בעשטימען א גרעסערע סובסידיע אויף פסח. נישט קיין גראשענס ווי דאס פאהריגע יאהר.

פרעזעס ה' בענדעל אפעלירט צו אלע אנ-וועזענדע נישט אפצושטעהן און אנצושטרענגען זיך מיט די גרעסטע ענערגיע צו שאפען וואס מעהר געלד, סעקרעטאר לייזעראוויטש שילדערט די שווע-רע סיטואציע אין וועלכען דער פעראיין געפינט זיך יעצט. ווייל די צאהל מקבלים האבען זיך פער-דאפעלט גענען דאס פאהריגע יאהר. פריאהרען האבען גענאסען פון די פראדוקטען פערטיילונג 823 פאמיליעס, אין דער קוך האבען געגעסען 300 פערזאן, אבער אין יעצטיגען מאמענט שטייגט שוין איבער די צאהל פעטענטען און ערשט איז נאך 3 וואכען צו פסח און יעדען טאג ווענדען זיך הונדערטער מענשען דאס מען זאל זיי פערשרייבען אויף פסח שטיצע, „תומכי אורחים" געפינט זיך איצט אין א קאטאסטראפאלער לאגע, דעריבער דארף מען ענערגיש זאמלען וואס מעהר געלד, עס רעדען נאך די ה"ה נ. רוסאק, מ. גרינבערג, י. זילבערשאץ, מ. בערגער, ב. ליפשיץ און ס'ווערט בעשלאסען צו אפעלירען צו די יודישע בעפעל-קערונג. יעדער זאל זיך בעטייליגען פאר די פסח-אקציע פון „תומכי אורחים".

דער העברעאישער אוניווערזיטעט איז דער בעסטער בעוויז פאר דעם אייביגען בונד צווישען גייסט פון יודענטום און דער העברעאישער שפראך.

חיים ווייצמאן.

שיער פארברענט געווארען
אן אלטע יודישע פרוי, וואס איז אריין אין העמערל

(ז) נעכטען ארום 12 בייטאג איז די 64-יאה-ריגע רייזעל גראבאווסקא (לימאנאווסקיעגא 11) אריין אין קעמערל, עפיס פון דארט ארויסצונעמען.

אזוי ווי דארט איז געווען פינסטער, האט זי מיטגעטראגען אן אנגעצינדען ליכט.

א זאך געווייסען מאמענט איז דאס ליכט ארויס-געפאלען פון איהר האנד און עס האט זיך אנגעכאפט דאס שטרוי און די שמאטעס, וואס זענען דארט געלעגען.

עס איז אנטשטאנען א שרפה און די אל-טיטשקע איז געפעהרליך אפגעבריהט געווארען.

אין א זעהר שווערען צושטאנד האט מען זי אפגעפיהרט אין שפיטאל.

דאס פייער האבען איינגעלאשען די לאקאטא-רען, באך איידער די פייערלעשער זענען אנגעקומען.

אויספלוג קיין וויען
אויף די ווינער ירידים פון 9-טען ביז'ן 16-טען מערץ 135 זל.
אויספלוג קיין פראג
אויף די פראגער ירידים פון 7-טען ביז'ן 13-טען מערץ — 100 זל.
איינשרייבונגען און אינפארמאציעס:
Wagons Lits Cook
PIOTRKOWSKA 68, tel. 170-70.

אפטיקען.
היינטיגע נאכט - דיזשורען

(א) היינט בייטאג דיזשורירען: ה. דוטקיע-וויטש (זגעזשער 87); י. הארטמאן (בזשעזשינער 24), י. הישפאנסקי (פריידיטס-פלאץ 2). א. פערל-מאן (ציגעל-נאס 32), י. צימער (וואילטשאנסקא 37), ו. דאנילעצקי (פעטריקאווער 127), פ. וואיטשיצקי (נאפיורקאווסקיגא 27).

עס האלט נאך נישט ביים עפענען די פלייש-בערזע

(א) דאס עפענען די פלייש-בערזע איז, כידוע פאראויסגעזעהען געווען אויף אנהויב אפריל ה. י.

איצט דערוויסען מיר זיך אין שייכות די וואהלען צום בערזע-ראט, און מיט די בעלייגטע וואהל-פראטעסטען פון דער 2 און 3-טער וואהל-קוריע—אז דאס האנדעלס-און-אינדוסטריע-מיניסטער-יום האט לעת עתה נישט אנגענומען קיין דעציזיע וועגען באשטעטיגען אדער אפווארפען די אריינ-געטראגענע פראטעסטען, אזוי אז ערב „וויעלקא-נאץ" קאן מען זיך נישט ריכטען אויפן ערלעדיגען דעם ענין.

ס'איז כדאי צו באמערקען, אז די טעכנישע צוגרייטונגען אויף צו עפענען די בערזע זענען שוין פולשטענדיג פארענדיגט געווארען.

פארזאמלונג פון די אנגע-שטעלטע
אין דער אובעזפיעטשאלניע

(א) אין פראפעסיאנעלען פאראיין (אויף אדני-רינעק) איז פארגעקומען אן אלגעמיינע פאר-זאמלונג פון די מיטגלידער אין דער סעקציע פון אנגעשטעלטע אין דער אובעזפיעטשאלניע, (ביי'ם פאראיין פון די אנגעשטעלטע אין עפענטליכע אינ-סטיטוציע „פרעצא").

נאכדעם, ווי עס זענען באהאנדעלט געווארען פארשידענע ארגאניזאציאנעלע פראגען און דער ענין וועגען נארמירען די ארבייטס בעדינגונגען און לוינען פאר אלע אהן אונטערשיד אנגעשטעלטע אין דער אובעזפיעטשאלניע, איז אויך באשלאסען געווארען צו ווענדען זיך צו אנדערע פראפעסיא-נעלע פאראיינען און פארלייגען צוזאמענצורופען אן אלגעמיינע פארזאמלונג פון אלע אנגעשטעלטע אין דער אובעזפיעטשאלניע וועגען אריינצוזעהן די אנגעשטעלטע אין די ענטשפרעכענדע לוין-גרופען.

נישט מחויב אויסצוצאהלען
כל זמן דער סכסוך איז נישט ליקווידירט

(א) כידוע, מאהנט זיך ביים פאביאניצער רב ר' מענדעל אלטער די קוזינקע זיינע, בלומע אלטער א סומע פון 16 טויזענד זלאטעס, וואס זי האט ביי איהם איינגעלייגט אלס דעפאזיט אין שייכות מיט'ן סכסוך צווישען איהר און איהר פאטער.

דער סכסוך איז נאך נישט אויסגעגליכען געווא-רען און דעריבער האט דער רב איהר נישט אויסגעגעבען דאס געלד.

דער ענין האט אנגעשפארט אין לאדזער קרייז-געריכט, וועלכער האט נעכטען געפסקנט, אז אין דעם פאל פיהרט אויס דער רב באנק-פונקציעס, און ער דארף דעריבער נישט אויסצאהלען די סומע קיי-נעם פון די צדדים כל זמן דער סכסוך איז נישט ליקווידירט.

דער גורל פון א פרוי
סענסאציאנעלער און שפאנענדער ראמאן

(94

או זי זעפט אזוי ארום אפריימען סענט לופן פון וועג... כדי דעם ליגען נאך מעהר מאכען אויסזעהן ווי אמת, האט זי א זאג געטון:

— אפשר אנטלויפען!

— ביסט זעהר א קלוגע! די ערגסטע צייט פאר אטאווע מענשען צו אנטלויפען איז ווען מען שפיר-נירט זיי נאך.

— ביסט גערעכט!

— ער, — ווי אזוי הייסט ער דארט? —

— סאנט לופ!

— ער האט קענען די באוויזען, דאקומענטען?

— יא!

— בלויז ער?

— בלויז ער!

— אפרוימען פון וועג!!!

— די בעסטע זאך!

— ווי אזוי?

— מיר וועלען איהם ברענגען אין יענעם הויז!

— ער וועט וועלען באהרען?

— ער איז אין מיר פארליבט... איך וועל איהם פארנאר'ען!

— א פלאן!

— וואס?

— איך וועל פיהרען דעם אויטאמאביל, דו זיצסט לעבען איהם, אין היינטער-געסעל לע מאל, ווערט מען דיך אריינבריינגען דורכ'ן פענסטערל פון אויטאמאביל א זעקעל כלאראפארם! — די גלייך צעעפען, און גלייך צו זיין פאן!

— גוט!

— א געוואגטע ארבייט! עס דארף געטון ווערען שנעל און גוט!

— פארלאז זיך אויף מיר!

— — — — — — — —

אין דער זעלבער נאכט אין א פינסטערן קעלער, וואס איז קוים געווען באלויכטען פון א טמטקעל עי לעקטרייש לעמפעל איז סענט לופ געלעגען צו רחלס פיס. קארל פאן דיזענבאך און סעם דער פאלאס, זער נען געשטאנען אויף ביידע זייטען, דער געמייטער גלח האט זיך געווארפען אין קאנוואלסיעס אין שרעק פאר'ן טויט, מיט קראקאדילען טרעהרען, האט ער זיך געבעטען רחמים:

— רחל! רחל! האב רחמנות! רחל, איך וויל נישט שטארבען! איך וו...ל נישט! רחל.

רחל האט צוגעמאכט די אויגען, פאר איהרע אויגען איז אויפגעשוואומען דאס בילד פון איהם, ווען ער איז געלעגען אין איהר בעט; ווי זי האט זיך קעגען איהם געוועהרט און ער האט צוגעלייגט זיין גראבע שווייסיקע הלאניע צו איהר מויל... ווי זי האט איהם געסטראשעט אז זי וועט איהר „פאטער" דער ציילען און סענט לופ האט מיט א גיפטיג שמייכע-לע איהר געלאזט וויסען, אז שאכטנער איז נישט איהר פאטער, אז זי איז הילפלאז און אומבאשיצט, און ער קאן חבריבער מיט איהר טון וואס ער וויל... ער האט זי, א קינד, רואינירט אויפן נידריגסטען אופן און איצט בעט ער זיך ביי איהר רחמים!... און ערשט מיט צוויי טעג צוריק איז ער צו איהר ווי-דער געקומען: פארברעכעריש אומפארשעמט פון איהר געפאדערט איהר קערפער, רעכענענדיג אז ער האט זי אין די הענט...

האט מאל וועט ער באצאהלען! נקמה איז געווען טויב און בליטד און געפאדערט ווילדע נערעכטיג-קייט...

רחל! רחל! איך וויל נישט שטארבען!

איהרע ליפען האבען זיך צעדרייט אין א גיפטיג שמייכעלע, זי האט זיך אויסגעדרייט און פון איהם אוועקגעגאנגען, איבערלאזענדיג איהם אין די הענט פון סטעפאנען דעם פאליאס: די נקמה פון א פרוי!

זי איז געשטאנען אין צווייטען עק פון קעלער א... מיט אן איינגעהאלטענעם אטעם געווארט, עס ה... זיך דערהערט א פארצווייפעלטער געשריי — א ל... טער געשריי! אין א פאר מינוט ארום איז סטעפ... דער פאליאס דורכגעגאנגען פארביי איהר, אויף זיי... הענט און אויף זיין רעקעל איז געווען פריש בלו...

רחל האט זיך אנגעשפארט אין וואנט און איז א... זוי באוועגלאז געבליבען שטיין אין דער טויט... שטילקייט פון קעלער. איהרע שווארצע אויגען ה... בען געברענט ווי פייערדיגע קויהלען; איהר בלאס... זיכט איז געווען צעקרימט און יונגע אנדריי וואלט... איצט געזעהן, וואלט ער דערזעהן דעם טייוועל, וו... האט גענומען די אויבערהאנט איבער איהר...

ווען זי איז ארויסגעגאנגען פון הויז האט אין ה... סען געגאסען א גוט רעגען. די ערשטע עטליכע טר... איז זי געגאנגען פעשט, נאר פלוצים האבען איה... די פיס זיך גענומען בויגען און זי האט גענומען ... וואקלען, ווי א שיכורע. „איך ווער קראנק". האט ... געטראכט מיט א ציניש שמייכעלע, „וואס ארט מיך היינט מארטען, און דער טויט וועט מיך פון אלע ... פרייען, נאך דעם האבען איהרע געדאנקען גענומ... וואנדערען, און זי האט נישט געקאנט אנהאלט... קיין שום לאגישען געדאנק, „אפשר גיי איך אוה... טער פון זינען". האט זי א טראכט געטון און דא... האט איהר אויך נישט געארט: „גוט אזוי".

א פאר קווארטאלען אוועק איז זי אריינגעשטיג... אין א טאקסי און צוגעפאהרען אהיים.

(פארטזעצונג קומט).

פון יודישען האַנדווערקער־לעבען

האַנדווערקער־עקספּאָזיטור אין לאָדז, (פּיעטריקאָווער 45)

שניידער צעך (וואָלטשאַנסקאַ 27)

לויט דער מעלדונג פון אינדוסטריע־אַמט, איז שוין באַשטעטיגט געוואָרען די נייע צעך־סטאַטוטען.

דער נייער סטאַטוט האָט באַקומען דעם נאָמען שניידער־צעך אין פאַר קרוגה'שע פאַבען.

לויט'ן נייעם סטאַטוט וועלען געהערען צום צעך נישט בלויז גיטער, נאָר אויך אַלע קרוגה'שע מאַכען זוי גאָר־סעטען־מאַכער א. א.

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן באַשטעטיגען פון סטאַטוט איז די פאַר־וואַלטונג שוין צוגעטרעטען צו אָרגאַניזירען די אַלגעמיינע פאַרזאַמלונג מיט וואַהלען פון א נייע פאַרוואַלטונג.

אויף דער לעצטער זיצונג פון דער פאַרוואַלטונג איז באַשלאָסען געוואָרען צוזאָרגן דערפאַר, אז אַלע שניידער זאָלען געהערען צום צעך און האָבען דאָס רעכט אַנטייל צו נעהמען אין דער אַלגעמיינער פאַרזאַמלונג.

די מיטגלידער וואָס זענען שולדיג בייטראַג, דאַרפען, כדי צו זיין בארעכטיגט אנטייל צו נעמען אין דער פאַרזאַמלונג, זיך ווענדען אין סעקרעטאַריאַט פון צעך, כדי צו רעגולירען דעם בייטראַג.

די מיטגלידער וואָס זענען נישט בכח צו דעקען דעם גאַנצען חוב פון בייטראַג, וועט די פאַרוואַלטונג געבען הנחות צו רעגולירען דעם חוב.

עס איז אויך באַשלאָסען געוואָרען שוין צוטרעטען צו אָרגאַניזירען די גמילות חסדים קאַסע, וואָרט פּראָיעקטירט צו שאַפען אַזאַ קאַסע, וואָס זאָל באַזיצען די קאַפּיטאַל פון אַ אָפיציעלע אינסטיטוציע מיט א ברייטע טעטיגקייט, וואָס זאָל זיין בכח צו העלפען די מיטגלידער אין זייער מאַטעריעלער לאַגע.

יובילער, זייגערמאַכער צעך (פּעטריקאָווער 20).

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער פאַרזאַמלונג פון יודישע יובילער־און זייגערמאַכער־צעכען אין לאָדז, איז זונטאָג פאָרגעקומען איז לאָקאַל פון יובילער צעך, פּיעטרק. 20 אַ פאַרזאַמלונג פון די מיטגלידער פון ביידע צעכען.

די פאַרזאַמלונג עפענט ה. עדעליסט און לאַדעט אײַן אין פּרעזידיום דעם פאַרשטעהער פון דער האַנדווערקער קאַמער ה' לעוואַנדאָווסקי, פאַרשטייער פון דער האַנדווערקער עקספּאָזיטור ה. דיר. רעדלוס, ראַטמאַן, סענדעראָוויטש און די קאָמיסיע צו פאַראייניגען די צעכען.

פאַר'ן צוטרעטען צום טאָג־אָרדנונג, באַעהרט די פאַרזאַמלונג די פאַרשטאָרבענע מיטגלידער פון צעך אַבערשטיין ז"ל און לעיקאָוויטש ז"ל.

ה' יאַסקאָוויטש מעלדעט, אז דער צעך, גדאַנסקאַ 40 האָט צוגעשיקט א בריף אין וועלכען זיי פאָרדערן, אַז צוליב דער טרויעריגער לאַגע וואָס עקזיסטירט אין פאַך איז פאַראַן אַ נויטיגקייט צו פאַראייניגען די צעכען, און עס ווערט פאָרגעלייגט דעם פּראָטאָקאָל פון די זיצונגען פון דער קאָמיסיע.

פון דעם פּראָטאָקאָל זעהט זיך אַרויס, אז די פאַראייניגונג איז אַ געשעהענער פאַקט, און איצט דאַרף מען נאָר צוטרעטען אַדורכצופיהרען די טעכנישע זייט פון דער פאַראייניגונג.

ה. קאָרנבלום גיט איבער א באַריכט פון גאַנג פון דער אקציע און דערביי אפעלירט ער צו די פאַרזאַמעלטע זוי אויך צו אַלע פאַכמענער פון די בראַנזשעס, וואָס דער צעך נעהמט אַרום, אז זיי זאָלען געהערען צום צעך און זאָרגען אז דער צעך זאָל איזעקגעשטעלט ווערען אויף די געהעריגער הויך און באַקומען די מעגליכקייטען צו אַרבייטען לטובת די מיטגלידער.

ראַטמאַן סענדעראָוויטש באַגריסט די פאַרזאַמלונג און ווייזט אָן אויף דער וויכטיגקייט פון דער פאַרזאַמלונג, די פאַרזאַמלונג איז דער ערשטער טריט צו פאַראייניגונג פון די בעל מלאכות אין לאָדז און וואַרשאַ, אז דאָס זאָל זיין דער אנהויב פון דער שאַפונג פון א שטאַרקע פאַראייניגטע יודישע האַנדווערקער אָרגאַניזאַציע אין לאָדז.

נאָך די באַריכטען ערקלערען די פאַרזאַמעלטע אז עס איז אונבאַדינגט נויטיג צו פאַראייניגען די צעכען און איינשטימיג ווערט אָנגענומען דער באַשלוס צו פאַראייניגען ביידע צעכען.

אין דער פראַגע פון איינשרייב־אָפּצאָהל פאַר די מיטגלידער פון צווייטען צעך, וואָס קומען איצט אריין אין דעם צעך אריין, ווערט באַשלאָסען, אז דער אָפּצאָהל ווערט פעסטגעשטעלט אלס מינימום 50 גר. לויט דער מעגליכקייט פון מיטגליד, דאַגעגען דער פאַרלעגענער בייטראַג ווערט אַנולירט ביז'ן 1 מערץ ה. י.

די פאַרזאַמלונג באַטראַכט אויך די פראַגע פון דער פסח־אַקציע פאַר פאַראָרימטע מיטגלידער.

ה. קאָרנבלום אַפּעלירט צו די פאַרזאַמעלטע צו שטיצען מיט אַלע מעגליכקייטען די אקציע און דער מיט אז דער צעך זאָל קענען באַזאָרגען אַלע פאַכמענער פון דער בראַנזשע וואָס נויטיגען זיך אין שטיצע.

ה' יאַסקאָוויטש מעלדעט, אַז לויט דעם אויפטראַג פון דער קאָמיסיע ווערען צייטווייליג צו־קאָאָפּטירט צו דער פאַרוואַלטונג פון צעך, פאָלגענדע ה"ה: יועלגער, סאָלאָוועיטשיק, קאָרנבלום און שאַלעק אלס פאַרטרעטער ה' מיזעס.

גלייכצייטיג ווערט מיטגעטיילט, אז די קאָמיסיע האָט שוין פאַרענדיגט איהר אַרבייט און ביז דער אַלגעמיינער פאַרזאַמלונג וועט אָנפיהרען מיט דער טעטיגקייט פון צעך, די ביזאיצטיגע פאַרוואַלטונג צוזאַמען מיט די צוקאָאָפּטירטע פאַרוואַלטונגס מיטגלידער.

טישלער צעך (בזשעזשינער 7)

לויט דער מיטטיילונג פון אינדוסטריע־אַמט ביי דער ש. אָט פאַרוואַלטונג, איז שוין באַשטעטיגט געוואָרען דורך דער לאָדזער האַנדווערקער־קאַמער דער נייער סטאַטוט פון טישלער צעך (ברזשע זשינער 7).

די פאַרוואַלטונג פון צעך מאַכט שוין אַלע פאַרבערייטונגען צו רופען אן אַלגעמיינע פאַרזאַמלונג פון די צעך־מיטגלידער, וואָס זאָל פאָרקומען באַלד נאָכ'ן ערהאַלטען די באַשטעטיגטע סטאַטוטען.

קעטלער - סעקציע

אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם סכסוך, וואָס קומט פאָר צווישען די קעטלער אַרבייטער מיט די אַרבייטס־געבער, צוליב א לוין־העכערונג, איז פאַריגע וואָך פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ פון די פאַרשטעהער פון די צדדים.

לויט דעם באַריכט פון די לאַגע אין פאַך, זעהט זיך אַרויס, אז עס זענען ביים היינטיגען טאָג ביי קיינפאַל נישט פאַראַן קיין מעגליכקייט אפילו צו רעדען וועגען א העכערען לוין.

די לאַגע אין וועלכען דאָס פאַך געפינט זיך די נויט אין וועלכע דער קעטלער לעבט ביים היינטיגען טאָג געבען אפילו נישט די מעגליכקייט צו צאָהלען דעם ביז־איצטיגען לוין.

די קאַלקולאַציע פון דער אַרבייט בעווייזט אויך דאָסזעלבע. דעריבער לייגען די אַרבייטס־געבער פאָר צו צאָהלען דעם פאַיעהריגען לוין טאַריף.

די פאַרשטעהער פון די קעטלער אַרבייטער האָבען ערקלערט, אַז זיי וועלען רופען א פאַרזאַמלונג פון די אַרבייטער און איבערגעבען די בעדינגונגען אין ערשט שפּעטער זאָל פאָרקומען א ווייטערע געמיינזאַמע קאָנפערענץ.

שוסטער צעך

שבת אָוונד איז אין לאָקאַל פון דער האַנ. ווע. קער־עקספּאָזיטור, פאָרגעקומען א פאַך־פאַרזאַמלונג פון שוסטער צעך אין לאָדז.

די פאַרזאַמלונג עפענט דער ה' ציטרין אין פּרעזידיום ווערען איינגעלאַדענט די ה"ה מאַנדעלמאַן און פּערלע. דער פאָרזיצענדער שטעלט פאָר די לאַגע פון די יודישע שוסטער אין לאָדז, דער יודישער שוסטער לעבט איבער ביים היינטיגען טאָג וואָ זעהר שווערען קריזיס, קיין אַרבייט איז נישטאָ, די פּעדינסטען זענען זעהר מינימאַלע.

זייט עטליכע יאָהר ווערט די לאַגע פון טאָג־צו־טאָג, אַן ערגערע. דער באָיקאָט, דער צופלוס פון מעכאַנישע שיך און אויך פון אויסלענדישע פירמען, שטויסט אַרויס אין דער ערשטער רייה דעם יודישען שוסטער פון זיין פּאָזיציע.

א נאָך פיל טרויעריגע ערשיינונג איז דער פאַקט, וואָס אפילו די יודישע קליענטעלע שטיצט נישט דעם אַזוי פּראָדוקטיווען עלעמענט פון יודישען פאָלק, און צוליב דעם איז דער יודישער שוסטער שטאַרק באַדראָהט אין זיין עקזיסטענץ. דער רעפערענט אַפּעלירט צו ערשט צו די יודישע שוסטער אין לאָדז זיך צו אָרגאַניזירען, שטאַרקען דעם צעך און דערמיט צו האָבען די מעגליכקייט אָנצופיהרען מיט דער אָפּוועהר־אַקציע, גלייכצייטיג אַפּעלירט ער צו דער יודישער געזעלשאַפט נישט צו דערלאָזען דעם אונטערגאַנג פון יודישען שוסטער.

ה' מאַנדעלמאַן רעדט אַרום די פראַגע פון אָרגאַניזאַציע, ער ווייזט אָן, אז דער שוסטער מייסטער פאַראיין, וואָס עקזיסטירט שוין איבער 20 יאָהר איז אַמאָל געווען א שטאַרקע אָרגאַניזאַציע, וואָס איז געווען בכח עפּעס אויפצוטון פאַר די מיטגלידער. די הלוואה־קאַסע האָט געפיהרט א ברייטע טעטיגקייט און האָט ווי נישט אַרויסגעהאָלפען דעם מיטגליד, ביים היינטיגען טאָג איז די אָרגאַניזאַציע, די שטאַרקע אָרגאַניזאַציע א אויסערגעוועהנליכע נויטיגקייט פאַר'ן יודישען שוסטער.

נאָך א דיסקוסיע אין וועלכע ס'נעהמען אנטייל די ה"ה פּערלע, ווייסער, ראָזענבלאַט, מעסינגער, און אנדערע באַשליסט די פאַרזאַמלונג, אויפצופאָדערען אַלע לאָדזער יודישע שוסטער אַריינצוטרעטען אין צעך, רופען אַן אַלגעמיינע פאַרזאַמלונג און יועהלען א נייע פאַרוואַלטונג און דערמיט צוריק אויפבויען די אָרגאַניזאַציע וואָס זאָל זיין בכח צו פאַרטיידיגען די אינטערעסען פון יודישען שוסטער.

די פאַרזאַמלונג באַשליסט אויך אויפצופאָדערען די צייטווייליגע לייטונג פון צעך צוריקצושטעלען די נאָרמאַלע טעטיגקייט פון דער הלוואה־קאַסע וואָס געהער צום צעך.

אַלע אָרט
פערזיכערונגען
פון פייער און גנבה פון הייזליכען איינגענטום לאַגערן
פאַבריקען און לעבענס־פערזיכערונגען
פאַר די אַנגעזעהענסטע אינלענדישע און אויסלענדישע קאָנצעסיאָנירטע געזעלשאַפטען, ערלעדיגט שנעל און מאַליר אויף בעקוועמע בעדינגונגען
מרדכי חיים רוזמאַווסקי
לאָדז, קילינסקיעגאָ 105, טעל. 50־112.

„איצטיגע לאַגע אין ארץ־ישראל און אין ציוניזם"

רעפעראַט פון יצחק גרינבוים

ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, קומט האַ־נערשטאָג קיין לאָדז, דער עקזעקוטיוו־מיטגליד פון דער יודישער אַגענץ אין ירושלים, ה' יצחק גרינבוים. די ידיעה האָט אין די היגע יודיש־נאַציאָנאַלע קרייזען אַרויסגערופען אַ גרויסע פאַראינטערעסירונג.

די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע מאַכט שוין די נויטיגע הכנות צום האַזיטען באַזוך. דאָנערשטאָג אָוונט, 8.30 אַ זייגער וועט אויסגעאָרדענט ווערען אַ גרויסע פאָלקס־פאַרזאַמלונג אין פילהאַרמאָניע, אויף וועלכער ה' גרינבוים וועט אַרויסטרעטען מיט א רעפעראַט וועגען דער איצטיגער לאַגע אין ארץ־ישראל און אין ציוניזם. אין דער פאַרזאַמלונג וועלען זיך אויך באַטייליגען די מיטגלידער פון צ. ק. פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין פוילען די ה"ה: ד"ר ראָזענבלאַט און משה לימאַן.

ווי מיר הערען וועלען זיך אין דער פאַרזאַמלונג אויך באַטייליגען דעלעגאַציעס פון די ציוניסטישע גרופען מיט זייערע פאָהנען.

אַזוי ווי מיט 40 יאָהר צוריק

(א בריף אין רעדאַקציע)

היי־יאָהר, אַזוי ווי אַלע יאָהר, האָט מען באַלד נאָך פּורים אָנגעהויבען צו פאַרשרייבען אויף פסח שטיצע, וואָס די לאָדזער יודישע גמינע גיט אַרויס די נויטבאַדערפטיגע דורכ'ן „דאָבראָטשיננאָשטש".

און אַזוי ווי מיט פערציג יאָהר צוריק, האָט דער „דאָבראָטשיננאָשטש" נישט פאַרשטאַנען, דאָס מען קאָן איינפיהרען אַ שטיקעל אָרדנונג ביים פאַרשרייבען די, וועלכע נויטיגען זיך אין שטיצע, אַזוי איז דאָס געבליבען ביז'ן היינטיגען טאָג.

יעדען טאָג, 5 אינדערפריה הויבען זיך אָן צו זאַמלען מאסן מענשען, וועלכע באַלאַגערען די גאַס, דעם הויף, אַלע איינגענג און דאַן א זייגער 9 אינדערפריה, ווען מען הויבט אָן פאַרשרייבען קומען די געזונטע און שטאַרקע און מען שטופּט אָפּ די, וועלכע ליגען ביי דער טיר שעה'ן, און נאַטירליך גייט עס נישט מיט גוטען, מען שלאָגט זיך, מען הרג'עט זיך און דאָס חזרט זיך איבער יעדען טאָג, דורך קנאַפע דריי וואָכען.

צי איז באמת נישט פאַראַן קיין עצה צו מאַכען אַביסעל אָרדנונג? קאָן מען דען נישט איינפיהרען דאָס פאַרשרייבען יעדען טאָג אַנדערע ליטערעס? אַדער איז מען מיט דער אָרדנונג אויסען אָפּצונעמען דעם חשק ביי די אָרימע, שוואַכע, און קראַנקע זיך צו פאַרשרייבען כדי צו באַקומען די דריי גילדען שטיצע און דערביי ריזיקירען מיט'ן לעבען?

ח. א. טאַביאַש.

אויספלוג
קיין וויען
פרייז 135 זל.
אויספלוג קיין
לאָנדאָן און פּאַריז
ערלעדיגט
דאָס וועלט־רייזע־ביוראָ
Union Lloyd
42 פּיעטריקאָווער 42
טעל. 87־107.

געגען שפּעקולאַציע מיט תבואה און קאַרטאָפעל

(א)אין שייכות מיט דער שטייגערונג פון די פּרייזען אויף תבואה און קאַרטאָפעל — ווערט איצט געגרייט אַן אקציע געגען די, וואָס זענען שולדיג אין די שטייגערונגען. מ'האַלט, אַז דער יקרות איז אַ פועל־יוצא פון שפּעקולאַציע, און דעריבער וועט מען די שולדיגע באַלד אַרעסטירען און אויף אַן אַדמיניסטראַטיווען וועג זיי אַריינזעצען אין טורמע

קאָנטראָל פון די פאַראיינען און אָרגאַניזאַציעס

די אַדמיניסטראַטיווע מאַכט קאָנטראָלירט לעצטענס אויפמערקזאַם די טעטיגקייט פון די באַזונדערע אָרגאַניזאַציעס און פאַראיינען, דערביי ווערען אָרגאַניזאַציעס, וועלכע קענען זיך נישט אויסווייזען מיט ענטשפּרעכענדער טעטיגקייט — געשלאָסען.

לעצטענס איז דעפיניטיוו ליקווידירט געוואָרען די „סטראָניצטוואָ דעמאָקראַטיטשנע", וועלכע איז פאַראַיאָהרען אָרגאַניזירט געוואָרען דורך דעם מאַיאָר לעיטשאַק.

דער לאָקאַל פון דער דאָזיגער אָרגאַניזאַציע איז געשלאָסען און איבערגעגעבען געוואָרען דעם הויז־באַזיצער.

יעהרליכער קאַמף מיט שטשורעס

(א) אַזוי ווי יעדעס יאָהר וועט אויך היי־יאָהר פאָרקומען אַ „גענעראַל־שלאַכט" מיט די שטשורעס, וואָס וועט אויספאַלען אַרום דעם 13, 14 אַפּריל ה. י.

קודם־כל וועט מען צווינגען גוט אויסצורוימען די שמיטעניקעס א. אַ. שמוצען אויף די הויפען, בכדי אויסצוהונגערן די שטשורעס און פאַרשאַפען זיי „אַפּעטיט" צו דעם סם...

דעם סם וועלען די הויזוויירטען באַקומען פון דעם געזונדהייטס־אַמט ביי דער שטאָטישער פאַרוואַלטונג פאַר'ן „אַליין־קאָסטען־פּרייז".

באַשטראַפטער אינדוסטריעלער

(א) דער אינדוסטריעלער אברהם ווינדמאַן (נאַרוטאָוויטשאַ 56) איז באַשטראָפט געוואָרען דורכ'ן סטאַראָסטווע־געריכט מיט 3000 זל. שטראָף פאַר פאַרהאַלטען די בייטראַגען פון די אַרבייטער, וועלכע זענען אַראָפּגערעכענט געוואָרען פאַר דער אובעזפּיעטשאַלניע.

אין קרייז־געריכט איז געכטען, אַלס אין דער צווייטער אינסטאַנץ, דער ענין ווידער באַטראַכט געוואָרען, און עס איז באַשטעטיגט געוואָרען דער אורטייל פון דער ערשטער אינסטאַנץ.

היינט ערעפנונג פון „אַנטיקוואַריום"

היינט קומט פאָר אין לאָדז אויף פּעטריקאָווער 54 די ערעפנונג פון אַן ערשט־קלאַסיגען אַנטיקוואַריום א. נ. "Occasion", וועלכער קען זיך ריהמען מיט דער גרויסער צאָהל פּולווערטיגע עקספּאָנאַטען. די פירמע עמפּעהלט, ווי אויך קויפט זי: פּאָרצעלאַנען לייכטערס, סטילאָווע מעבעל, בילדער, פּערסישע דיוואַנעס, אַלט זילבער, ביזשוטעריע א. אַ. וו.

ראַדיאָ פּראָגראַם

דינסטאָג, דעם 9־טען מערץ

6.33 גימנאַסטיק, 6.50 מוזיק (פּליטען), 7.15 ידיעות, 7.35 קאָנצערט פון אַ מיליטער אָרקעסטער, 8 אוידיציע פאַר שולען, 11.30 „אומעטום איז גוט, אָבער אין דער היים איז אַם בעסטען" (אוידיציע פאַר קינדער), 11.57 צייט־סיגנאַל, 12.03 לאָדזער סאַלאָן־אָרקעסטער דיר. טעאָדאָר רידער, 12.40 ידיעות, 12.50 פּליטען, 2.57 לאָדזער בערזע, 3 ווירטשאַפטליכע ידיעות, 3.15 רעקלאַמע - קאָנצערט, 3.40 אַקטועלע געשפּרעכען, 4 פּליטען, 4.15 פון פּ. ק. א., 4.30 לידער, 5 דערציילונג, 5.25 פּאַרטעפּיאַן־קאָנצערט, 5.50 מאַנאָלאָג, 6 אַקטועלער שמועס, 6.10 שמועס וועגן ספּאָרט, 6.30 פּליטען, 6.50 אַקטועלער שמועס, 7 דיסקוסיע וועגן געמישטע שולען, 7.20 מוזיק. אוידיציע 8 מוזיק. שמועס מיט די ראַדיאָ־צוהערער, 8.15 סימפאָנישער קאָנצערט פון לעמבערג און פויזען (בעת דער פויזע: ידיעות, אַקטועלער שמועס, 10.30 רעציטאַציע, 10.45 טאַנץ־מוזיק.

טעאַטער, מוזיק און פערזוויילונג (קאָמוניקאַטען)

דער היינטיגער מייסטער - קאָנצערט אין פילהאַרמאָניע

היינט האַלב 9 אָוונט טרעט אויף אין פילהאַרמאָניע־זאַל די פענאָמענאַלע פּיאַניסטין מיט א וועלט־רוהם פראַנסע עלעגאַרד, אין פּראָגראַם: סקאַרלאַטי, באַך, קופּערין, שובערט, שאָפּין, ליסט, קרייזלער, ראַוועל, סאַן־סענס, סעגדבוי. בילעטען צו באַקומען אין פילהאַרמאָניע.

קאַטערינאַ יאַרבאָראַ אין לאָדז

מאָרגען האַלב נײַן אָוונט וועט אַרויסטרעטען אין פילהאַרמאָניע זאָל די באַקאַנטע נעגערישע זינגערין קאַטערינאַ יאַרבאָראַ אין איהר אייגענעם פּראָגראַם פון נעגערישע מוזיק פון אָפּערען־אַריען.

בילעטען צו באַקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

KINO THEATR
MIRAZ
אָנהויב 4 נאָכמיטאָג
היינט און פאָלג. טעג!
גרויסער שפּיאָנאַזש = פילם, רעאַליזירט אויפ'ן גרונד פון אויטענטישע דאָקומענטען, וואָס זענען געפונען געוואָרען אין די מיליטערישע אַרכיוון א. נ.
געהיימע בריגאַדע
אין די הויפּט־ראָלען: Vera Korene, Jean Murat

קלאַנג-קינא
CAPITOL
זאַוואַדזקאַ 16

ניט די שענסטע פילמען! היינט פרעמיערע! פרעכטיגער פילם-ווערק, רעזשי S. VAN DYKE'A
„SAN FRANCISCO“
דער עמאָציאָנעלסטער ראָמאַ... קאָנפליקט אין פלאַמענדען ... ראָמאַנס. אין די הויפט-ראָלן
CLARK GABLE
Jeanette Mac Donald
אויסערן פּראָגראַם: וואָכען-זשורנאַל אין פּ.א.ט.-כראָניק. — אונזער לאָזונג: די בעסטע פילמען, די נידריגסטע פּרייזען. — פּריזען אויף אַלע סעאַנסען פון 54 ...
אין די נאָהנסטע טעג וועלען זיך בעווייזען אויף אונזער עקראַן צוויי נייע שלאַגערס: I. „Ostatni Mohikanin“, II. „Ucieczka Tarzana“

בחנם ווערט צוגעפּאַסט אַלערליי גלעזער!

„OPTICUM“
28 פּיעטריקאָווער 28
בעזיצט אויף לאַגער א גרויסען אויסוואַהל פון פערשידענע ברילען, בינאָקלען, אַלערליי צילינדער-גלעזער, קאָמבינירטע גלעזער, טערמאָמעטער. אַלעס צו די ביליגסטע פּרייזען. ס'ווערן אויך אויסגעפיהרט זעמטל. רעפּעראַטורען פינקטליך און רעעל. — געדענקט די אדרעס! עס ווערען אָנגענומען אַלע ארט רעצעפּטען פון די ה"ה דאָקטוירים.

ווייכטיג נייעס
פאַר לאַנג-געקליידעטע בעפעלקערונג!
איהר דאַרפט שוין נישט טראָגען קיין סטאַנדייט-מלבושים דען איך דער געוועזענער געשעפטס-אָנפיהרער פון דער בעוואוסטער פירמע ח. מענדראָווסקי האָב צוליב זיין אַפּרייזע נאָך ארץ-ישראל ערעפענט א געשעפט פון
יודישע לאַנגע מלבושים
מיט גוטע בעסטעלטע אַרבייט און גאַראַנטירטע צופרידענהייט אויך פאַר נישט טייערע פּרייזען ווי סטאַנדייטער איך בעזיץ שטענדיג אויף לאַגער אַלערליי יודישע מלבושים אויך גאַנצע אויסשטייער פאַר חתנים. — אויף פערלאַנג ווערט אויסגעפערטיגט אין פערלויף פון 24 שעה, געדענקט די אדרעס
א. וואַרטסקי און י. זיסהאַרץ
פּאָלנאָצנאַ 5 אין הויף. סאָלידע בעדינונג
הויפּטזיץ פאַר עלעגאַנט געקליידעטע! און מיין געשעפט ווערט אויסגעצייכנט מלבושים לויט די נייעסטע פאַסאָנען.

Antykwiarnia „OCCASION“
Piotrkowska 54, tel. 201-08 — ZOSTAŁA OTWARTA
KUPNO i SPRZEDAŻ: porcelany, świeczniki, MEBLE STYLOWE, bronzy, obrazy, perskie dywany, stare srebro i biżuterja.

כעמיש-באַקטעריאָלאָגישע אַבאָראַטאָריום
פּ. שאַץ
פּיעטריקאָווער 37

בריפבויגען, קאָנווערטען, רעכנונגען, חתונה-קאַרטען, פערש. עטיקעטען

יעדע אונטערנעהמונג, יעדעס געשעפט נויטיגט זיך אין דרוק-אַרבייט

האַללאָ!!!
גאָר אין דער שנעל-דרוקעריי
בראַמבערג
לאָדז, צעגעלניאַנא 8 טעל. 255-09
בעקומט איהר דרוקאַרבייט אין פיינסטער אויספיהרונג מיט די מאָדערנסטע שריפט צו די ביליגסטע פּרייזען.

Dr. RÓŻANER
וועגערישע און געשלעכטס-קראַנקהייטען
9 נאַרוטאָוויטשאַ 9
נעהמט אָן פון 9 פריה ביז 1 בייטאָג און פון 5 ביז 8 אָוונט.

בעקומען אויסצייכנונגען און א גאָלדענעם מעדאַל אויף די אויסשטעלונגען אין די גרעסטע שטעדט פון אייראָפּאַ און אין תל-אביב (ארץ-ישראל)

RATUJE WŁOSY
...
DAJE PIĘKNA
...
פאַרקויפט אין אַלע אַפּטייקען, אַפּטייק-סקלאַדען און פּאַרפומעריעס.
Fabr. Chem. Kosm.
„Pharmachemja“, Bydgoszcz.

Dr. med. I. SER
choroby wewnętrzne
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
Al. I-go Maja 3, tel. 174-41.
נעהמט אָן פון 4-6 נאָכמ.

Dr. med
J. Nadel
ספּעציאַליסט פון אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען.
אָגרודאָווע 4, טעל. 228-92
נעמט אָן פון 10—12 און פון 5—7 אָוו.
אין דער לעטשניצע בזשעזשינער 11 פון 12 ביז 1 בייטאָג.

Dr. med. Niewiażski
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט - קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג פון מענער - שוואַכע
אָגרודאָווע 5, טעל. 159-40
פּראָנט, 1טער שטאָק
נעהמט אָן פון 8-11 און פון 5-9 אָוונט זונטאָג און יום טוב פון 8-1 נאָכמיטאָג. ספּעציעלער וואַרטע - זאַל פאַר פרויען נעמט אָן פון 9-11 און פון 6-8 אָוונט.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראָלאָג
ספּעצ. פאַר נירען, בלאָז און אורין-ראָהר
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95

Dr. med.
P. Braun
ספּעצ. פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט - קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע
צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 100-57
נעמט אָן פון 8—2 מיטאָג און פון 4—9 אָוו.
ספּעציעלער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.
פאַר אונבעמיטעלטע – לעטשניצע-פּרייזען

Dr. med.
Michał Eljasberg
CHIRURG
przeprowadził się
na ul. Zachodniej 63
tel. 117-87

ד"ר העללער
ספּעצ. פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער - שוואַכע
8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט
זונטאָג פון 10—2 מיטאָג.
פאַר פרויען – א ספּעציעלער וואַרטע-זאַל
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פּרייזען

Dr. med.
Markowiczowa
choroby skórne i weneryczne
MONIUSZKI 2, tel. 166-65.
Godz. przyjęć 8—1, 3—7 po poł.

ד"ר מעד.
דניאל כהן
אינערליכע קראַנקהייטען און נערוועז
זגיערסקאַ 24, טעל. 228-08
נעמט אָן פון 4 ביז 8 אָוונד.

Dr. med.
M. TAUBENHAUS
ספּעציאַליסט
פאַר אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואַנגערשאַפט
זגיערזשער 11, טעלעפאָן 246-09
נעמט אָן פון 8—9 פריה און פון 4—8 אָוו.

פריוע פּאַטענטען
קוואַליפיצירטע הערן - שניידער אַרבייטער. זאָלען זיך מעלדען פּיעטריקאָווער 64 לינקס 4 איינגאַנג ח.

ס'ווערט געזוכט א לערן-יינגל צום דאַמען-שניידער שרודמיעסקאַ וואָלינגאַ 3.

Centralna Poradnia Wenerologiczna
וועגערישע, הויט און מענער-שוואַכע.
ספּעציעל קאָסמעטישער קאַבינעט
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אין אָוונט.
פרויען נעמט אָן א פרוי-דאָקטאָר.
Piotrkowska 88
tel. 143-63.
וויזיט 3 זל.

פערשידענעס
וואָרנונג! די וועלכע נעהמען וועקסלען מיט מיין אונטערשריפט אָדער זשיראָ, ווערען געבעטען מיך אָנצוזאָגען. מ. מאַנדרויף, נאָוואָמיעסקאַ 13.

פערלוירען געוואָרען א וואַליזקע מיט פערשידענע קליינינקייטען און בלאַנקע וועקסלען. דער ערליכער געפינער ווערט געבעטען אָפּצוגעבען געגען בעלוינונג צו קליגער, זאַוואַדזקאַ 29, וו. 15.

איך גיב אַרויס אַרבייט אויף שטריק-מאַשין, הערצינג, אל. 1 מאַי ... פון 8 ביז 10 אָוונד.

לעטשניצע
פאַר וועגערישע-קראַנקע
מענער - שוואַכע און הויט-קראַנקהייטען
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
פּיעטריקאָווער 45
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אָוונט.
פרויען און קינדער נעמט אָן א פרוי-דאָקטאָר פון 11-1 און פון 5-7 אָוונט.
א בעראַטונג 3 זל.

Dr. med.
GUSTAW KOHN
געוועזענער אסיסטענט פון דעם, גינעקאָלאָגישען קליניק אין פּאַריז.
ספּעצ. פאַר פרויען - קראַנקהייטען און שוואַנגערשאַפט.
ספּעצ. פון היילען אונפרוכטבאַרקייט
פּילסודסקיעגאָ 51, טעל. 170-03
נעהמט אָן פון 8—10 און פון 4—8 אָוונט

ווייכטיג פאַר
ברוך-קראַנקע
(רופּטורען) זאָווי פון פערקרימונגען פון רוקען-ביין (הויקערס), פּאַראַליזשען, ביין-שווינדזוכט, פּלאַטפוס און פערשידענע אַנדערע פערקריפּלונגען-ליידענדע.
פאַר פערשידענע אַרט רופּטורען פּעראַלטערטע און די געפערליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע הייל-באַנדאַזשען לויט מיין מעטאָדע היילן און בעזייטיגען ראַדיקאַל יעדן איינציגן בראָך.

ביי מאַגען און קישקע - זענקונג ספּעציעלע אינדיווידועל צוגעפּאַסטע לייב-הייל-באַנדאַזשען.
פאַר הויקערס ספּעציעלע גאָרסעטען און גלייכהאַלטערס.
נעגען ביין-שווינדזוכט ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען, פון אַלע סיסטעמען.
נעגען שמערצענדע פּלאַטפוס ספּעציעלע אָרטאָפּעדישע איינלאַגען לויט גיפּס-מאָדעלען.
נעגען קרומע אָדערן ספּעציעלע גומי-שטרימף לויט מאָס.
קינסטליכע הענד און פיס
ספּעציעלע הייל-אָרטאָפּעדישע אַנשטאַלט
ספּעצ. אָרטאָפּעד
א. פּעטריקעוויטש, לאָדז
9 פּיראַמאָוויטשאַ 9, טעל. 177-09 (פריהער אַלגינסקאַ)
אַכטונג! קראַנקע מוזען זעלבסט ערשיינען.
...

Zagubiono kwit kaucyjny Elektrowni Łódzkiej Nr. 3182617 na zł. 15 na imię J. Lagrzycki, ...dowska 11.

Poszukiwany do wydzierżawienia lokal z 30—40 warsztatami tkackimi oraz maszynami pomocniczemi. Pożądane przeważnie warsztaty rewolwerowe z maszynkami o szerokości od ... do 64. Oferty sub: „B. G. M.“ do administracji.

Dr. med.
JÓZEF FINKIEL
אינערליכע קראַנקהייטען
(ספּעציאַליסט פאַר הערץ און לונגען-קראַנקהייטען)
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
זאַוואַדזקאַ 6, וו. 8,
טעל. 206-90.
נעהמט אָן פון 6 ביז 8 אָוונד.

לעטשניצע
פאַר וועגערישע-קראַנקע
פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
לאָדז. זאַוואַדזקאַ 1, טעל. 205-38
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונט.
וועגערישע-קראַנקע. מענער-שוואַכע און הויט-קראַנקהייטען
אַנאַליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס-סטאַציע
איז טעטיג א גאַנצען מעת-לעת
פאַר פרויען א ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.
א בעראַטונג 3 זל.

Dr. I. Piechowicz
ספּעציאַליסט פאַר אַקושעריע און פרויען-קראַנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואַנגערשאַפט
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
20 שרודמיעסקאַ 20,
טעל. 107-79.
נעמט אָן פון 8-9 פריה און פון 3—7 אָוו.

ראָקאַלען
Do wspólmieszkania ze wszelkiemi wygodami poszukiwany przyzwoity pan. Wiad. Wólczanska 4 m. 9.

Doktór
C. J. Prawda
אינערליכע קראַנקהייטען
זגיערסקאַ 20, טעל. 133-26
נעמט אָן פון 5—7 אָוונד.

Dr. med.
G. GERSZTAJN
ספּעצ. פאַר אויגען-קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
Traugutta 12, tel. 175-10
נעמט אָן פון 11—2 און פון 5—8.30

Za wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub. Redaktor odpowiedzialny: Chanon Kaufman.
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.